

ECHO - TYGODNIK POLSKI

No. 37 • 30.VI. - 6.VII.88 • PISMO NIEZALEŻNE • PUBLISHED WEEKLY • TORONTO • \$ 1.25

PRL LIBERALIZUJE PRZEPISY

PASZPORTOWA ODWILŻ

KANADA WYDALIŁA 19 SZPIEGÓW SOWIECKICH, ZSSR - 13 DYPLOMATÓW KANADYJSKICH

We wtorek, 21 czerwca Kanada wydała 8 sowieckich dyplomatów podejrzanych o działalność szpiegowską oraz uznała 9 innych dyplomatów za persona non grata, zakazując im powrotu do Kanady. Następnego dnia ZSSR wydalili dwóch dyplomatów kanadyjskich oraz zakazał powrotu do Związku Sowieckiego trzem innym. W czwartek, 23 czerwca Kanada wydalila 1 sowieckiego dyplomata, zakazując innemu powrotu do Kanady. W sobotę, 25 czerwca ZSSR wydalil jednego dyplomata kanadyjskiego, a siedmiu innym zakazał powrotu do Związku Sowieckiego. Wycofał także z pracy na terenie ambasady kanadyjskiej w Moskwie 25 pracowników obywateli sowieckich, zezwalając na przybycie do pracy jedynie 14. Strona sowiecka wystąpiła z kilkoma ostrymi atakami antykanadyjskimi, oskarżając generalnie Kanadę o próbę zakłócenia stabilnej ostatnio sytuacji światowej. Kanada odpowiedziała, że nie ma zamiaru tolerować szpiegów sowieckich na swym terytorium i w przypadku kroków odwetowych podjętych przez ZSSR jest przygotowana do

właściwej odpowiedzi. W poniedziałek, 27 czerwca niektórzy postawie liberalni i z NDP zaczęli nawoływać do rozsądnego, realistycznego zakończenia sporu. Minister spraw zagranicznych Clark spotkał się w Otawie z ambasadorem sowieckim w Kanadzie A. Rodionowem. Spotkanie trwało 25 minut. Ambasador Rodionow oświadczył, że "nieporozumienie" jest skończone i że obydwie strony "zamierzają rozwijać nadal wzajemnie korzystne stosunki na polu politycznego dialogu, handlu, stosunków ekonomicznych oraz więzi kulturowych i sportowych". Clark oświadczył, że rozejm w sprawie szpiegowskiej nie jest jeszcze pewny, a dalsze kroki zależą od zachowania się ZSSR, zwłaszcza w kwestii zredukowanego personelu sowieckiego w ambasadzie kanadyjskiej w Moskwie. Clark nie wykluczył tutaj możliwości odmówienia zgody na pracę sowieckim pracownikom remontującym spalony przed 18 miesiącami konsulat sowiecki w Montrealu (nasz komentarz na str. 2).

MSW poinformowało, że od 20 czerwca br. wprowadzone zostały następujące udogodnienia w sprawach paszportowych:

- obywatel, który ma paszport w depozycie, po złożeniu skróconego wniosku paszportowego otrzyma paszport "od ręki";
- przy wydawaniu paszportów służbowych i prywatnych odstępuje się od konieczności deponowania dowodów osobistych;
- odstępuje się od wymogu poświadczania podań - kwestionariuszy przez zakłady pracy, uczelnie, szkoły - przy ubieganiu się o paszport na wyjazd prywatny, do wszystkich krajów świata. Podstawę do stwierdzenia miejsca pracy stanowi dowód osobisty, lub legitymacja studencka, bądź uczniowska;
- wydanie paszportu nie jest uzależnione od udzielenia przez zakład pracy urlopu. Paszport może być wydany bez względu na to, czy obywatel otrzyma urlop z miejsca pracy, czy nie.
- honoruje się zaproszenia nie poświadczone notarialnie, a wystawione w Polsce przez osoby, którym polskie placówki dyplomatyczno-konsularne wielokrotnie wydały paszporty, jeżeli zaproszenia te dotyczą dalszych krewnych (nie wymienionych w rozporządzeniu ministrów spraw wewnętrznych i spraw zagranicznych z 1976 i 1985 r.);
- dotychczas obywatel polski czasowo prze-

bywający za granicą, mógł wystać zaproszenie jedynie do najbliższej rodziny. Obecnie może zaprosić każdego, a więc zarówno dalszą rodzinę, jak i znajomych, bez względu na okres pobytu za granicą i rodzaj wyjazdu. Zaproszenia te muszą być poświadczone przez polskie placówki dyplomatyczno-konsularne. W przypadku braku placówki dyplomatyczno-konsularnej honorowane są zaproszenia poświadczone przez miejscowy notariat lub władze danego kraju.

AUSTRIACKA POLICJA UDAREMNIŁA ZAMACH NA JANA PAWŁA II

Amerykańska stacja telewizyjna ABC podała, że austriacka policja udaremniła zamach na życie Papieża Jana Pawła II wykrywając terrorystyczny spisek i zapobiegając jego realizacji. Terrorysty planowali zastrzelenie Papieża w czwartek 23 czerwca podczas jego wizyty w Katedrze św. Stefana w Wiedniu. Policja austriacka uzyskała zdjęcia miejsca zamachu, zapiski, plany oraz szkice torów pocisków, biegnących do obszaru przed Katedrą, na którym miało pojawić Papież. ABC poinformowała, że policja austriacka poszukuje dwóch Turków.

TWARZE OPOZYCJI: KAZIMIERZ FUGIEL, członek Komisji Strajkowej w Hucie im. Lenina. Sankcje prokuratorskie. Copyright: Dementi

KONFERENCJA PARTYJNA

GORBACZOW: reforma tak, system wielopartyjny nie

Sekretarz generalny KPZS w 3,5-godzinnym przemówieniu inauguracyjnym na wszechzwiązkowej konferencji partyjnej w Moskwie, wygłoszonym we wtorek 28 czerwca, zaproponował utworzenie nowego stanowiska prezydenta ZSSR oraz rozdzielenie władzy między partią komunistyczną a izbami ustawodawczymi, którym przysługiwałyby większe uprawnienia. Gorbaczow wezwał do utworzenia nowego ciała ustawodawczego, na którego czele stanąłby prezydent, uprawniony do nadzorowania polityki zagranicznej i polityki obronnej oraz do mianowania szefa rządu. Według projektu Gorbaczowa partia komunistyczna wyzbyłaby się swych funkcji gospodarczych i administracyjnych na rzecz organów rządowych. Opracowywałyby natomiast wytyczne polityczne. Gorbaczow oświadczył, iż należy przywrócić pełną władzę radom pochodzącym z wyborów. Dodał on, że nie powinno się decydować niczego dotyczącego państwa, gospodarki i społeczeństwa z

Dokończenie na str. 17

ANTYRUMUŃSKA DEMONSTRACJA W BUDAPESZCIE

W Budapeszcie odbyła się w poniedziałek 27 czerwca, masowa, pokojowa demonstracja protestacyjna przeciw planom władz rumuńskich zburzenia 7000 wiosek. Węgierska agencja prasowa podała, że wzięło w niej udział około 30 tysięcy osób. Było to największe w tym kraju niezależne zgromadzenie uliczne od czasów powstania w roku 1956. Demonstrujący zebrali się na Placu Bohaterów, wystawiając transparenty z nazwami niektórych wiosek skazanych na zagładę. Wiele z nich zamieszkałych jest przez etnicznych Węgrów. Następnie tłum przy blasku pochodni przemarszerował pod siedzibę ambasady rumuńskiej. Organizatorzy usiłowali przekazać tam oświadczenie żądające stosowania się przez władze w Bukareszcie do międzynarodowych porozumień w dziedzinie szanowania praw mniejszości narodowych. Bramy siedziby ambasady rumuńskiej pozostały zamknięte. Następnie demonstrujący powrócili na Plac Dokończenie na str. 17

WŁAMANIE DO SPK W TORONTO

W nocy z 26 na 27 czerwca w budynku SPK przy Beverly Str. miało miejsce włamanie. Wezwana przez pracowniczkę biura

Dokończenie na str. 15

• **Przedkonferencyjne demonstracje w Moskwie.** W sobotę, 25 czerwca w stolicy Związku Sowieckiego odbyły się demonstracje domagające się demokratyzacji kraju i swobód obywatelskich. Na Placu Puszkina miała miejsce demonstracja zorganizowana przez niezależną partię polityczną Związek Demokratyczny. Wzięło w niej udział kilkaset osób. Domagali się oni wolności i demokracji oraz apelowali do uczestników konferencji partyjnej, otwierającej obrady w Moskwie we wtorek 28 czerwca, aby odrzucili monopartyjny system polityczny na rzecz demokratycznego systemu wielopartyjnego. Wśród plakatów były również plakaty domagające się rozwiązania KGB. Kilkanaście osób zostało zaarrestowanych. Spokojny przebieg miała demonstracja kilkuset osób odbyta w pobliżu stadionu Dynamo. Podczas demonstracji przemówił czołowy dysydent sowiecki A. Sacharow. Wezwał on cały kraj do wykazania skruchy za zbrodnie stalinizmu i ostrzegł, że tragedia jeszcze się całkowicie nie zakończyła. Sacharow podkreślił, że tylko powszechna skrucha narodowa może uczynić z narodu sowieckiego ponownie wielki naród, a reformy obecnie przeprowadzane "są ostatnią szansą na pozostanie wielką potęgą". Sacharow zaapelował do władz o wyrażenie zgody na wybudowanie pomnika pamięci ofiar Stalina i stalinizmu. Na tej samej demonstracji przemawiali także inni dysydenci, m.in. Siergiej Kowalew, Lew. Timofiejew, Elem Klimow, Jurij Afanasjew, Ales Adamowicz, Jurij Karjakin. Wezwali oni do uwolnienia wszystkich więźniów politycznych i zaprzestania represji wobec osób domagających się wolności i demokracji.

• **Konferencja partyjna w Moskwie.** We wtorek, 28 czerwca rozpoczęła się w Moskwie konferencja partyjna. W pierwszym dniu obrad referat wygłosił przywódca partii M. Gorbaczow. Na konferencję przybyło 5000 delegatów wybranych na terenie całego kraju spośród 19 milionów członków

partii. Po raz ostatni konferencja partyjna została zwołana przez Stalina w 1941 roku. Grupa działaczy partyjnych i niepartyjnych intelektualistów zebrała 30 tysięcy podpisów pod petycją, adresowaną do uczestników konferencji, domagającą się wybudowania pomnika ofiar partyjnych czystek przeprowadzonych przez Stalina.

• **Marcos może wrócić na Filipiny.** Prezydent Filipin Corazon Aquino podała, iż zmieniła zdanie i zezwala obecnie na powrót byłego prezydenta Marcosa na Filipiny. Aquino powiedziała, że natychmiast po powrocie Marcos będzie oskarżony o kradzież narodowych pieniędzy i ukrycie ich w bankach szwajcarskich. Według prawa szwajcarskiego, Aquino musi wystąpić z kryminalnym oskarżeniem Marcosa zanim Szwajcaria może przekazać Filipinom około 6 miliardów dolarów z zamrożonych obecnie kont Marcosa.

• **Poważna porażka Iranu.** Wojska irackie zadały poważną porażkę oddziałom irańskim zdobywając zasobne w ropę naftową, Wyspy Majnoon w pobliżu Basry. Iran przyznał, że wojska irańskie zajęły nowe pozycje obronne, ale zarazem oskarżył Irak o posłużenie się bronią chemiczną podczas ofensywy na Wyspy Majnoon. Prezydent Iraku S. Hussein oświadczył, że ostateczne zwycięstwo Iraku jest bliskie.

• **Zamach stanu na Haiti.** Generał Henri Namphy stanął na czele wojskowego zamachu stanu na Haiti, który odsunął od władzy cywilnego prezydenta Leslie Manigata. Manigat schronił się w Dominikanie, gdzie oskarżył Namphę o obalenie rządu demokratycznego, zakusy dyktatorskie oraz chorobę umysłową. Po zamachu stanu generał Namphy wystąpił w telewizji w otoczeniu wojskowych oraz rodziny i zapowiedział powrót do rządów przy pomocy karabinów.

• **Rada regionalna Sowietów za natychmiastową secesją regionu Nagorno-Karabachskiego.** Organ

komunistów sowieckich, dziennik "Prawda" podał, że rada regionalna Sowietów regionu Nagorno-Karabachskiego jednogłośnie głosowała za natychmiastowym odłączeniem regionu od republiki azerbejdżańskiej i przyłączeniem go do republiki armeńskiej. "Prawda" określiła głosowanie to jako jawnie niezgodne z konstytucją. Dziennik zaznaczył także, że rezolucja o secesji spowodowała wzrost napięcia w regionie, gdyż na pewien czas demonstranci opanowali lokalną miejscową gazetę w stolicy regionu Stepanakercie, gdy gazeta odmówiła wydrukowania decyzji o secesji.

• **Delegaci z Estonii i Łotwy będą domagać się niezależności.** Delegaci estońscy i łotewscy na konferencję partyjną w Moskwie będą domagać się od Kremla prawa do niezależności m.in. w sprawach ekonomicznych, finansowych, ekologicznych, kulturalnych, oświatowych oraz polityki zagranicznej. Platforma 32 delegatów z Estonii została wydrukowana w dzienniku Młodzież Estonii. Radio Moskwa podało, że delegatów estońskich wyjeżdżających na konferencję partyjną przyszło pożegnać na dworzec kolejowy 100 tysięcy Estończyków. Delegaci łotewscy przedstawiają na konferencji list do zjazdu podpisany przez setki łotewskich intelektualistów, w którym żądają oni prawa do gospodarczej, politycznej i kulturalnej samodzielności republiki.

• **1 milion dzieci pada rocznie ofiarą handlu dziećmi.** Alf Andersen, norweski specjalista d/s handlu dziećmi przy ministerstwie sprawiedliwości w Norwegii, przedstawił w Lizbonie na posiedzeniu Rady Europejskiej raport o handlu dziećmi, w którym stwierdził, że rocznie około 1 miliona dzieci pada ofiarą handlu dziećmi z przeznaczeniem dla prostytucji i pornografii. Za handlem dziećmi stoją międzynarodowe organizacje przestępcze kupujące bądź porwijące dzieci w biednych krajach III Świata, Ameryki Łacińskiej, Azji i Afryki, a następnie odsprzedające je bogatym klientom w Europie, Ameryce Północnej i na Środkowym Wschodzie.

specjalnej różnicy między ZSSR a USA nie ma, najlepiej więc stać z boku i się nie mieszać.

Nie wiem, czym się kierował Mulroney, że właśnie teraz zdecydował się na powiedzenie "Dosyc". Może miał na myśli nadchodzące wybory. Może zaimponowała mu Thatcher, która już wydalila ponad 100 szpiegów sowieckich z W. Brytanii i jeśli wziąć pod uwagę stosunki ze Związkiem Sowieckim wcale źle na tym nie wyszła. Może ucieczka szpiega Smurowa postawiła rząd Mulroneya w sytuacji bez możliwości niezareagowania? Nie jest to w końcu takie ważne.

Ważne natomiast jest to, czy wydalenie 19 szpiegów sowieckich z Kanady oznacza nowy kurs wobec komunistycznego szpiegowania, kurs końca szpiegowskiego raj.

Jest także idealna okazja, aby zwrócić uwagę Gorbaczowowi, że jeśli rzeczywiście pragnie poprawy stosunków Wschód-Zachód nie ma o czym mówić bez wycofania rzekomych dyplomatów, uczonych, ekonomistów, działaczy kulturalnych i pacyfistów.

ZBIGNIEW FARMUS

• **Przywódca ChRL Deng Xiaoping skrytykował lewicowe odchylenia Mao Tse-tunga.** Podczas spotkania w Pekinie Deng Xiaopinga z przywódcą reżimu komunistycznego w Etiopii Mengistu Haile Mariamem przywódca Chin komunistycznych powiedział, że droga reform podjęta przez Chiny jest słuszna, aczkolwiek pojawiły się poważne trudności takie jak inflacja i kominy płacowe. Jednakże lewicowe odchylenia Mao Tse-tunga doprowadziły do tego, że w ciągu 20 lat zapanował w kraju regres i stagnacja.

• **Lawina błota i kamieni osuwała się na turecką wioskę Catak w pobliżu Morza Czarnego.** Dokładna liczba ofiar nie jest znana, ale według danych szacunkowych zawiera się ona w granicach około 100 osób.

• **Katastrofa nowego samolotu podczas pokazu lotniczego we Francji.** Nowy pasażerski samolot Airbus A320 z ponad 130 osobami na pokładzie runął na ziemię w Habsheim podczas pokazu lotniczego. 3 osoby poniosły śmierć, a 98 zostało rannych. Samolot schodził do lądowania, gdy okazało się, że nie zmieści się na pasie. Pilot próbował wzniesić samolot do góry, ale operacja ta nie udała się. Upadek samolotu został złagodzony przez drzewa pobliskiego lasu, w którym samolot wyrząbał szeroką przesiekę.

• **Pomnik ofiar wojny afgańskiej w Moskwie.** W stolicy Związku Sowieckiego w Moskwie, w Parku Przyjaźni, położono kamień węgielny pod budowę pomnika ofiar wojny afgańskiej. Rodziny zabitych na wojnie żołnierzy oraz weterani wojny złożyli wiązanki kwiatów. W oficjalnym przemówieniu G. Borowik przewodniczący Sowieckiego Komitetu Pokoju powiedział, że cały Związek Sowiecki może być dumny z żołnierzy, którzy walczyli w Afganistanie i nigdy nie może o nich zapomnieć.

• **ZSSR stracił 8 nowoczesnych myśliwców w Kabulu.** Podczas pożaru na lotnisku w Kabulu spłonęło co najmniej 8 nowoczesnych myśliwców sowieckich. Zachodni dyplomaci podali, że dowództwo sowieckie w Afganistanie jest przekonane, że pożar został wywołany przez afgańskich partyzantów.

• **Wyświęcenie dwóch biskupów protestanckich w Chinach komunistycznych.** W Szanghaju wyświęcono dwóch biskupów protestanckich - 60-letniego Shen Yifana oraz 73-letniego Sun Yanli. Było to pierwsze od 30 lat wyświęcenie biskupów w kościele protestanckim w ChRL. Ding Guangan, jeden z 6 biskupów protestanckich w ChRL powiedział, że podstawowym zadaniem nowych biskupów będzie troska o zachowanie wolności religijnych oraz znormalizowanie stosunków między religią a polityką. W Chinach jest co najmniej 4 miliony protestantów.

• **Walki w palestyńskich obozach uchodźczych w Libanie.** W walkach pomiędzy zwolennikami przywódcy Organizacji Wyzwolenia Palestyny J. Arafata a jego

przeciwnikami w ramach OWP, w obozach uchodźczych Szatila oraz Bour-el-Barajneh w Bejrucie zginęło 8 ludzi, a 14 zostało rannych. Od 1 maja br. w walkach o kontrolę w tych obozach zginęło 120 osób. W obozie Ein el-Hilweh w Sydonie zginęli 6-letni i 13-letni synowie członka komitetu centralnego promoskiewskiej organizacji Demokratyczny Front Wyzwolenia Palestyny. Wybuch bomby w samochodzie ich ojca nastąpił w chwili, gdy starszy przekreślił klucz w stacyjce. Mohamed Mrad oskarżył agentów izraelskich z Mossad o terrorystyczne zamordowanie jego synów.

• **Sowiecki muzyk poprosił o azyl.** Ministerstwo spraw wewnętrznych Niemiec Zachodnich podało, że 20-letni pianista Stanisław Bunin wraz ze swoją matką zwrócili się do władz Hamburga o przyznanie azylu politycznego w RFN. Bunin odbywał wraz z kilkunastoma innymi artystami sowieckimi objazd koncertowy po RFN. W programie koncertów nie było Hamburga. Dwójka obywateli sowieckich odłączyła się od reszty grupy muzyków i nie powróciła do kraju w dniu 9 czerwca br.

• **Brytyjska Partia Pracy zmienia poglądy w sprawie jednostronnego rozbrojenia.** Przywódca brytyjskiej Partii Pracy Neil Kinnock, w przeszłości zwolennik całkowitego i jednostronnego rozbrojenia Wielkiej Brytanii, podkreślił ostatnio w krajowym wywiadzie telewizyjnym, że nadal jest za całkowitym usunięciem broni nuklearnej z terenu W. Brytanii; jednakże nie może się to odbyć wyłącznie jednostronnie. Wszystkie przeprowadzane do tej pory sondaże opinii publicznej w Wielkiej Brytanii wykazały, że podstawową przyczyną niepopularności Partii Pracy była polityka obronna kraju lansowana przez Kinnocka. Jednakże minister obrony W. Brytanii G. Younger podkreślił, iż pomimo modyfikacji stanowiska Kinnocka dla nikogo nie jest tajemnicą, że realizacja jego poglądów "pozostawi Wielką Brytanię całkowicie bezbronną w przypadku zagrożenia nuklearnym atakiem ze Wschodu".

• **Spotkanie RWPg w Pradze.** Czechosłowacka agencja prasowa podała, że w dniach 5-7 lipca br. odbędzie się w Pradze spotkanie przywódców państw członków Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej. Na porządku dziennym obrad znajdą się zagadnienia współpracy z EWG, dyskusja nad proponowanymi zmianami w strukturze administracyjnej wschodniego bloku gospodarczego oraz precyzowanie planów wprowadzenia jednolitej waluty wymiennej wewnątrz RWPg. Środki masowego przekazu w Czechosłowacji i Bułgarii przekazały, że Praga i Sofia zdecydowanie opowiadają się za nawiązaniem bliskich stosunków gospodarczych ze Wspólnym Rynkiem. Podobne stanowisko przedstawiały wcześniej ZSSR, NRD, PRL i Rumunia.

**STOPKA
REDAKCYJNA
STR. 23**

**KONIEC
RAJU SZPIEGOWSKIEGO
W KANADZIE ?**

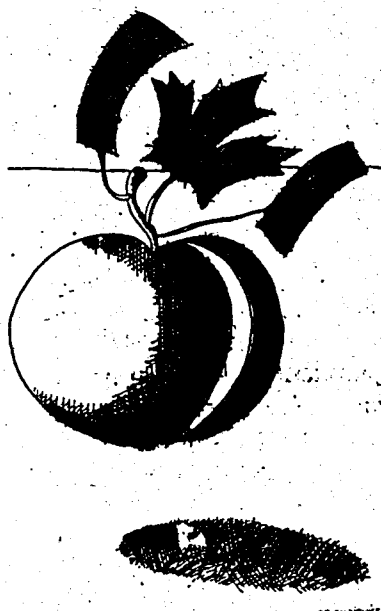
Przez ostatnie 4 dekady Kanada uchodziła w oczach KGB i GRU (sowieckiego wywiadu wojskowego) za raj szpiegowski. Tutaj przeprowadzono wiele najpoważniejszych akcji szpiegowskich wymierzonych przeciwko USA i NATO.

Przez lata działalności agentów bloku sowieckiego w Kanadzie była tolerowana i przez lata były ignorowane dane, przekazywane rządowi kanadyjskiemu przez CIA i FBI oraz rodzimy wywiad.

Z jednej strony byli politycy, którzy bali się pogorszenia stosunków ze Związkiem Sowieckim, przewidując, iż pociągnie to za sobą poważne zmniejszenie obrotów handlowych. Obrotów niezmiernie korzystnych dla Kanady, gdyż dających fenomenalną nadwyżkę handlową i dotyczących czułych politycznie towarów jak zboże i artykuły rolne (przykładowo w roku bieżącym obroty handlowe między Kanadą a Związkiem Sowieckim przekroczyły sumę 1 miliarda dolarów, z czego 950 mln dol. stanowi eksport kanadyjski do ZSSR).

Z drugiej strony byli politycy, którzy nie chcieli pogorszenia stosunków ze Związkiem Sowieckim, gdyż albo byli mniej lub bardziej prosowieccy, albo uważali, że

KANADA

BELL STRAJKUJE

19 500 pracowników technicznych i operatorów firmy telefonicznej Bell zaczęło w poniedziałek 27 czerwca strajk. Dla mieszkańców Quebecu, Ontario i części Północno-Zachodniego Terytorium strajk ten może oznaczać szereg kłopotów. Zwłaszcza dla osób głuchych posługujących się specjalnym systemem dzwonienia, dla osób nie mogących dzwonić bez pośrednictwa operatora, dla wszystkich osób dzwoniących do numerów łączenia pośredniego, dla osób chcących otrzymać nowy numer, zmieniać stary, bądź po prostu naprawić zepsutą linię. Cały szereg zadań podjął liczący 6000 pracowników nadzór techniczny, ale dyrekcja Bella poinformowała, że klienci powinni uzbroić się w cierpliwość, gdyż nie wszystkie usługi będą mogły być realizowane w normalnym czasie. Strajkujący pracownicy Bella domagają się podwyżki płac, gwarancji zatrudnienia oraz nowego systemu dodatków inflacyjnych do rent i emerytur. Ostatni raz Bell strajkował w roku 1980. Znosi się, że strajk potrwa długo. Związek Zawodowy Elektryków i Pracowników Łączności w Bellu ma fundusz strajkowy w wysokości 11 milionów dolarów.

CARAVAN '88
OLBRZYMIM SUKCESEM

Caravan '88 w Toronto, w którym grupy etniczne w 40 pawilonach prezentowały swój dorobek kulturalny, tradycje, zwyczaje i obyczaje, folklor, kuchnię, etc. okazał się olbrzymim sukcesem. Ustanowiony został rekord widzów. Na tegoroczny, 20 Caravan przybyło prawie 2,5 miliona osób.

WOJSKA KANADYJSKIE
WEJDA W SKŁAD
SPECJALNEGO ODDZIAŁU
NATO PRZEZNACZONEGO
DO OBRONY NORWEGII

Minister obrony Kanady, Perrin Beatty oświadczył, że 1200 żołnierzy kanadyjskich wejdzie w skład specjalnego oddziału NATO

przeznaczonego do obrony Norwegii. Obok żołnierzy kanadyjskich w oddziale tym znajdą się także żołnierze amerykańscy i zachodni Niemcy. Po raz pierwszy od czasów II wojny światowej Norwegia zgodziła się, aby na jej terytorium znalazły się oddziały zachodnio-niemieckie. W ubiegłym roku Kanada wycofała się po 19 latach zobowiązania udzielenia natychmiastowej pomocy Norwegii w razie ataku na kraj ten przez wojska Układu Warszawskiego. Kanadyjskie ministerstwo obrony podało wówczas, że ze względu na wzrost szybkości akcji wojennych i zmianę metod prowadzenia wojen, transport na czas 5 -tysięcznego tzw. oddziału norweskiego oraz zachowanie ciągłości dostaw, byłoby w wielu sytuacjach niemożliwe. Wcześniej Norwegia wielokrotnie informowała NATO i Kanadę, że bardzo jej zależy na zachowaniu specjalnego oddziału norweskiego w kanadyjskich siłach zbrojnych. Obecny norweski oddział NATO rozpocznie działalność w przyszłym roku. W jego skład wejdzie z ramienia Kanady 1 batalion Królewskiego Pułku Kanadyjskiego w London.

Batalion ten będzie stacjonował w Kanadzie, a do Norwegii będzie udawał się na wspólne manewry oraz w okresie kryzysu. NATO podało, że utworzenie specjalnych sił do obrony Norwegii stanowi właściwy sygnał odstraszający, demonstruje solidarność sojuszników oraz wzmacnia zdolności obronne Norwegii w okresie kryzysu. Mała liczebnie Norwegia jest bardzo ważną północną flanką obronną NATO. Na pobliskim Półwyspie Kolskim Związek Sowiecki zgromadził potężne siły morskie, lądowe, powietrzne i rakietowe.

TRAGEDIA NA POLIGONIE
W CHILLIWACK

Podczas szkolenia minerskiego na poligonie w Chilliwack w Brytyjskiej Kolumbii doszło do niespodziewanej eksplozji około 30 kg materiałów wybuchowych. 6 żołnierzy poniosło śmierć na miejscu. Są to podchorążowie: Kelly Gawne (kobieta), Wade Sutton i William Whitley oraz oficerowie: podporucznik Kevin Wilkinson, porucznik Denis Aucoin i kapitan Joseph Best. Pułkownik Sam Dunbar dowódca Bazy Kanadyjskich Sił Zbrojnych w Chilliwack powiedział, iż nie wiadomo, czy eksplozja nastąpiła z powodu ludzkiego błędu, czy wady materiału wybuchowego. Armia powołała specjalną komisję wojskową do wyjaśnienia przyczyn katastrofy.

JOHN SOPINKA
ZAPRYSIEŻONY JAKO
SEDZIA SĄDU
NAJWYŻSZEGO

Wybitny kanadyjski prawnik, 55-letni John Sopinka z Toronto, został zaprzysiężony jako sędzia Sądu Najwyższego. Sopinka został mianowany na to stanowisko przez premiera Mulro-

neyego w maju br. Rodzice Sopinki przybyli do Kanady w 1926 roku z Ukrainy. Sopinka urodził się w Broderick w stanie Saskatchewan. W przemówieniu wygłoszonym po zaprzysiężeniu Sopinka powiedział, że fakt iż mógł zostać sędzią w Najwyższym Sądzie Kanadyjskim, będąc dzieckiem matki, która nie umiała pisać i czytać ani po ukraińsku, ani po angielsku, wystawia jak najlepsze świadectwo Kanadzie. Według powszechnej opinii, mianowanie Sopinki jest nominacją etniczną. Kanadyjskie grupy etniczne od dawna domagały się mianowania do Sądu Najwyższego prawnika mającego inne niż anglosaskie, bądź frankońskie pochodzenie. Sopinka powiedział w swym przemówieniu, że aczkolwiek jest dumny ze swego ukraińskiego pochodzenia, nie został mianowany do Sądu Najwyższego po to, aby reprezentować etniczny punkt widzenia. Z faktu, że czynione są usiłowania aby skład Sądu Najwyższego jak najlepiej odzwierciedlał społeczeństwo, nie wynika, że sędziowie mają reprezentować jakieś partykularne interesy, czy grupy nacisku - podkreślił Sopinka.

ZWYCIESTWO
KONSERWATYSTÓW
W WYBORACH
UZUPEŁNIAJĄCYCH
W QUEBECU

W wyborach uzupełniających do parlamentu federalnego pewne zwycięstwo w okręgu wyborczym Lac-Saint-Jean w Quebecu odniósł kandydat Partii Postępowo-Konserwatywnej, minister stanu Lucien Bouchard. Bouchard uzyskał 16 986 głosów. Kandydat Partii Liberalnej P. Gimaieł 10 726 głosów, a kandydat NDP Jean Paradis 2961. Premier Mulroney, który jest przyjacielem Boucharda, spędził trzy dni w okręgu Lac-Saint-Jean, agitując na rzecz konserwatywnego kandydata. Konserwatyści i liberałowie uważali wybory w Lac-Saint-Jean za papierkę lakmusową ich popularności. Premier Mulroney uznał wynik wyborów za bardzo optymistyczną prognozę dla Partii Postępowo-Konserwatywnej. Partia Liberalna ostro potępiła premiera Quebecu Bourasse, będącego także liberałem, za to, że udzielił poparcia wyborczego Bouchardowi, a nie kandydatowi liberałów.

ŻELAZNA DAMA
NAPRAWDĘ ŻELAZNA

Premier Wielkiej Brytanii Margaret Thatcher wystąpiła na

połączonym posiedzeniu parlamentu federalnego. Thatcher wyraziła się w najwyższych słowach uznania o polityce rządu konserwatywnego, zwłaszcza zaś o układzie o wolnym handlu. Podkreśliła ona, że obawy, iż Kanada utraci swą narodową tożsamość na skutek tego układu są nieuzasadnione. Thatcher przypomniała, że Wielka Brytania nie utraciła narodowej tożsamości przystępując do Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej. Opozycyjni przywódcy określili wystąpienie Thatcher jako oburzającą propagandę. Przywódca liberałów J. Turner, powiedział, że Thatcher zachowała się tak jakby Kanada była brytyjską kolonią dodając, że Kanadyjczycy potrafią bez pomocy z zewnątrz sami decydować jak rozwiązywać swoje problemy. Przywódca NDP Ed Broadbent oświadczył, iż uważa wystąpienie Thatcher jako bezprawne mieszanie się w wewnętrzne sprawy Kanady. Wicepremier Mazankowski odpowiedział: "Nie jesteście niczym innym jak narzekaczami i utyskiwaczami".

PARLAMENT OSTATECZNIE
ZATWIERDZIŁ UKŁAD
MEECH LAKE

Parlament federalny stosunkiem głosów 200 do 7 zatwierdził układ Meech Lake. Pierwsze głosowanie nad układem odbyło się w październiku ubiegłego roku, gdy 242 posłów głosowało za, a 16 przeciwko. Jednakże Senat wniósł poprawki do układu, tak więc musiało odbyć się jeszcze jedno głosowanie. Poprawki zaproponowane przez Senat nie zostały przez Izbę Gmin zatwierdzone, tak, że przegłosowano oryginalną wersję układu. Aby układ wszedł w życie musi on zostać ratyfikowany także przez parlamenty wszystkich 10 prowincji do czerwca 1990 roku. Do tej pory układ został ratyfikowany przez 5 prowincji (Alberta, Nowa Szkocja, Quebec, Saskatchewan i Wyspę Księcia Edwarda). Jeżeli którakolwiek z prowincji nie ratyfikuje układu do czerwca 1990 roku, układ zostanie tym samym unieważniony. Układ Meech Lake został podpisany przez premiera Mulronego i premierów prowincji wiosną ub. r. Wprowadza on poprawkę do konstytucji wyróżniając Quebec określeniem "distinct society". Daje on także prowincjom władzę mianowania Senatorów i sędziów Sądu Najwyższego oraz w wielu aspektach ogranicza federalną władzę wykonawczą i administracyjną.

SZCZĄTKI ŻOŁNIERZY
AMERYKAŃSKICH
POLEGŁYCH PRZED 147
LATY W KANADZIE
ZOSTANA Z HONORAMI
PRZEKAZANE
STANOM ZJEDNOCZONYM

Przed rokiem podczas robót ziemnych w Fort Erie wykopano szczątki co najmniej 36 żołnierzy. Według archeologów szczątki znaleziono na dawnym cmentarzu żołnierzy amerykańskich, znajdującym się w pobliżu szpitala wojskowego w Fort Erie, po tym jak Amerykanie zdobyli w 1814 roku Fort, pokonując Brytyjczyków. Szczątki 22 osób zostały bez wątpliwości zidentyfikowane jako szczątki żołnierzy amerykańskich, szczątki 6 innych zostaną prawdopodobnie zidentyfikowane jako pozostałości żołnierzy amerykańskich. Szczątki pozostałych 8 osób nie udało się zidentyfikować. 30 czerwca w Fort Erie odbędzie się połączona amerykańsko-kanadyjska ceremonia ku czci poległych, a następnie kondukt żałobny ze szczątkami żołnierzy amerykańskich przejdzie przez Most Pokoju z Kanady do USA. Uroczysty pochówek żołnierzy odbędzie się na cmentarzu Narodowym w Bath w stanie Nowy York.

IMIGRANCY ZARABIAJĄ
PRZECIĘTNIE LEPIJ
NIŻ RODOWICI
KANADYJCZYCY

Kanadyjski Urząd Statystyczny podał, że w roku 1981 przeciętna płaca imigranta mężczyzny wynosiła 21 830 dolarów i była o 4,9% wyższa od przeciętnej płacy rodowitego Kanadyjczyka - mężczyzny. Natomiast przeciętna płaca imigrantki wynosiła 13 007 dolarów i była o 1,8% niższa od przeciętnej płacy rodowitej Kanadyjki. W roku 1981 imigranci stanowili 19% ogółu zatrudnionych w Kanadzie. Wyższe przeciętne zarobki imigrantów są wynikiem selekcji imigracyjnej. Selekcja ta sprzyja pod względem wieku, wykształcenia i zawodu osobom potrzebnym na kanadyjskim rynku pracy. 92,3% imigrantów i 88,3% rodowitych Kanadyjczyków pracowało w pełnym wymiarze godzin. Raport Urzędu Statystycznego zwraca uwagę, że imigranci z USA, Wielkiej Brytanii i Europy zarabiają przeciętnie tyle samo, bądź więcej niż rodowici Kanadyjczycy. Natomiast imigranci z krajów III Świata, z Azji, Afryki, Ameryki Południowej i Ameryki Środkowej zarabiają przeciętnie od 5 do 22% mniej niż rodowici Kanadyjczycy.

ANDREW WITER

POSEŁ DO PARLAMENTU FEDERALNEGO
BIURO OKRĘGU WYBORCZEGO

1673 Bloor Street West
Toronto, Ontario M6P 1A6

Tel.: 535-6593

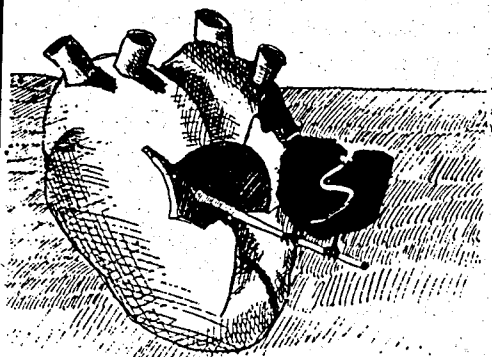
Biuro otwarte: poniedziałek - sobota
od 9:00 a.m. do 5:00 p.m. lub telefonicznie

WASZ POSEŁ DO PARLAMENTU FEDERALNEGO
Z OKRĘGU PARKDALE - HIGH PARK

POLSKA

• KRONIKA •

• WE WROCŁAWIU zwolniono z więzienia Józefa Piniora i Czesława Borowczyka. Zostali oni zaarrestowani w maju i oskarżeni o pobicie strażnika Dolmela, nie chcącego wpuścić ich na teren zakładu. 27 czerwca miał się rozpocząć ich proces sądowy. • 22 CZERWCA w Szczecinie odbył się trzygodzinny strajk komunikacji miejskiej. 4 tysiące pracowników szczecińskiego MPK domagało się przywrócenia do pracy Romualda Ziółkowskiego i Józefa Ignora, współpracowników zwolnionych za organizowanie w maju strajku solidarnościowego ze Stoczną Gdańską i Hutą im. Lenina. Po trzech godzinach strajku, który sparaliżował komunikację w mieście, dyrekcja postanowiła przyjąć do pracy obydwu zwolnionych. • W WARSZAWIE na Okęciu rozpoczęto budowę Dworca Lotniczego Okęcie II. Nowy dworzec ma obsługiwać 3 miliony pasażerów rocznie, a jego otwarcie ma nastąpić w 1995 roku. • PO wizę zachodniemiecką czeka się w kolejce 2-3 tygodnie. Stara się o nią (wizę pobytową lub tranzytową) prawie milion osób. Po wizę brytyjską stoi się 3-4 dni w kolejce. Około 40% starających się o wizę amerykańską dostaje odpowiedź odmowną. • NA 10-17 lipca zapowiedziana jest oficjalna wizyta w Polsce sekretarza generalnego KPZS M. Gorbaczowa. Stefan Bratkowski przewiduje, że Gorbaczow spotka się nie tylko z Prymasem J. Glempem, ale także z... opozycją. • LITERATURNĄJA Gazeta przytoczyła wypowiedź kardynała Józefa Glempa, który apelował, by wreszcie powiedziano prawdę o tym, kto był mordcą polskich oficerów w Katyniu. Zdaniem Glempa, który udzielił wywiadu tygodnikowi, wyjaśnienie tej sprawy, pomoże zacieśnieniu więzów pomiędzy Polską i ZSSR. • W NOWYM Jorku w dniu 17 czerwca odbyło się spotkanie emigracji polskiej z przewodniczącym Solidarności Walczącej Kornelem Morawieckim i z przedstawicielką Solidarności Walczącej za Granicą Ewą Kubasiewicz. Morawiecki podkreślił, że istniejące podziały polskiej opozycji mają naturę taktyczną. Cechą jednoczącą jest to, że wszystkie odłamy chcą niepodległości Polski. • PAPIEŻ Jan Paweł II mianował 2 nowych biskupów pomocniczych dla archidiecezji krakowskiej. Są nimi: 42-letni ksiądz Jan Szkodak, ojciec duchowny Metropolitalnego Seminarium Duchownego w Krakowie, oraz 38-letni ksiądz Kazimierz Nycz, wicerektor tegoż seminarium. Nowi biskupi krakowscy będą wspomagać w posłudze arcybiskupa metropolicę krakowskiego kardynała Franciszka Macharskiego. Archidiecezja krakowska ma ponad 2 200 000 wiernych, przeszło 320 parafii, około 1600 księży. • W SOBOTĘ 25 czerwca Radio Warszawa podało, że w Akademii Nauk Społecznych KC PZPR zakończyło się kilkudniowe spotkanie grupy roboczej sowiecko-polskiej komisji historyków d/s wyjaśnienia białych plam w historii stosunków obydwu państw. Współprzewodniczącym komisji ze strony polskiej jest prof. dr Jarema Maciszewski. Do Warszawy przybyli prof. Czubarjan, dyrektor Instytutu Historii Powszechnej Akademii Nauk ZSSR oraz pracownik tego instytutu Oleg Prezetewski.

SADOWSKI ZAPRASZA WAŁĘSĘ DO KOMISJI KONSULTACYJNEJ

WAŁĘSA: przystąpimy do dialogu, ale pod warunkiem gwarancji, że nie wsadzą nas do więzienia

Wicepremier PRL Zdzisław Sadowski wystąpił z opinią, że przewodniczący Solidarności Lech Wałęsa byłby bardziej efektywny w politycznym dialogu, gdyby wszedł w skład sejmowej komisji konsultacyjnej. Oświadczył to amerykański rzecznik rządowy w Waszyngtonie informując, że Sadowski powiedział to podczas spotkania z wiceprezydentem Stanów Zjednoczonych G. Bushem. Ze swej strony Bush wyraził nadzieję, że władze PRL będą działały na rzecz realizacji reform gospodarczych i politycznych oraz na rzecz doprowadzenia do narodowego dialogu. Sadowski spotkał się też 27 czerwca w Waszyngtonie z Sekretarzem Stanu G. Shultzem, jego zastępcą J. Whiteheadem oraz prezydentem Banku Światowego. Szczegółów na temat przeprowadzonych rozmów na razie nie ujawniono. Agencja UPI zapytała Wałęsę co sądzi o ofercie władz PRL dotyczącej włączenia

się przez niego do dialogu w sprawie pojednania narodowego. Wałęsa oświadczył, że jeśli mamy zasiąść przy stole negocjacyjnym musimy mieć zapewnienie, że nie będziemy w przyszłości wtrąceni do więzienia. Wałęsa dodał, że filozofia władz jest następująca: "Wy pomożecie nam otrzymać zagraniczne kredyty, a później my was wsadzimy do więzienia". Wałęsa oświadczył ponadto, że powinna zostać uchwalona ustawa broniąca Solidarności, jeśli by doszło do wskrzeszenia związku.

Na zdjęciu: Lech Wałęsa podczas ostatniego strajku w Stoczni Gdańskiej. Copyright Agencja Dementi. Zdjęcie otrzymano za pośrednictwem paryskiego Kontaktu.

FUNDACJE SPOŁECZNE UTWORZONE PRZEZ SOLIDARNOŚĆ NADAL NIEZAREJESTROWANE

Władze PRL wstrzymały decyzję w sprawie zarejestrowania fundacji społecznych utworzonych w ubiegłym roku przez Solidarność. Oświadczył to w poniedziałek 27 czerwca w Warszawie W. Buwell, ad-

ministrator funduszu przyznanego przez Kongres amerykański Solidarności i członek międzynarodowego funduszu pomocy. Powiedział on, że fundusze te mają być przeznaczone na realizację projektu w dziedzinie służby zdrowia, w tym na działalność szpitali w Gdańsku, Warszawie i Krakowie. Wizyta Buwella w Warszawie ma na celu skłonienie władz PRL do zatwierdzenia tego projektu. Powiedział on dziennikarzom, że nie rozumie dlaczego władze PRL dopatrują się w fundacji czegoś złego, gdyż nie jest to projekt o charakterze politycznym, lecz społecznym. Buwell powiedział, że część amerykańskich funduszy została już wykorzystana na zakup trzech karet pogotowia.

UCIECZKA

Dwóch muzyków z zespołu z Bolesławca odłączyło się od grupy we Francji i zgłosiło się na policję.

PRZEDSTAWICIEL SOLIDARNOŚCI MILEWSKI I MINISTER PRL SEKUŁA NA FORUM MOP

Jerzy Milewski, kierownik Zagranicznego Biura NSZZ Solidarność w Brukseli, który bierze udział w genewskiej konferencji Międzynarodowej Organizacji Pracy, wezwał władze warszawskie do przywrócenia Solidarności legalnego statusu. Apel ten Milewski wygłosił w kilka godzin po wystąpieniu ministra pracy PRL, Ireneusza Sekuły, który całkowicie wykluczył możliwość zalegalizowania Solidarności, a domagania o zezwolenie na przyjazd Wałęsy na konferencję MOP, określił jako nieuzasadnione z tej przyczyny, że reprezentowany przez Wałęsę związek nie istnieje. Milewski powiedział: "Ostatnie wypadki w Polsce, strajk w gdańskiej stoczni i w Nowej Hucie wyraźnie świadczą o istnieniu Solidarności, ponieważ takie jest życzenie polskich robotników". Rzecznik Solidarności za granicą zwrócił uwagę na fakt, że w okresie polityki głośności Gorbaczowa - rząd PRL nadal trzyma się starych metod, wybierając represje zamiast dialogu.

JARUZELSKI I HONECKER ROZMAWIAJĄ O MORZU

W piątek 24 czerwca doszło we Wrocławiu do spotkania przywódcy komunistów polskich W. Jaruzelskiego z przywódcą komunistów wschodniemieckich E. Honeckerem. Rozmowy dotyczyły zaanektowania przez NRD w dniu 1 stycznia 1985 roku polskich wód terytorialnych, przeciwności głównej drogi żegludowej do Świnoujścia i portu w Szczecinie. Ten jednostronny krok - spowodował poważne trudności żegludowe oraz niemożność kontynuowania przez PRL prac pogłębiających drogę wodną. Niedawno o zagarnięte przez NRD polskie terytorium wodne upomniała się Solidarność. O szczegółach rozmowy Jaruzelskiego z Honeckerem nie poinformowano.

SŁUŻBA ZASTĘPCZA DLA POBOROWYCH ODMAWIAJĄCYCH ODBYCIA ZASADNICZEJ SŁUŻBY WOJSKOWEJ

Rada Ministrów zatwierdziła projekt poprawek do ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej, przesyłając go do Sejmu. Poprawki dopuszczają możliwość zamiany zasadniczej służby wojskowej na służbę zastępczą w przypadku głębokich religijnych i moralnych przekonań poborowego. W ramach służby zastępczej, która będzie trwać dłużej niż zasadnicza służba wojskowa, poborowi będą kierowani do pracy w różnych instytucjach.

JAN PAWEŁ II W AUSTRII

Jan Paweł II zakończył w poniedziałek 27 czerwca 5-dniową pielgrzymkę w Austrii.

W czwartek, 23 czerwca na lotnisku w Wiedniu Papież został powitany przez prezydenta Austrii Kurta Waldheima. W swym przemówieniu powitalnym Papież podkreślił historyczne więzi istniejące między katolicką Austrią a Stolicą Apostolską.

W piątek, Papież złożył wizytę w hitlerowskim obozie koncentracyjnym w Mauthausen, gdzie zaapelował do kilkudziesięciu tysięcy osób o modły w intencji "wszystkich ofiar niesprawiedliwej przemocy, ofiar wczorajszych i dzisiejszych". Papież wspominał o katolikach i Żydach cierpiących w obozie śmierci w Mauthausen.

Z powodu złej działalności systemu nagłośnienia słowa o Żydach nie były słyszalne. Przekonanie o pominięciu Żydów wywołało furję w środowisku żydowskim w Austrii. Główny rabin w Austrii Chaim Eisenberg powiedział: "Jedyny Żyd, o którym Papież mówił, że cierpiał to Jezus Chrystus - ale on nie umarł w Mauthausen.... Potrzebowaliśmy pomocy tutaj w Austrii. Dzisiaj Papież nam jej nie udzielił. Dzisiejszy dzień na pewno nie był dniem postępu w historii stosunków watykańsko-żydowskich". Jak oświadczył rzecznik Watykanu ksiądz J. Navarro-Valls, Papież Jan Paweł II wspominał podczas wystąpienia w obozie koncentracyjnym w Mauthausen o Żydach jednakże na skutek niewłaściwego umieszczenia mikrofonów wypowiedź ta nie była słyszana, przez szersze grono obecnych.

Podczas mszy następnego dnia w Lorch Papież jeszcze raz wymienił obok

chrześcijan oraz innych osób także Żydów jako ludzi prześladowanych w Mauthausen.

W piątek, 24 czerwca Jan Paweł II odprawił mszę świętą w przygranicznej miejscowości Eisenstadt, na którą przybyło kilkadziesiąt tysięcy wiernych z Węgier oraz katolicy z Jugosławii, Polski i około 200 z Czechosłowacji. Władze czeskie nie zezwoliły większej liczbie wiernych na przyjazd do Eisenstadt. Papież odprawił mszę świętą w intencji katolików w bloku wschodnim przemawiając podczas mszy w języku niemieckim, węgierskim i chorwackim. Występując 3 km od węgierskiej granicy, Jan Paweł II podkreślił, że bez Boga ludzkość jest upośledzona.

W Salzburgu miało miejsce spotkanie Papieża z młodzieżą, którą wezwał on do budowy lepszej przyszłości oraz z grupą 1000 osób starych, chorych i kalekich. Papież potępił jako barbarzyństwo zbrodnie popełnione wobec takich osób w III Rzeszy i podkreślił, że każdy przejaw życia ludzkiego obdarzony jest przez Boga godnością, której nikt nie ma prawa naruszyć.

Papież odleciał do Rzymu 27 czerwca zegnany na lotnisku przez prezydenta Kurta Waldheima.

W piątek, 24 czerwca prezydent Austrii Waldheim otrzymał z rąk Papieża komunię świętą podczas mszy polowej na lotnisku w Trausdorf.

Wizycie Jana Pawła II towarzyszyły demonstracje Żydów, nalegających na Papieża, aby nie spotkał się z Waldheimem, który jest od dłuższego czasu krytykowany przez Żydów za rzekome popełnienie przestępstw wojennych wobec Żydów w czasie II wojny światowej.

KOMENTARZ NA BIEŻĄCO

Współpraca między Jerzym Urbanem i Wolną Europą zaczyna się rozwijać na dobre. Rzecznik rządu PRL zaprosił redaktorów rozgłośni polskiej na dyskusję do Warszawy, w zamian za co otrzymał od dyrektora RWE i Radia Swoboda zaproszenie do udziału w dyskusji na terenie Monachium. Trzeba przyznać, że z obu stron są to posunięcia zaskakujące oraz świadczące o tym, że polska "pieriestrojka" wyprowadza Gorbaczowa o parę długości. Z tym zastrzeżeniem, że nie bardzo da się to jeść, choć przy koncepcji, że "rząd sam się wyżywi" może to być przez komunistów polskich uważane za rewolucję - tymczasem kryzys gospodarczy trwa.

Czy ewentualny występ Urbana w RWE można będzie nazwać podjęciem współpracy komunistów z "ośrodkami zachodniej dywersji"? Mężczyźnie to pytanie, ponieważ nie tak dawno jeden z dziennikarzy bodaj "Rzeczpospolitej" dostał 10-letni wyrok za współpracę z tą rozgłośnią. Nic nie wiem o tym, by wyszedł na wolność. Pytanie może naiwne, ale wydaje mi się, że na miejscu. Mam nadzieję, że Jerzego Urbana nie zamkną - byłby to ciężki cios wymierzony w polską sztukę kabaretową.

Wybory do rad narodowych przyniosły sukces władzom, które zliczyły 56% frekwencji wyborczej. Co prawda dane opozycji są mocno zaniżone (we Wrocławiu "Solidarność" naliczyła 22,9%), ale za to nie są oficjalne. Niezależnie zresztą od wszystkich danych wynika z tego jedno - powoli dochodzimy do sytuacji, w których już tylko oni głosują sami na siebie. Podejrzewam zresztą, że jeśli nawet w oficjalnych danych pojawi się jakieś 16% i tak zostanie to przez władze zinterpretowane jako druzgocące zwycięstwo - argumentów jest mnóstwo, choćby ten, że w głosowaniu bierze udział najbardziej świadoma część społeczeństwa.

Wyniki wyborów świadczą o spadku świadomości społecznej - coraz większa część narodu przestaje wierzyć w programy reform i naprawy Rzeczypospolitej proponowane w coraz to bardziej wyszukanych wersjach przez ekipę Generała. Ta zapaść świadomości towarzysząca spadkowi stopy życiowej wyraźnie jednak nie przeszkadza władzom, które w wypowiedziach dla zagranicy wyrażają swe dobre samopoczucie.

Ostatnio kierujący "reformą gospodarczą" pan Sadowski ogłosił w Londynie, że rząd nie przewiduje ponownej rejestracji "Solidarności", dlatego że - co zapewne uważane jest za kompletne nieporozumienie - spowodowałoby to wzrost nacisków związków zawodowych na władzę. Jak wiadomo, na całym świecie związki zawodowe zajmują się popieraniem pracodawców. Prezentowanie tego stylu myślenia nie przeszkadza rozmówcom komunistów w uznawaniu ich za partnerów - oto prawdziwy triumf "realizmu politycznego"!

Tymczasem ruch "Wolność i Pokój" odniósł swój pierwszy poważny sukces - wymusił na władzy zmianę rotacji przysięgi wojskowej, z której usunięto sformułowania o wierności Armii Czerwonej, a nadto uzyskał zapis o prawie do zastępczej służby, co zapewne najbardziej ucieszy Świadców Jehowy, którzy masowo odsiadują wyroki za niechęć do noszenia broni. WiP oczywiście nadal nie jest uznawany przez władze, co pozostaje w zgodzie z wewnętrzną logiką poczynania komunistów, którzy - przymuszani do tego - przeprowadzają pewne postulowane przez społeczeństwo reformy, ale jednocześnie nie uznają grup społecznych, które te reformy postulowały. W moim przekonaniu ważniejsze wydaje się to, by uzyskiwać rzeczywisty postęp, nawet za cenę nieuznawania pewnych organizacji niezależnych niż uznanie tych organizacji i opór przeciw ich postulatami. Niemniej oba te sposoby postępowania niewiele mają wspólnego z życiem krajów cywilizowanych.

Jedno nie ulega wątpliwości - działalność WiP staje się coraz bardziej widoczna w społeczeństwie, a jednocześnie, co jest rzadkością w odniesieniu do grup opozycyjnych, okazuje się skuteczna. W tej chwili wysiłki tej grupy koncentrują się na walce przeciw uruchomieniu elektrowni atomowej w Żarnowcu. Nie sądzę, by ta akurat akcja mogła przynieść sukces - w kraju tak biednym jak Polska rezygnacja z taniego źródła energii oznaczałaby kompletne załamanie perspektywicznych planów rozwoju przemysłu (jeżeli takie plany w ogóle są realne, ale to problem osobny). Ale jednocześnie akcja ta przynosi niewątpliwie dalsze wyczerlenie społeczeństwa na problemy związane z zagrożeniem środowiska naturalnego. Jest to jedno z najważniejszych zagadnień życia w kraju - wszystkie dane, zarówno oficjalne, a jeszcze bardziej niezależne, wskazują na to, że sytuacja stała się dramatyczna.

LESZEK SZARUGA

ODEZWA Fundacji Charytatywnej Kongresu Polonii kanadyjskiej

RODACY:

Ostatnie wydarzenia w Polsce, które są rezultatem politycznego, ekonomicznego i psychologicznego kryzysu, najbardziej dotykają ludzi starych, chorych i dzieci.

Ludzie obecnie tam mieszkający są narażeni nie tylko na nędzne bytowanie, lecz także skazani na ekologiczne wyniszczenie.

Ostatnie podwyżki cen żywności, opału, mieszkań odbijają się przede wszystkim na warunkach życia samotnych starszych ludzi, których emerytury są o wiele poniżej przeciętnych zarobków.

Młodzież niedożywiona i przebywająca w złych warunkach materialnych nie wyrośnie na wartościowych obywateli.

Szpitalnictwo znajduje się w warunkach znacznie poniżej przeciętnej dla najuboższych części Europy.

Dla nas Polaków zamieszkających w Kanadzie i Kanadyjczyków polskiego pochodzenia, gdzie większość z nas ma jeszcze rodziny w Polsce, jest obowiązkiem pomóc narodowi polskiemu w przetrwaniu tego kryzysu. Musimy zademonstrować, że jesteśmy z nimi w chwilach nieszczęścia narodowego zjednoczeni.

Pomagając Rodakom w Kraju, pomagamy sobie. Nie możemy pozwolić na wyniszczenie naszych bliskich, naszych przyjaciół i rodzin. Kongres Polonii Kanadyjskiej, w ślad za odezwą Rady Koordynacyjnej Polonii Wolnego Świata ustanowił

program pomocy osobom starszym, samotnym, chorym dzieciom i szpitalom w Polsce.

Zadaniem Fundacji jest zjednoczenie poszczególnych organizacji w jednej ogólnokanadyjskiej akcji pomocy Polakom. Odbywać się to będzie za pośrednictwem Komisji Charytatywnej Episkopatu Polskiego.

Pomoc ta ma polegać na:

1. zorganizowaniu kuchni i wyżywienia dla samotnych i niedożywionych,
2. zaopatrywaniu szpitali w aparaturę medyczną i leki,
3. pomocy chorym dzieciom poprzez niezależne organizacje charytatywne.

Pomoc ta będzie możliwa tylko dzięki Waszemu poparciu. Osądźcie nas inni, czy i jak potrafimy wywiązać się z tego zadania.

Przyjmij więc z radością tych, którzy Cię odwiedzą z prośbą o wsparcie lub sam wyślij roczną składkę (akcja musi być stała) do Zarządu Głównego Kongresu Polonii Kanadyjskiej, 288 Roncesvalles Ave. Toronto, Ont. M6R 2M4, lub na adres lokalnego Okręgu K.P.K.

Czeki należy wystawiać na Polish Relief Fund. Wszystkie ofiary na ten cel są zwolnione od podatku.

PRZYŁĄCZ SIĘ DO TEJ AKCJI DZIAŁAJ - JUTRO MOŻE BYĆ ZA PÓŹNO.

Z OSTATNIEJ CHWILI:

GŁODÓWKA W TREISKIRCHEN

Ośmiu Polaków z obozu w Treiskirchen prowadzi głodówkę. Rozpoczęli ją w

siedzibie ONZ w Wiedniu, w związku z nieprzyznaniem im prawa azylu. Ich podanie zostało odrzucone na podstawie przepisów obowiązujących od maja. Policja przeniosła ich do obozu, gdzie kontynuują głodówkę.

video kontakt

Jak Rakowski został gosposi u Wałęsów... dowiesz się kupując najnowszą kasę video JACKA FEDOROWICZA pt. "Wieczór autorski". Znakomite monologi satyryczne i parodie programów TV. Cena - tylko \$ 35.00 Zamówienia z załączonym M.O. przyjmuje i kasety wysyła oficjalny przedstawiciel Video Kontaktu na Amerykę Północną. Richard Heith, 6312 Sorrel Pl. Surrey, B.C. V3S 5H7

WYDAWNICTWO KASET VIDEO
Wspomaga niezależne wydawnictwa Kaset video w Polsce ▶ rozpowszechnia ich kasety za granicą ▶ realizuje filmy oparte na materiałach w kraju nie osiągalnych ▶ przynosi dochód ze sprzedaży kasety na rozwój kultury niezależnej w Polsce ▶ proponuje filmy o związanej z Polską tematyce politycznej, historycznej, kulturalnej i społecznej ▶ osobom zainteresowanym wysyła My ulotki reklamowe z opisem POSZCZEGÓLNYCH TYTUŁÓW

UWAGA: Obniżka cen
Informacje bezpłatnie, kasety w formacie VHS.

Tekst napisany specjalnie na zamówienie Echa-Tygodnika Polskiego, przez wieloletniego wydawcę i publicystę II obiegu w Polsce. Autor omawia problemy i bolączki wydawnictw podziemnych oraz sugeruje rozwiązania dla rynku wydawniczego i wydawców, które uzdrowiłyby sytuację w polskiej kulturze niezależnej.

JAK WYDAWAĆ KSIĄŻKI W PRL? Reduta czy supermarket?

Na Zachodzie wydawanie książek jest po prostu interesem. Wydawcy nie obciążają żadne zobowiązania moralne i polityczne, bądź nie są one specjalnie krepujące. Aby wydać książkę wystarczy mieć pieniądze i dobre chęci.

W Polsce wydawanie książek jest czynnością o charakterze politycznym. Szczególnie książek wydawanych poza cenzurą; przypisana im jest dodatkowo cała gama znaczeń: widziane są jako akt oporu, niezłomnego trwania przy zasadach, dowód możliwości organizacyjnych firmującej instytucji. Podobnie mają się sprawy z kupowaniem książek. Dopiero ostatnio, a podziemny ruch wydawniczy istnieje już prawie 12 lat, zaczęto mówić o podziemiu wydawniczym używając pojęć "rynku" etc. - wolnych od emocjonalnych i powinnościowych skojarzeń.

Już od 6 lat kieruję podziemną firmą, którą założyłem wspólnie wraz z przyjaciółmi niedługo po 13 grudnia. Po pewnym czasie, aby wydać pierwszą książkę w dużym nakładzie, musiałem sprzedać swoją bibliotekę książek science fiction. Mój znajomy natomiast zainwestował pieniądze za połowę malucha. Druga połowa była własnością jego żony, która wołała inwestować w interes bardziej godny zaufania. Po upływie półtora roku nie bez przygód (chwilowe bankructwo firmy) odzyskaliśmy pieniądze. Nie myślałem wtedy w ogóle o czymś takim, jak zysk i zarabianie pieniędzy. Chcieliśmy wydawać książki.

Obecnie można założyć firmę i bez takiego heroizmu. Są jednak poważniejsze kłopoty, niż wówczas, kiedy rozchwytywano każdą broszurkę, mnóstwo było ludzi, którzy chcieli "coś zrobić", a z Zachodu szły kolumny z offsetami.

Co można dostrzec w wydawaniu książek w podziemiu? Zbiór anegdot: gonitwy z milicjantami po lasach, brawurowo ominięte kontrole drogowe, ale też i więzienie, obecnie - grzywny.

Można też tego bakcyli, co popycha ludzi do biznesu: każdy kolporter, wydawca, drukarz, o ile nie jest wyłącznie najemnikiem, tworzy i umacnia małe imperium, w którym

panuje i w imieniu którego pertraktuje z władcami imperiów ościennych.

Żyłka do interesów i pasja wydawania w podziemiu są w gruncie rzeczy tym samym: podziemny wydawca pragnie może tylko jeszcze czegoś więcej, niż pieniędzy i satysfakcji z własnej sprawności. Czasem popycha go do działania głębokie i dojrzałe przekonanie o wartości tego co robi, czasem chęć zyskania uznania środowiska i towarzyskiego awansu. Nade wszystko są też stresy, niszczące nerwy użeranie z rozpadającą się wciąż - wpadki, wykuszanie ludzi - strukturą. Kłopotów jest bowiem, niestety, co niemiara. Kłopoty co prawda były, są i będą zawsze, dziś są jednak trudniejsze do rozwiązywania niż kiedykolwiek. Bowiem poza tym wszystkim, co firma daje zaangażowanym w jej działalność ludziom, jest ona organizacją o pewnej strukturze i wchodzi w różne związki z innymi organizacjami, bądź poszczególnymi ludźmi, tworząc pewną całość z właściwymi jej problemami.

Obecnie, od dłuższego czasu najpoważniejszym problemem organizacyjnym ruchu wydawniczego jest kolportaż, który docierając do wciąż tych samych ludzi tworzy zamknięty obieg bibuły, obieg, który się wciąż kurczy. Poza tym, kolporterzy dają coraz dłuższe terminy wypłat, jest więcej zwrotów, mniej zamawiają. Jest to problem bezpośrednio związany z pytaniem o motywację ludzi do działania w podziemiu. Aby stać się profesjonalistą (wartości profesjonalizmu nikt obecnie nie neguje), trzeba związać się z działaniem bardzo mocno, a to możliwe jest tylko wtedy, kiedy to działanie daje trwałe perspektywy przyszłości osobistej. Inaczej, czas na działalność wydawniczą dzielony jest z pracą lub innym sposobem na zarobienie pieniędzy. Zamiast zawodowca mamy wiecznie zaganianego i wymęczonego dyletanta.

O ile wydawcy łatwiej jest wyprodukować towar, o tyle w dzisiejszych realiach kolporterowi coraz trudniej jest go sprzedać. Łatwiej więc książki wydawać, niż je sprzedawać. Kolporter nie może traktować swego zajęcia jako pracy, coraz rzadziej więc w

warunkach narastającego kryzysu chce mu się jeździć po znajomych i namawiać do zakupu paru książek. Emocje i cała energia odruchu moralnego, które obudziła "Solidarność" dopalają się i trudno wymagać od ludzi stanu permanentnej gotowości bojowej, muszą gdzieś mieszkać, coś jeść i żyć z sensem. Są to potrzeby jeśli unikać już słowa ważniejsze, to na pewno bardziej podstawowe i ludzie w zgodzie z tym założeniem zwykle postępują. Trochę optymizmu przynoszą obecne próby jawnego sprzedawania książek: na Uniwersytecie Warszawskim istnieje kilka lotnych sklepików rozwijających interes na parę godzin i znikających.

Wzory etyczne uformowane przez "Solidarność" często jeszcze zabraniają kolporterom kalkulować, sprzedawać drożej, jednym słowem: aktywnie szukać swego miejsca na rynku. Sprzeczność między solidarnością i bezinteresownością jako podstawami działania epoki KOR-u i "S" legalnej, a chęcią osiągania zysku, zdobywającą sobie coraz większy prestiż w świadomości Polaków jest tu dobitna i nie chcąc proponować łatwych rozwiązań, przedstawie obraz sytuacji, jaką sam uważam za pożądaną. Moim zdaniem zaakceptowanie zmiany stosunku do pieniądza z rzeczy wstydlivej na normalną jest i pożądaną, i nieuchronną. Zmiany, które dokonują się w świadomości czytelników i wydawców postępują jednak za wolno i nie są konsekwentne. Na drukowaniu dobrych książek powinno się zarabiać pieniądze i to duże: zależnie od energii i talentów wydawcy. Najlepiej zresztą, żeby interes podziemny funkcjonował jako część nadziemnego. Wówczas omija się wszelkie niedogodności związane z tajnymi lokalami, przysłowiowe kłopoty z papierem etc. Rośnie sprawność organizacyjna firmy. Obecne ustawodawstwo i, co ważniejsze, praktyka prawna PRL czyni uzyskanie zezwolenia na prowadzenie zakładu kserograficznego lub sitodrukowego operacją bardzo prostą - wymagany jest tylko całkowicie formalny "egzamin" oraz mniejsza przy sitodruku, większa przy kserografii opłata. Trudniej o zgodę na offset,

jest to jednak też realne, szczególnie jako rozszerzenie działalności i przejście z kserografu lub sitodruku. W ramach zaprzyjanej firmy powstała i działa jedna zalegalizowana pracownia poligraficzna i jej istnienie jest niezwykle pożyteczne.

Pieniądze można zarabiać, można też otrzymywać. Jeśli system rozdziału pieniędzy jest dobrze skonstruowany, wówczas nawet te otrzymywane "za darmo" mogą zachęcać do działania. Niestety - w podziemiu tak nie jest. Dotacje są obecnie przyznawane firmom i to tylko wydawniczym, a nie np. kolportażowym. Dużo właściwsze byłoby też przeznaczanie ich na konkretne zamierzenia edytorskie lub traktowanie wręcz jako nagrody za dokonania. Rozdzielana w tajemnicy niewiadoma suma tworzy bowiem niepożądane układy towarzyskie i buduje hierarchię zasług mierzoną odległością od korytka. Żelazne prawo oligarchii Michelsa, dobrze znane socjologom, głosi, że wszelkie patologie funkcjonowania organizacji i kierowania nią są w warunkach niepełnej kontroli nie patologią, a czymś normalnym właśnie. Do patologii wydawnictw podziemnych należy więc działanie nastawione na zaspokojenie życzeń sponsora, a nie na rzecz samą, czyli książkę. W praktyce wygląda to tak, że nasz drukarz, który pracuje dla innych firm oświadcza mi, że jedna z nich zamówiła u niego blachy i wydrukowanie z nich 10 egzemplarzy książki. Po co? Blachy i 10 książek na offsecie? Niech dadzą na kserograf - dziwi się, nie wiedząc, że tyle właśnie sztuk, wysłanych w odpowiedniej liczbie wystarczy w zupełności, aby zasygnalizować kilku ośrodkom fakt wydania książki przez wydawnictwo.

Stosunek do pieniądza i rozdział pieniędzy przychodzących z emigracji jest więc drugim ważnym kłopotem ruchu wydawniczego. Im więcej będzie grup działających i biorących pieniądze, im większa będzie jawność tych operacji (oczywiście w pewnych granicach), im bardziej wzajemne porozumienia sponsorów z emigracji i wydawców w kraju oparte będą na wspólnym interesie, a nie ogólnikowej dobrej woli - tym lepiej dla całego ruchu wydawniczego.

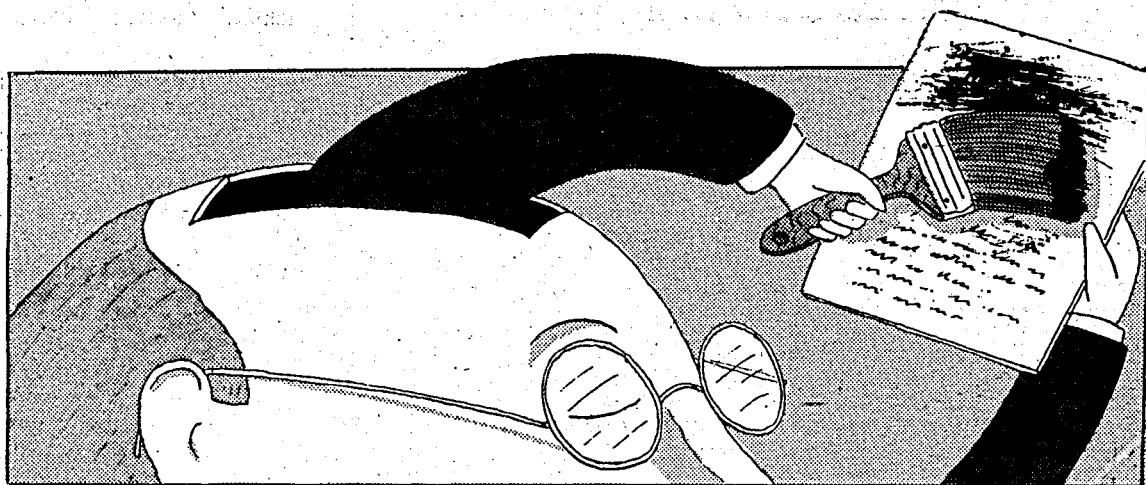
Kolejnym problemem, który oprócz wydawców dotyczy również związanych z nimi środowisk jest niewykryształizowany stosunek do wydawnictw nadziemnych.

Podam najpierw trochę szacunkowych liczb, które pomogą mi uzasadnić mój punkt widzenia.

Obecnie w Polsce działa setka podziemnych wydawnictw, przy 30 przed Sierpniem, 200 w czasie legalnej "S" i 80 w stanie wojennym. Do największych i najaktywniejszych na rynku obecnie należy tradycyjnie NOWA, MOST, Pokolenie, Przedświt, Oficyna Liberałów, Oficyna Literacka w Krakowie.

Firmy podziemne wydają 400-500 tytułów książek i grubszych pism rocznie. Przeciętny nakład zamyka się w granicach 1000-3000 egzemplarzy, przy objętości rzędu 150-200 stron A5 (format zeszytowy). Niemal drugie tyle papieru zostaje zadrukowane w postaci gazetek i ulotek.

To dużo i polskie podziemie wydawnicze zasięgiem i profesjonalizacją działania zdecydowanie przewyższa samizdaty rosyjskie, czeskie, czy węgierskie. To jednak za mało, aby tworzyć, czy współtworzyć kulturę na naprawdę masową skalę. Państwowe wydawnictwa zadrukowują według moich szacunków od 500 do 1000 razy papieru więcej, niż podziemne. Co prawda, bibuła oddziałuje na ludzi inaczej, niż zwykła książka: tworzy kręgi wtajemniczonych i wzmacnia więzi, czasem tworzą się z tego całe środowiska; przechowuje i ocala od utonięcia w szufladach dzieła wybitne, pozwala zaistnieć młodym twórcom, którzy inaczej nie byliby wydani. Przy tym wszystkim jest to jednak mass medium dość elitarne (raczej więc "elite medium"), do-

KARTKI Z BERLINA

LESZEK SZARUGA

ierające rzadko na prowincję, zaś głównie o warszawskich środowiskach studenckich i intelektualnych, również dobrze zorganizowanych dużych zakładów pracy, w mniejszych ilościach do Krakowa, Gdańska, Wrocławia, Lublina.

Decyzja, gdzie drukować, jest prywatną sprawą piszącego. Myślę jednak, że dla państwowych firm pisarze nie powinni programowo odwracać się plecami. Przede wszystkim, w warunkach złamanego monopolu i politycznej koniunktury wydawca państwowy nie rozmawia z nimi jak dyktator, a pertraktuje. Nie są więc tylko pionierami, zaś ich wybór nie oznacza racjonalizacji przymusu. Obecnie ukazuje się sporo książek wydanych kiedyś w II obiegu. Najobitniejszym przykładem dziewięciotomowe wydanie "dział" Gombrowicza, okrojone co prawda o "Varia" i "Wspomnienia polskie. Wędrowki po Argentynie" i z pojętym "Dziennikiem" (cięcia jednak nie są wielkie). Reakcja podziemnych firm na ten fakt była wspaniała: dwie jednocześnie drukowały niewydane "Wspomnienia...", uzupełniając przynajmniej częściowo lukę na rynku, przy czym jedna z nich, "STOP", oferowała czytelnikowi piękne wydanie w entycznej, jak w oficjalnym, szacie graficznej i formacie, z obwolutą jako X tom "Dział". Nic, tylko kupić i dostawić na półkę: nie można odróżnić.

ostatnio też firma lubelska dodrukowała "Pięknych, dwudziestolecia" Hłaski jako 14 tom "Utworów niewybranych"(!). Są świetne, choć nienowe pomysły, uzupełnienia wydań oficjalnych. Nie chcę zresztą wyniosić się nad zmianami w oficjalnej polityce wydawniczej, może ona jeszcze niejedną zakreślić. Książki jednak powstają i ja, jako wydawca podziemny, ale i czytelnik, chciałbym, żeby mój państwowy rywal wykreślił z listy moich planów wydawniczych jak najwięcej tytułów. Książki wydane przez państwo są jednak wydane lepiej, jest ich więcej i są tańsze.

Jednak istnienie coraz lepszego obiegu oficjalnego, wywołane w pewnej mierze przez wpływ nieoficjalnego - zagraża temu ostatniemu jako strukturze, choć sprzyja wyznaczeniu przezeń wartościom i stawianym celom. Mianowicie odbiera czytelników i tytuły, które można by wydać.

Wymieniłem więc już całkiem sporo opotów, które uzupełnić należy o tradycyjny brak sympatii ze strony SB i mi-

racji, a także postępujące ubożenie czytelników i zanik chęci do kupowania książek. Pora odpowiedzieć na tytułowe pytanie. Wydawanie książek w PRL do łatwych zajęć nie należy, to pewne. Jednak w obecnej sytuacji, nie wymaga heroizmu. Ta faza już minęła. Bismarck uważał, że kto nie był za młodu socjale, ten na starość będzie świnią. Ale - w moim powiedzeniu jest to zresztą ukryte - z socjalizmu, czyli działania w imię gorącej miłości i chęci czynienia dobra powinno się jednak wyrastać. Motywacje te są bowiem trwałe i niedostatecznie mocny z nich fundament pod działanie skuteczne. Ważniejsze są materialne i organizacyjne podstawy działania oraz ta ogromna siła, jaką daje rutyna, ethos pracy, profesjonalizm.

Naprawdę ważne są więc tylko (i aż) sprawy mechanizmów funkcjonowania, dobre prawa, czy raczej zwyczajowe normy, stanowiące właściwe warunki do skutecznego działania, minimum rozsądnie przydzielanej pomocy z Zachodu, trwałe perspektywy dla ludzi skłonnych zaangażować się poważnie w wydawanie książek.

Nie jest to recepta na kryzys, ale lepsza z alternatyw. Powrócę na chwilę do opowiedzianej z przekorą na początku historii powstania mojej firmy: nie wiem, czy dziś w moim abstrakcyjnych książek poświęciłbym książki konkretne, coś co miało dla mnie jakąś wartość. Nie jestem Nieczajewem. Przeciwnie, chciałbym raczej wyzwolić się

To zupełnie zdumiewające: ledwo wysłałem poprzednią korespondencję, a oto pojawił się najnowszy numer "Tygodnika Powszechnego" z obszernym felietonem Kisiela o roli, jaką odgrywają w Polsce chłopci. Temat więc jakby "wisiał w powietrzu". Oto niektóre uwagi jednego z najwybitniejszych naszych publicystów: "Druga Polska to chłopci, to wieś. Ale w sferach dziennikarsko-opozycyjnych mało, albo wcale się o chłopach nie mówi, tylko wciąż o robotnikach. Z jednej strony jest to zwyczaj wyniesiony z marksizmu: fałszywy profetyzm XIX-wiecznych filozofów społecznych z zamierzczłej epoki (...). O drugiej stronie Kisiel nie pisze, bądź mu ją cenzura wycięła. Kończy: "Konkluzja: skoro zadłużona i przestarzała Pierwsza Polska nam nie wychodzi, zajmijmy się zapomnianą i mało reklamowaną Drugą Polską - tu może tkwić przyszłość kraju". Nic dodać, nic ująć. Szkoda tylko, że te dość proste prawdy - bo w końcu "z chłopów żyjemy" - z taką trudnością docierają do świadomości publicznej.

...

Tymczasem w Berlinie rozpoczął się kongres intelektualistów zatytułowany "Sen o Europie". Zgromadził spore grono wybitnych pisarzy - między innymi znanych także polskim czytelnikom węgierskich opozycjonistów Dalosa, Haraszti'ego (był swego czasu członkiem zespołu redakcyjnego wydawanej w podziemiu warszawskiej "Krytyki") i Konrada, czeskich emigrantów Grusę (niedawno w "drugim obiegu" wydano w Polsce jego książkę), Lhiema (wydającego w Paryżu znakomite pismo "Listy Międzynarodowe", na łamach którego prezentowano wielu polskich autorów) i Kohouta. Są emigranci z Sowietów (Kopelev), Bułgarii (Todorov), Rumunii (Wagner). Z Polski przybyli pisarze związani swego czasu z "Zapiskami": Jacek Bocheński, Wiktor Woroszyński oraz Andrzej Szczypiorski, którego niedawno tu przetłumaczono książka "Początek", wydana przedtem w podziemiu i w Instytucie Literackim w Pa-

ryżu (doczekała się nawet pozytywnej recenzji w "Polityce", ale jednocześnie cenzura zabroniła jej prezentacji na warszawskich Targach Książki) odnosi tu wielki sukces plasując się w czołówce listy bestsellerów (trzecie miejsce w tabeli pisma "Der Spiegel"). Wśród gości odnajdujemy także znaną pisarkę amerykańską Susan Sontag.

Kilkudniowe obrady przyniosły między innymi mnóstwo wypowiedzi na temat pojałtańskiego podziału Europy i zakończono zostały apelem zebranych intelektualistów wysłanym do obradujących w Moskwie Reagana i Gorbaczowa o podjęcie wysiłków na rzecz przewyciężenia tego stanu rzeczy. List ten, określony przez jednego z węgierskich pisarzy jako "adres dońskich Kozaków do cara", jest klasycznym przykładem działań pozornych, o których nieskuteczności podejmujący je ludzie wiedzą z góry, jednakże nie potrafią odmówić sobie wykonania słusznego i moralnie wygodnego gestu, który wielu z nich zwalnia od innych, bardziej ryzykownych przedsięwzięć.

W trakcie przysłuchiwania się obradom nie opuszczało mnie przekonanie o zasadniczej sztuczności wyodrębniania Europy ze współczesnego świata, który w ciągu ostatnich dziesięcioleci skurczył się do wymiarów piłeczki pingpongowej. Europejska perspektywa staje się powoli z lekka prowincjonalna (pisał o tym zresztą w jednym z pierwszych numerów "Zapisków" Jacek Bocheński), zaś podobne spędy, na które różni sponsorzy z niekłamną przyjemnością wydają pieniądze, przekształcają się w obronę czegoś, czego obronić się nie da - dobrego samopoczucia Europejczyków i ich jakoby specjalnej pozycji na mapie planety. Tymczasem z punktu widzenia mieszkańca Nowosybirsk, czy Iowa City ten kawałek ziemi, poszatowany granicami i zróżnicowany językowo wygląda nieco egzotycznie, zaś to, co się na nim dzieje, dawno już straciło na znaczeniu dla świata.

Jedno, co mnie osobiście w tych obradach uderzyło, to brak szerszej perspektywy historycznej w wypowiedziach uczonych mężów (i dam). Między innymi i brak

refleksji nad modelem Jałty, który w dziejach Europy niczym nowym nie jest - można poprowadzić ciągłą linię od Kongresu Wiedeńskiego, poprzez Wersal, Monachium, Jałtę i Helsinki aż po obecne próby reformulowania "stref wpływów". W każdym wypadku to kawałkowanie świata odbywało się przy udziale nie kontrolowanych przez nikogo polityków, którzy ponad głowami narodów kreślili nowe granice państw i imperiów, oddawali słabszych na pożarcie większym, wyznaczali wagę strategicznych punktów i powierzali sobie kontrolę nad nimi. Głosy intelektualistów, którzy próbują sobie w takich sytuacjach przypisać rolę "przedstawicieli ludów" zawsze brzmiały jak popiskiwanie myszy i choć ich szlachetności nie podobna podać w wątpliwość, to przecież zawsze kończyło się na słaniu słusznych apeli do... tychże polityków. Zabawne, naprawdę, są dzieje ludzkich gier i zabaw.

...

Następny tydzień to obrady poświęcone dwudziestolecu "Wiosny Praskiej". Tak, to już dwadzieścia lat od ostatnich wyczynów polskiej armii poza granicami naszej ojczyzny... Refleksje nasuwają się raczej smutne, choć nikt z uczestników obrad - nawet profesor Leszek Nowak, który reprezentował tu polskich intelektualistów - o naszych walecznych obrońcach słuszności doktryny Breżniewa nie wspominał. Sporo natomiast mówiono o szansach Gorbaczowa i podobieństwach pierestrojki do prób podejmowanych dwa dziesięć lat temu w Pradze przez Aleksandra Dubczeka (kto to jeszcze pamięta: "Cała Polska czeka na swego Dubczeka"?). Podium dla mówców wypełnione zostało przez byłych marksistów, z których niektórzy jeszcze i dziś nie do końca potrafią się wyrzec swych marzeń o "socjalizmie o ludzkim obliczu".

Profesor Nowak, podobnie jak i inni uczestnicy obrad, starał się dotychczasowe doświadczenia z "realnym socjalizmem" i próbą przewyciężenia tego systemu jakoś uporządkować i ułożyć w poręczny schemat teoretyczny. Wyrażnie pozostając pod wpływem ostatnich wydarzeń wyróżnił dwa modele walki o niezależność społeczną - model Praskiej Wiosny i model Solidarności - podkreślając, że stawia na rozwój modelu polskiego. Przysłuchiwałem się temu z zadumą i myślałem o zapomnianym przez uczynego modelu Powstania Węgierskiego, a także o tym, że życie niespecjalnie daje się wciskać w ramy teoretycznych formulek i samo znajduje najlepsze rozwiązania, zaskakujące wszystkich, ich uczestników nie wyłączając.

Po powrocie do domu zagłębiłem się w lekturę "Polityki" i natychmiast znalazłem tam komentarz do tego, co słyszałem na konferencyjnych salach. Oto skromny pierwszy sekretarz KW PZPR z Tarnobrzegu tłumaczy zasady podziału władzy w radach narodowych: "Ukształtowała się jakaś struktura udziału partyjnych i bezpartyjnych w poprzednich radach. Uznaliśmy, że odpowiada ona mniej więcej strukturze PRON-owskiej. Wszyscy się na nią zgadzają. Trzy główne partie polityczne zachowują łącznie minimalną przewagę liczebną - 51 czy 52 procent radnych. Pozostali radni to bezpartyjni. Obecnie zresztą PZPR zrezygnowała z dwóch mandatów w WRN na rzecz bezpartyjnych. Ale więcej już oddać nie możemy". Dlaczego? - zapytałem retory-

Dokończenie na str. 17

SPOŁECZNY INSTYTUT WYDAWNICZY „ZNAK”

OGŁASZA KONKURS

na wspomnienia b. żołnierzy AK oraz Batalionów Chłopskich z okresu od 22 lipca 1944 do końca 1957 r. Użytkowany tą drogą materiał stanowić będzie cenne źródło dla historyków naszych czasów.

Jury konkursu (którego skład podamy w czasie późniejszym) przyzna jego uczestnikom nagrody:

I nagroda — 160 tys. zł

Dwie II nagrody po 75 tys. zł

Trzy III nagrody po 50 tys. zł

Przewidujemy możliwość publikacji niektórych wspomnień (za zgodą ich autorów). W konkursie mogą brać udział również Polacy mieszkający poza granicami naszego kraju.

Wspomnienia, pisane na maszynie, prosimy nadsyłać do dnia 31 grudnia br. pod adresem: SIW „Znak”, ul. Wiślna 12, 31-007 Kraków.

SIW „Znak” wyraża wdzięczność dr. Mieczysławowi Pruszyńskiemu z Warszawy, dzięki którego inicjatywie i wsparciu finansowemu zorganizowanie tego konkursu okazało się możliwe.

od władzy nałożonej na mnie przez przeświadczenie, że warto poświęcać nazbyt dużo z życia w imię IDEI, obojętnie jakiej.

Póki istnieją, niezależne wydawnictwa są jądrem niezależności społeczeństwa od coraz bardziej rozmrażającej się władzy i ich wpływ na owo rozmrażanie jest znaczący.

Nie można jednak ich widzieć jako obowiązku nałożonego na tych, co książki drukują i tych, co je czytają: takie życie niewiele jest tylko lepsze od życia bez książek.

MIKOŁAJ

2.VI.1988

WĘDRÓWKA ZA DOBRĄ NADZIEJĄ Reportaż z RPA

Wracamy z targu obładowani afrykańską masówką. Gliniane gary pewno nie dojadą, paciorków nie włożę, figurki gdzieś tam się poupycha. Maski wydłubane spod sztancy nikogo nie przerażą. Jedyne to jednak trofea owej poszukiwanej dzikości. Po paru dniach straciłam wrażliwość na afrykańskie widoczki. Nie dziwi mnie ani tłum golasek na szosie, ani w samochodach. Odkąd doszukałam się plastikowej żyłki w afrykańskim naszyjniku straciłam nadzieję na spotkanie tu nieskażonej cywilizacji pierwotności. Mijamy wioski domków nieudolnie ulepionych z gliny, okrągłych jak bunkry. Na polach kobiety z dziećmi uwiązanymi na plecach dziobią motyką w ziemi. Ale niedaleko w bruździe tranzystorowe radio, pod chałupą samochód. To Kraina Kwazulu, część państwa rządzona przez na wpół autonomiczny rząd Zulusów.

Jadąc dalej zobaczą fabryki i zmechanizowane farmy. Ale dziś nastawiam się na odnalezienie najdalszych śladów historii. Plemiennej świadomości - wczesnej epoki żelaza, która wbrew powszechnej opinii dotarła przed wiekami na ten kontynent, zostawiając ślady żelaznych pomników, pieców, ozdób i broni. Zniszczone, zapomniane cywilizacje pozostawiły w pobliskim Zimbabwie kamienne budowle i mury, baszty obronne i pałace, które dziś zarasta dżungla. Trwa wciąż magia i wiara w tych ludach, plemienne braterstwo krwi i odwieczna wiedza, którą boją się naruszyć najprzedejści wodzowie Kwazulu, zakładając amulety i radząc się wróżbitów przed ważnymi spotkaniami i decyzjami.

W sklepach z pamiątkami można kupić plastikowe woreczki. Są w nich wysuszone małe kosteczki różnej wielkości i półszlachetne kamienie różnych kolorów. Większa kostka mężczyzny; mniejsza kobieta, małe - dzieci. Kamienie symbolizują siły - dobre i złe, złote oko tygrysa - opinię publiczną. Rzucone na ziemię kości i kamienie tworzą układ, jak w kartach. Bez dobrej wróżby nie sposób tu rozpocząć jakiegokolwiek działania.

Ale to najprostsza wróżba i przepowiednia, znana każdemu. Trzeba jednak czarodziej-skiej siły, by przebłagać przeznaczenie. Trzeba ofiar. Zdarza się dziś, już rzadko, że są to jeszcze ofiary ludzkie.

Spółeczność wioski nie ujawni przed obcym, a tym bardziej przed policją, że złożyła ofiarę z dziecka. Rodzina zadowolona z kilkoma krowami, może wystarczy i mniej - bo dziecko nie stanowi takiej wartości jak dorosły mężczyzna, czy dziewczyna.

Rytualne spożycie zdrowego organu uzdrowi ciężko chorego. Wielki to zaszczyt dla rodu i duma dla duchów przodków. Ludźstwo rytualne jest wciąż obecne na tym kontynencie. Jego ślady można odnaleźć tam, gdzie toczą się plemienne walki. Ofiary padają młode, dobrze odżywione dziewczyny. W raportach komisji badających sytuację w środkowej Afryce pojawia się uwaga, że obserwowany jest obecnie nawrót do magicznych praktyk i obrzędów. Biali uchodzą za niejadalnych. Tytoń, alkohol i chemikalia czynią nas niestrawnymi. Posiadamy ponadto szereg cech, których konsument nie chce posiadać przez spożycie.

...
Zatrzymujemy się przy drodze. W odległości 50 metrów od szosy widać coś, co

wygląda na zwyczajną wioskę. Moja przewodniczka oznajmia - "Oto najstojniejsza w Kwazulu

SZKOŁA CZAROWNIC

Widzę je z bliska. Są zupełnie nagie. Poruszają się pochylone czujnymi, zwierzęcymi ruchami. Twarze pomalowane na białą wyglądają z dala jak czaszki z ogromnymi, czarnymi oczodołami. Nie wiadomo, czy są ładne, czy brzydkie. Ale są na pewno bardzo młode. Drobne, dziewczęce pierśki i całe ciało pokrywa zaschnięta warstwa białego spekanego błota. Śledzimy je przez chwilę jak wychodzą z okrągłych glinianych domów, krytych słomą, zasiadają w kuchni wokół paleniska, nad którym kołysz się czarny sagan. Zbyt to daleko, by poczuć zapach gotowanej strawy. Słychać tylko ich monotonne chórne mamrotanie.

Miejsce nie jest nawet bardzo oddalone od szosy. Pewnie często jest uczęszczane. Samochód zatrzymał się na poboczu ukryty od ich strony za krzakiem. Podkradam się tak blisko jak pozwala osłona. Wyciągam aparat. "Nie rób tego" - ostrzega przewodniczka. Nie wolno. Tabu. Nie zdążyłam zapisać dłaczego.

Już nas zauważyły. Lecą rozgniewane z rękami uniesionymi w górę. Ledwie dopadam samochodu. Walę pięściami w bagażnik samochodu i szyby. No to gaz! Jesteś pewna, że nie zgubiłaś czegoś po drodze - pyta przewodniczka. Czarownica może się zemścić, rzucić klątwę na twój wizerunek, przedmiot, ślad. Kawalek odzieży z twoim zapachem, włos, paznokieć,

W poprzednim reportażu wkradła się pomyłka. Oficjalny język afrykanerski jest oczywiście modyfikacją języka holenderskiego, a nie jak podaliśmy duńskiego.

nawet ślad stopy można użyć w tej magii. Zawinąć wraz z liśćmi w małe zawiniątko. Wolno palić na ognisku. Nie wierysz? Nie zemrzesz. Ale Ci, co w to wierzą umierają, chorują, wpadają w obłąd. Oglądam się za siebie. Wiedźmy przysiadły na asfaltowej drodze. Badają odcisk opony po samochodzie. Ciekawe, co też z nim zrobią.

karierze zdarzają się potknięcia. Wbrew tabu może się okazać, że spotyka się potajemnie z mężczyznami w swej odległej od wioski samotni, że za jej to przyczyną padło bydło, wyschła kukurydza, zmarł pacjent, przegrano w sądzie. Może z błahego dla nas powodu stracić swą magiczną moc i autorytet. Kłos może dotknąć jej głowy, znaleźć jej włosy,

WIEDZMY

Są takie miejsca, gdzie fotografować można swobodnie. Ale czarownica jest kimś zupełnie wyjątkowym. Zaczyna swą karierę młodo. Często jako dziewczynka. Decyduje o tym czasem dzień i okoliczności narodzin. Jakaś wróżba, czy znak. Specjalne skłonności. Jeśli się jej to przydarzy i nie zostanie sprzedana za mąż, ma szansę uciec z zakłętą kręgu wiecznych porodów i pracy ponad siły, pogardy i przemocy. Będzie kobietą wyzwoloną i groźną wiedźmą, która zniszczyć może najmocniejszych.

Dziewczyna ślubuje dziewictwo i sposobi się do dalekiej drogi. Wieloletnie studia w szkole w okolicach Durbanu obejmują leczenie chorób, pomoc w porodach i połogu, wiedzę o amuletach, znajomość znaków i wróżb, zmienianie losu na lepszy i zmianę poglądów. Zaklęcia przy składaniu ofiar, modły, pieśni i tańce. Wreszcie czarną magię niszczącą przeciwników i wrogów wspólnoty. Szamanka jest doradcą kacyka, jednym z sędziów i stróżów prawa i moralności. Jeśli jej czary okażą się za słabe, może paść ofiarą wioskowego rozczarowania. Spłonie żywcem lub zginie bez śladu. W

zjeść jej posiłek, podetknąć pod twarz lustro, zrobić zdjęcie. Blask flesza niczym piorun zniszczy jej kobiece siły. Wizerunek wraz z częścią jej duszy znajdzie się w posiadaniu kogoś obcego, który może go podpalić lub utopić, pociąć lub zjeść. I co wtedy? Walka o zdjęcie to sprawa życia i śmierci dla młodej dziewczyny, którą wyróżnił los. Cóż jej po zapewnieniach, że nie zrobię jej wizerunkom nic złego.

Już to się przydarzyło naiwnym zuluskim dziewczętom, pozującym dumnie do fotografii amerykańskim reporterom. W purytańskim świecie ich duma - młode odświeżone piersi - są obiektem pornografii. Nieznane żadne złe duchy wyniszczyły śliczne dziewczyny. Umarły w niestawie, przedwcześnie stare i brzydkie. Ten współczesny mit afrykański o okruszku prawdy mówi coś o wizerunkach ludzkich żyjących własnym, niechcianym przez nas życiem.

Tak, czy inaczej, zdjęcia zabłoconych dziewcząt nie wyszły. Została pusta klatka. Pewno zapominałam coś nastawić.

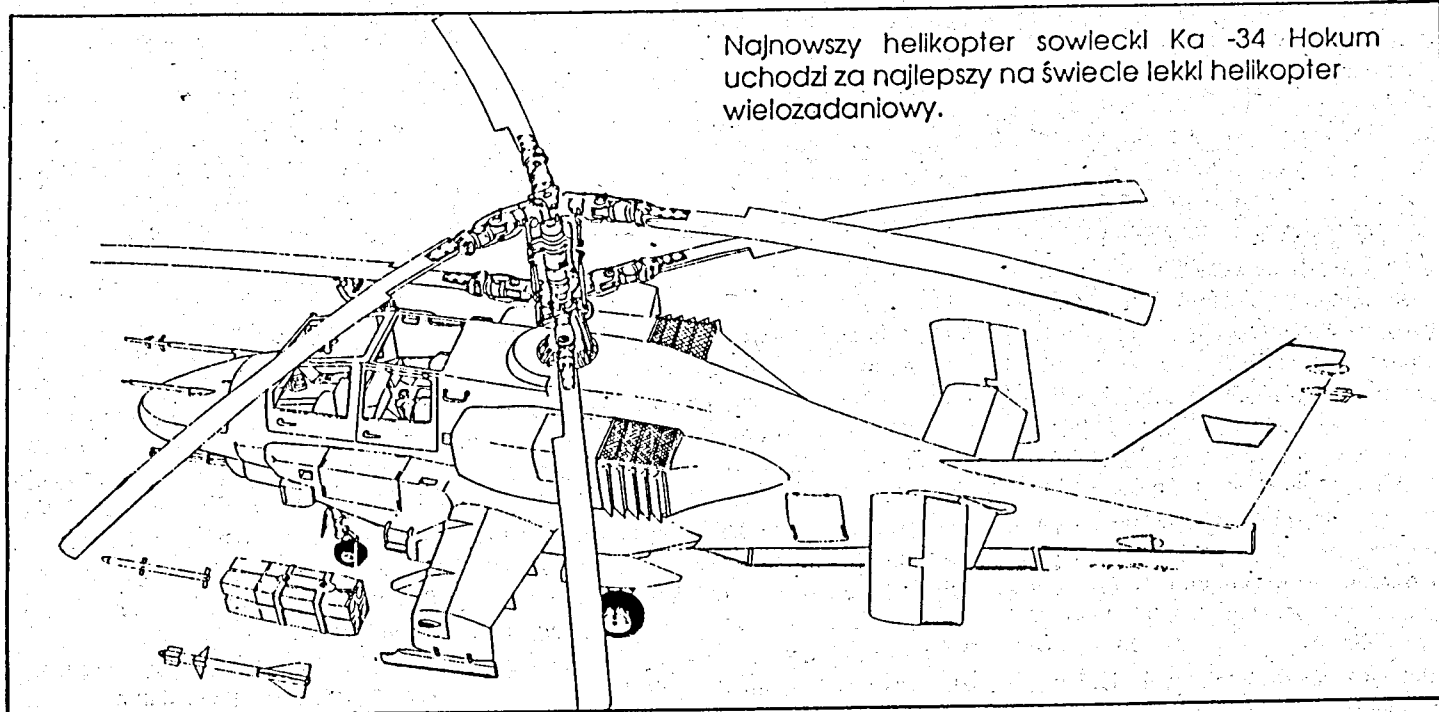
GRAŻYNA FARMUS

MIŁOSZ FARMUS

STRATEGÓW NATO BOLĄ GŁOWY

Najnowszy helikopter sowiecki Ka -34 Hokum uchodzi za najlepszy na świecie lekki helikopter wielozadaniowy.

W projekcie amerykańskiego budżetu militarnego na rok 1989 poważne cięcia dotyczą programu lekkich helikopterów amerykańskich sił lądowych, objętych roboczym kryptonimem LHX (Light Helicopter Experimental). Helikoptery te zamierzone jako helikoptery patrolowe i zaczepne oraz jako helikoptery o różnorodnej gamie zastosowań miały wejść na użytek armii w połowie lat 90. Niestety, cięcia budżetowe wysuwają na czoło sowiecki program rozwoju helikopterów bojowych i stawiają Stany Zjednoczone w sytuacji, w której mogą one nie mieć efektywnej odpowiedzi bojowej wobec zagrożenia płynącego ze strony sowieckich helikopterów.

LHX miał być integralną częścią działań ziemia-powietrze w ramach strategii 2000. Strategia ta przewiduje możliwość pokonania przeważających ilościowo sił nieprzyjaciela poprzez olbrzymią ruchliwość i zmianę pozycji, zaskoczenie, wyprzedzenie w pole, wymanewrowanie. Ogólnie rzecz biorąc, poprzez wykorzystanie niezdołności wroga do odpowiednio szybkiej reakcji. Helikoptery odgrywają w ramach takiej strategii kluczową rolę. Miało więc ich być 5000-6000.

Nie jest jeszcze jasne jak Amerykanie rozwiążą tę lukę w strategii 2000, ale jedną z dróg będzie zmodernizowanie i ulepszenie helikopterów istniejących. Wchodzą tutaj w grę całe rodziny helikopterów takich jak UH-1 Huey, OH-6, OH-58, oraz AH-Cobra. Wiadomo zresztą, że prowadzone są już loty próbne z ulepszoną wersją helikoptera OH-58 Scout uzbrojonego w pociski typu stinger. Ale czy te udoskonalenia będą wystarczającą odpowiedzią?

Sowieci wskazują cztery cele działań powietrzno-lądowych: 1. neutralizacja czołgów i innych pojazdów opancerzonych; 2. likwidacja szybkich samolotów latających na niskich wysokościach oraz pocisków rakietowych samonaprowadzających się na cel (cruise missile); 3. atakowanie wybranych obiektów naziemnych; 4. angażowanie w walkę oraz eliminowanie bezpośredniej osłony powietrznej, głównie helikopterów.

Mając na uwadze powyższe cele, Sowieci skonstruowali dwa nowe helikoptery. Te właśnie nowe nabytki sowieckich sił zbrojnych - Havoc i Hokum (nazwy używane przez NATO) powodują ból głowy u strategów NATO. Z powodu cięć budżetowych zredukowany program LHX nie może spełnić roli zachodniej przeciwwagi wobec sowieckich helikopterów.

MI - 28 HAVOC

Pierwsze informacje o pracach Sowieców nad nowymi helikopterami zaczęły napływać do Pentagonu na przełomie lat 70 i 80. W 1984 roku Pentagon wiedział już na pewno, że w wyposażeniu sowieckich sił zbrojnych znalazł się nowy helikopter MI-28Havoc. Według dotychczasowych danych Havoc należy do klasy helikopterów o tzw. podwójnych zadaniach - walka powietrzna z jednej strony, atak na cele naziemne z drugiej. W scenariuszu wojennym Havoc będzie osłaniał wykonujące atak naziemny helikoptery MI-24 Hind. Może on także być użyty jako osłona dla nacierających żołnierzy oraz jako helikopter niszczący nieprzyjacielski ogień przeciwlotniczy. Havoc jest zmodyfikowaną wersją MI-24. Wiele części pasuje do obydwu helikopterów. Główna różnica polega na tym, że będąc mniejszy (ka dłużej MI-28 nie jest tak pękaty jak u MI-24) i nie mając możliwości transportu żołnierzy jest dzięki temu o wiele bardziej zwrotny. Poszycie helikoptera jest stalowym poszyciem półkorupowym, najbardziej istotne części Havoca osłonięte są grubą warstwą tytanu. Pilot i strzelec siedzą w opancerzonej kabinie i kuloodpornej przezroczystej osłonie kabiny. Zespół elektroniczny składa się z radaru o zasięgu 20 km, telewizyjnej kamery noktywizacyjnej, systemu rozpoznawania w podczerwieni, automatycznego naprowadzania na kurs, systemu nawigacyjnego oraz radaru terenowego ostrzegania. Nos MI-28 jest taki sam jak nos MI-24. Znajduje się w nim jednak potężniejszy 23 mm karabin maszynowy 500-nabojowy magazynkiem. System kontroli ogniowej w MI-28 jest najprawdopodobniej wzięty z MI-24. Napęd Havoca stanowią dwa wałowe silniki turbo TU-3-117, o mocy wałowej rzędu 2200-2500.

Helikopter ma nową tytanową głowicę wirnikową oraz 5 nowych łopat wirnikowych, w których włókno szklane jest zmieszane z metalem. Nowe płyty wirnikowe zwiększają stabilność zawisu oraz zmniejszają ilość wzniesionego kurzu, co utrudnia naoczne wykrycie helikoptera.

Havoc wyposażony jest także w system tłumienia gorących spalin, co znacznie utrudnia wykrycie go w podczerwieni. Ma 120 rakiet świetlnych, które wystrzelone mogą zmylić rakiet samonaprowadzające się na cel w pogoni za ciepłem. Belka ogonowa w MI-28 jest taka sama jak w MI-24 i znajduje się w niej system ostrzeżenia antyradarowego. Nie jest ustalone, czy Havoc ma 3, bądź 4 łopatki wirnikowe. Zwrotność heli-

koptera jest wysoka, tzw. bezpieczna (nie maksymalna) wynosi od -0,5G do +3,5G. Wysoki jest również współczynnik wytrzymałości uderzeniowej.

HOKUM

Drugi helikopter stanowi jeszcze poważniejszy orzech do zgryzienia dla strategów NATO, które nie dysponuje żadnym odpowiednikiem Hokuma. Jak na razie o Hokumie wiadomo niewiele. Loty próbne rozpoczęły się w 1984 roku, a obecnie Hokumy wchodzą w uzbrojenie sowieckiej armii. Są to rewelacyjne helikoptery o fenomenalnych osiągnięciach z punktu widzenia walki powietrznej (zwrotność, szybkość, szybkość wznoszenia się). System elektroniczny jest taki sam jak w Havocach. Silniki te same, ale niższa waga helikoptera umożliwia lepsze osiągi szybkościowo-zwrotnościowe. Hokum posiada dwa trzyłopatowe zestawy wirników, obracające się w przeciwnych kierunkach. Łopaty są skonstruowane ze stopu grafitu i włókna szklanego. Maksymalna szybkość Hokuma wynosi około 350 km/h. W nosie Hokuma znajduje się jednolufowy 30 mm karabin maszynowy wyposażony w 200 pocisków.

Strzeła z niego pilot, który posługuje się tymi samymi metodami strzeleckimi jak piloci myśliwców. Pozostałą bronią w helikopterze posługuje się strzelec. Dla poprawy aerodynamiki lotu Hokum wyposażony jest we wciągane podwozie trójkątowe (z kołem przednim).

Walka powietrzna helikopterów jest nowym przedmiotem. Wiele danych i faktów jeszcze nie znamy. Jedno jest jednak pewne. Zachód nie ma helikoptera przeznaczonego wyłącznie do walki powietrznej.

AH - 64 APACHE

Helikopter AH-64 Apache, najnowszy helikopter amerykańskich sił zbrojnych, był skonstruowany z myślą o akcjach typu powietrze-ziemia. System broni tego helikoptera nie jest odpowiedni dla powietrznych walk helikopterów. Chociaż Apache może być uzbrojony w dwie rakietki typu powietrze-powietrze (AIM-9L sidewinder) amerykańskie siły lądowe zdecydowały się na nieuzbrajanie helikoptera w te rakietki. Obawiają się one, że pilot helikoptera mając możliwość walki powietrznej brałby w niej udział, sprowadzając na drugi plan to, co dla wojsk lądowych jest pierwszoplanowe -

niszczenie czołgów. Jak na razie jedynymi helikopterami uzbrojonymi w rakietki typu powietrze-powietrze są helikoptery piechoty morskiej - AH-1Q Cobra. Jest oczywiste, że prędzej, czy później wojska lądowe zdecydują się na uzbrojenie helikopterów. Apache w rakietki typu powietrze-powietrze (sidewinder, bądź stinger). Apache jest prawdopodobnie najlepszym helikopterem zachodnim mogącym podjąć walkę powietrzną. Niewielkie modyfikacje systemu kontroli ogniwowej pozwolą przekształcić Apache w bardzo dobry helikopter walki powietrznej. Jak na razie jednak armia amerykańska szkoli pilotów tych helikopterów jedynie w zakresie podstawowych powietrznych manewrów obronnych.

Istnieją pewne rozwiązania, ale ze względu na ich niekonwencjonalność trudno się spodziewać, że zostaną przyjęte przez armię. Pierwszym rozwiązaniem byłby mały samolot odrzutowy Phalanx Dragon, który przynajmniej, według projektodawców oraz w opinii niezależnych ekspertów, może łatwo zwalczać helikoptery oraz prawie wszystkie inne obiekty latające. Spełnia on także z nadwyżką wymagania armii: maksymalna szybkość co najmniej 315 km/h, Dragon ma szybkość 2,5 Macha, maksymalna waga do 8000 lbs, Dragon ma 5800. Dragon byłby również cichszy o 80-90% niż Apache, co kolosalnie obniża współczynnik wykrywalności dźwiękowej. Ale ponieważ Dragon nie jest helikopterem, armia prawdopodobnie nigdy nie zdecyduje się na sfinansowanie tego projektu, trzymając się raczej rozwiązań konwencjonalnych. Inne rozwiązanie, najprawdopodobniej również zlekceważone przez armię, to samolot śmigłowy BAE (British Aerospace) SABA. Jest to mniej ambitny projekt niż samolot Dragon, ale również mający właściwości szybkiego i skutecznego eliminowania powietrznego helikopterów.

Cokolwiek amerykańskie wojska lądowe postanowią w sprawie sowieckiego zagrożenia helikopterowego, powietrzna walka helikopterów staje się faktem, a obydwie strony rozwijają w odpowiedzi strategię i taktykę tej walki. Helikopterowa walka powietrzna nie będzie tym samym co walka powietrzna samolotów. Wymaga ona integralną część bitwy lądowej. Ze względu na duże nasycenie oddziałów lądowych w broń przeciwlotniczą będzie się ona odbywała nisko nad ziemią w płaszczyźnie poziomej o amplitudzie od 20 do 100 m (na tych wysokościach radary praktycznie nie działają). Potyczki w płaszczyźnie pionowej powyżej 100 m i w górę wystawiałyby helikoptery na ogień broni przeciwlotniczej. W warunkach idealnych helikoptery - myśliwce będą częścią zespołu, w którym helikoptery rozpoznania znajdującego się poza zasięgiem przeciwlotniczej broni, będą przekazywały informacje o helikopterach-myśliwcach nieprzyjaciela. Na wieść o nadlatywaniu helikopterów nieprzyjacielskich helikoptery-myśliwce ukryją się wykorzystując warunki terenowe. Gdy nieprzyjaciel znajdzie się w zasięgu broni helikopter myśliwiec nagle podrywa się z kryjówki i wypala schodząc ponownie jak najszybciej do kryjówki w celu uniknięcia ewentualnego ognia przeciwnika. Innymi słowy zaskoczenie będzie odgrywało istotną rolę, podobnie jak i w innych bataliach. Sądzi się także, że na ogół ten kto pierwszy zobaczy przeciwnika wygra walkę. Jest to prawda ogólna dotycząca w ogóle walk powietrznych, ale szczególnie zaś walk powietrznych helikopterów.

Na razie wiadomo, że Sowieci uczynili olbrzymi postęp w rozwoju helikopterów przeznaczonych do walk powietrznych. Czas pokaże czy Stany Zjednoczone zmobilizują się i odzyskają utracone pole.

Ciąg dalszy str. 15

LIBBY SCHEIER

Na podstawie
"Saturday Night", czerwiec 1988
Tłum. i opr. K.K.M.K.

OBOWIĄZKOWO GRYŹĆ SIĘ W JĘZYK

Książka Margaret Atwood - "The Handmaid's Tale" - zdobyła kilka nagród międzynarodowych, w tym nagrodę "Los Angeles Times" za najlepszą powieść roku i angielską nagrodę Commonwealth Literary Prize. Publikowana w Stanach Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii, Francji, Hiszpanii, krajach skandynawskich, Grecji, Izraelu, Islandii, Niemczech, w Niemczech i we Włoszech - została sprzedana w nakładzie 1,5 miliona egzemplarzy. Ale my, w Kanadzie być może nie będziemy mogli książki tej czytać, jeśli propozycja ustawy zwanej Bill C-54, zaprezentowana przez rząd federalny - zostanie zaakceptowana przez Parlament i w ten sposób stanie się prawem. Akcja książki wielkiej kanadyjskiej pisarki toczy się w Stanach Zjednoczonych, w nie określonej dokładnie przyszłości, kiedy to zryw fundamentalistów przeciwko zainspirowanym przez feministów zmianom społecznym prowadzi do seksualnego zniewolenia kobiet. Książka zawiera kilka "mocnych" scen przedstawiających dziwny, trzystopniowy stosunek płciowy, będący rodzajem rytuału, który moralnie degradowała wszystkich aktów tego uczestników. Właśnie z powodu tych scen autorka książki może zostać oskarżona o "zajmowanie się pornografią", zaś jej książka znajdzie się na "czarnej liście" pozycji zabronionych do rozpowszechniania, jeśli Bill C-54, ów "przepis" do Kodeksu Kryminalnego, wejdzie w życie.

Margaret Atwood twierdzi, że pisarze będą mieli cztery wyjścia, jeśli ustawa ta zostanie zaakceptowana: po pierwsze: wyemigrować, po drugie: zająć się twórczością dla dzieci, po trzecie: cenzurować się samemu i po czwarte: walczyć o swoje prawa przed sądem.

Bill C-54 jest w chwili obecnej szeroko krytykowany za swoją niejasność w formułowaniu znaczeń i definicji oraz za drakońskie kary, jakie proponuje za złama-

nie zasad. Ustalone dotychczas przez Kodeks Kryminalny pojęcie "nieprzyzwoitości", oparte na "standardach społecznych" zastąpione będzie przez pomieszaną definicję pornografii i erotyki. Pornografia będzie zabroniona, erotyka zaś - legalnie dopuszczalna dla osób, które ukończyły 18 rok życia.

I tak oto mądry język nowego aktu definiuje erotykę jako "jakikolwiek materiał wizualny, którego dominującą cechą jest przedstawienie - w kontekście seksualnym lub dla potrzeb seksualnej stymulacji widza - ludzkich organów płciowych, kobiecego biustu lub rejonów analnych".

Pornografia jest zdefiniowana nieco bardziej precyzyjnie, aczkolwiek definicja ta wydaje się być rozchwiana i "rozciągnięta", sięgająca do "materiałów wizualnych, które pokazują seksualną przemoc" po "akty moralnej degradacji zawierające kontekst seksualny, sceny o seksualnym podtekście seksualnym, sceny o seksualnym podtekście pokazujące karmienie piersią lub menstruację, zezwierzęcenie, bestialstwo, masturbację lub wytrysk" oraz "stosunek płciowy, także analny i oralny". Ustawa podkreśla, że bez względu na ujęcie i przedstawienie danej sceny oraz skierowanie jej wyłącznie do dorosłego odbiorcy - podobne praktyki artystyczne nie będą legalne. I w ten sposób zwykłe przedstawienie codziennych wydarzeń, które są w zupełności legalne same w sobie - stanie się przestępstwem kryminalnym. Kara dla każdego, kto przedstawia lub pisze o podobnych sytuacjach określona została na "do 10 lat więzienia".

Wielu obserwatorów odniosło wrażenie, że ustawa dotyczy się tylko "sztuk wizualnych". Jest prawda, jeśli chodzi o erotykę. Ale zaraz czytamy w proponowanej ustawie definicję "wizualnej pornografii", która zawiera listę całą tego, co powinno być zabronione. Znajdujemy tam także podrozdział, który stwierdza, co następuje - "dotyczy to również każdej płaszczyzny ko-

mercyjnej komunikacji, która promuje, ośmiela lub broni zachowań określonych powyżej", co w praktyce znaczy, że ustawa odnosi się także do książek, magazynów i czasopism. Ustawa wprowadza wyjątki dla działalności "wizualnej lub literackiej", która "nosi w sobie cechy artystyczne, lub działa na rzecz edukacji, nauki czy medycyny", ale osobą, która udowodnić ma istnienie tychże jest nikt inny jak sam "oskarżony", który przekonać musi sąd o "nאינוności" kwestionowanej twórczości. I to nie państwo, jako ciało decydujące udowodnić będzie, że dana książka, czy film zawierają elementy pornografii. Ustawa nie określa także definicji "cech artystycznych" ani innych "furtok dozwoleń". O tym, co jest artystyczne, edukacyjne i naukowe, a co jest pornografią - decydować będzie... policja i sąd i od ich właśnie interpretacji zależeć będzie los obwinionego. Każdy zaś obywatel, który czuje, że książka lub film są jakby nieco pornograficzne, będzie mógł rozpętać prawdziwą burzę i wejść na całkiem legalną drogę przeciwko autorowi nieszczęsnego tworu.

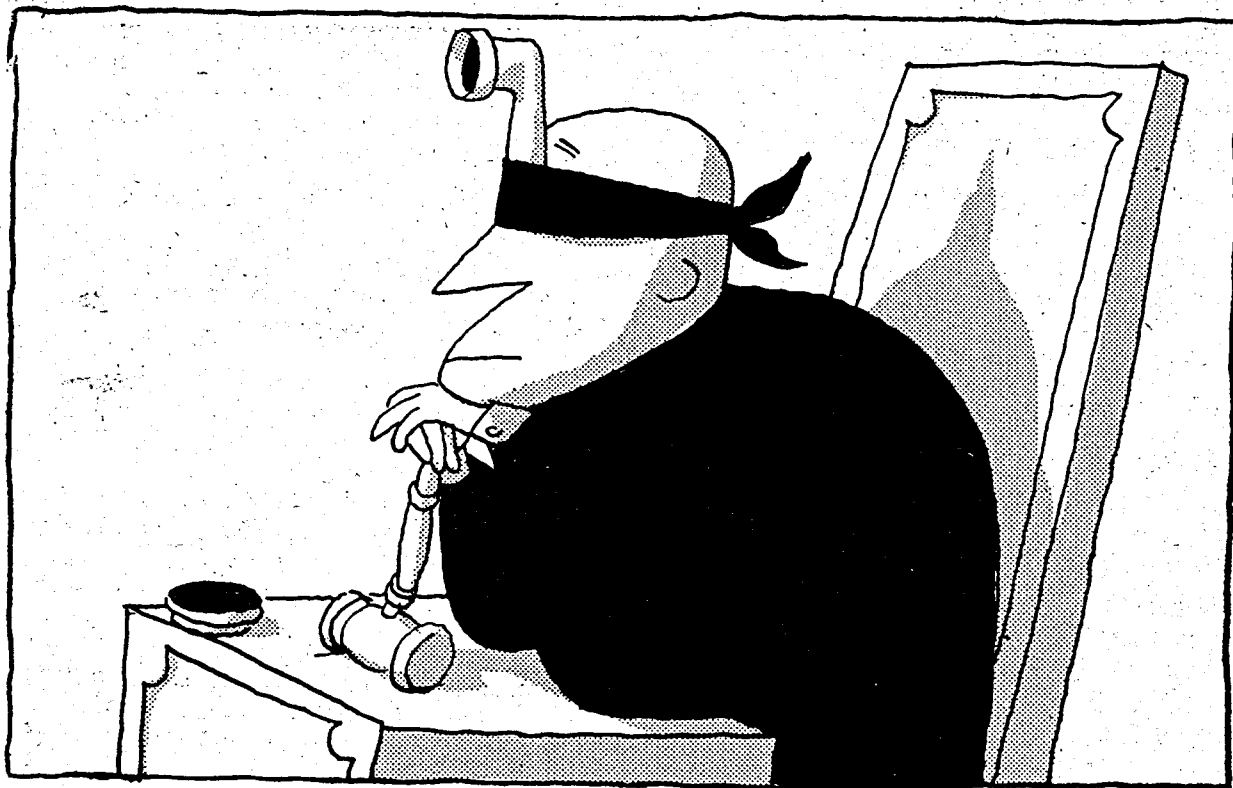
Tych, którzy krytykują Bill C-54 szczególnie martwi ta część ustawy, która stworzona została, aby "bronić młodzieży poniżej 18 roku życia". Dla nastolatków i dzieci nawet "erotyka" - taka jak ją definiuje ustawa - staje się potencjalnie nielegalna. Jeśli zdarzy się tak, że 17-latek zobaczy nagą pierś kobiecą w książce - wobec autora zostanie wszczęte dochodzenie. Ba - nie tylko wobec autora. Do odpowiedzialności pociągnięty zostanie także dystrybutor i książki tej sprzedawca. Szeroka definicja pornografii stawia pod znakiem zapytania nawet pozycje przyczyniające się do edukacji seksualnej dzieci i młodzieży (jak popularna książka "Where Do Babies Come From?") i zagraża dystrybucji książki Dr. Spocka, która - pomiędzy innymi wskazówkami - stwierdza na przykład, że masturbacja jest rzeczą zdrową i naturalną.

Bibliotekarze znaleźli w propozycji ustawy część, która z kolei dotyczy ich bezpośrednio i - co tu dużo mówić - przeraża. Będą oni bowiem musieli czytać książki linijką po linijce, strona po stronie starając się odgadnąć, którą z książek należy zamknąć na klucz (a ten połknąć) i jakie kategorie wiekowe powinni oni przyjąć, aby uniknąć 10-letniej kary więzienia. Kiedy zaś bibliotekarze próbowali obliczyć czas, energię i pieniądze potrzebne na takie przedsięwzięcie (nie wspominając już o odpowiedzialności bycia moralnym cenzorem) - uczynili coś, co nigdy nie leżało w tradycji spokojnym charakterze ich zawodu: coś, czego nigdy wcześniej w Kanadzie nie uczynili: rozważnie się do granic wrzenia i w grudniu ubiegłego roku odpowiedzieli na propozycję ustawy jednodzielnym protestem, który unieruchomił wszystkie niemal biblioteki w Toronto.

...

W ostatnich latach pisarki kanadyjskie zaczęły coraz częściej dotykać problemu, który wcześniej był tematem "tabu". Chodzi tutaj o sprawy związane z seksualnym zniewoleniem i gwałtem, problemy kazirodztwa i związków lesbijskich, tematy macierzyństwa i porodu, seksualnego uświadamiania dzieci, doświadczeń cielesnych takich jak menstruacja i przyjemności płynących z pożycia seksualnego, widziały z perspektywy kobiety. Proponowana ustawa zagraża tym pionierskim przedsięwzięciom kobiet poetek, pisarek i dziennikarek. Zagraża ich wysiłkom przeciwstawienia się wielowiekowym tradycjom podwójnych standardów seksualnych. Zagraża żądaniom kobiet, które domagają się równego prawa do seksualizmu i płynących z niego korzyści. Kobiety kanadyjskie znajdują się w fazie redefiniowania ich własnej tożsamości seksualnej i artystycznej ekspresja jest tego procesu głównym ogniwem. Paradoxem jest, że Bill C-54 może także zagrozić twórczości feministek, które piszą o przemocy seksualnej. Łatwo bowiem będzie można znaleźć w ich pracach te fragmenty, które tracić będą domeną pornografii, łatwo będzie wszcząć dochodzenie, nawet jeśli autor książki jest zagorzałym wrogiem seksualnej przemocy.

Dobrym przykładem nowatorskiej książki, która z pewnością znalazłaby się na "czarnej liście" jest książka Sylvii Fraser - "My Father's House", której autorka wspomina kazirodcze stosunki, do których była zmuszana przez ojca i opowiada, jak udało jej się z tego "dziedzictwa" wydzignąć

Niculae Ascu

UWAGA LOKATORZY I WŁAŚCICIELE DOMÓW

Nowe przepisy dotyczącemieszkań

Zabezpieczenie okien.

Ze względu na bezpieczeństwo dzieci okna mieszkań znajdujących się powyżej trzeciego piętra w budynkach mieszkalnych muszą mieć specjalne urządzenia uniemożliwiające ich szerokie otwarcie. Mieszkańcy muszą złożyć do właściciela domu podanie na piśmie w celu zainstalowania urządzenia.

Ułatwienie kontaktu mieszkańcom

Wszystkie budynki mieszkalne posiadające więcej niż 10 mieszkań muszą mieć zainstalowane domofony łączące mieszkanie z wejściem do budynku oraz specjalny przycisk umożliwiający lokatorom drzwi z mieszkania.

Więcej informacji można otrzymać w Housing Standards By-law. Telefon 392-7960. TDD/TTY : 392-7354.

Michael L. Nixon, P.Eng.
Commissioner and Chief Building Official

Building a Better Toronto
Department of Buildings and Inspections
City of Toronto

moralnie.

I oto wspomniana pozycja nie tylko przedstawia różne rodzaje aktywności seksualnej, ale także sam akt pomiędzy dorosłym mężczyzną a dzieckiem, pomiędzy ojcem a córką.

Książka Fraser używana jest w tej chwili w ośrodkach, gdzie leczy się kobiety, które stały się ofiarą gwałtu oraz w praktykach psychoterapeutycznych, które pomagają kobietom radzić sobie ze wspomnieniami przemocy, której w przeszłości padły ofiarą. Niedługo już jednak nie będzie im można w ten sposób pomóc...

Fraser otrzymała ostatnio propozycję (zarówno w Kanadzie jak i w Stanach), sprzedania prawa do ekranizacji swojej książki i twierdzi, że poważnie zastanawia się nad zmianą miejsca i pracy, oraz obywatelstwa, jeśli Bill C-54 stanie się prawem. "Moja twórczość wywodzi się z psychiki dziecka która została głęboko dotknięta przez zniewolenie seksualne. Aby pozbyć się tych wspomnień, muszę spojrzeć w nie najpierw bardzo głęboko" - mówi Fraser i dodaje - "jako artysta, nie mogłabym żyć i pracować w atmosferze zagrożenia i zastraszenia, którą wprowadzi Bill C-54".

Inną książką, która może zostać zakazana według proponowanej ustawy, jest bardzo dobra i uznana przez krytyków powieść Susan Swan - "The Biggest Modern Woman of the World", w której kobieta-gigant traci dziewictwo z karłem.

Zbiór wierszy Libby Scheier z roku 1986 - "Second Nature" również wydaje się być wymarzoną kandydatką na "ścięcie" dla nowej cenzury. Niektóre bowiem wiersze zawarte w tomie dotyczą przyjemności, jakie wynosi kobieta ze związków cielesnych i masturbacji. Inne dotyczą wrażeń związanych z kształtowaniem się seksualnych narządów i seksualnej

świadomości u mężczyzny - z perspektywy jego własnej matki.

Książki takich poetek jak Daphne Marlatt ("Touch to my tongue") i Betsy Warland ("Open is broken") opisujące miłość pomiędzy dwoma kobietami z całą pewnością ulegną ostrej cenzurze. Podobnie książka Dorothy Livesay - "The Self-Completing Tree", w której znajdują się piękne wiersze celebrujące seksualne namiętności. (...)

Kobiety niestety znajdują się pod prężeniem cenzury w znakomitej większości i znacznie bardziej tłumnie niż mężczyźni.

Żyjemy bowiem w społeczeństwie, w którym - jak określa Margaret Atwood - "kiedy mężczyzna pisze o seksie - staje się prawdziwym mężczyzną; jeśli kobieta pisze o tym samym - jest uważana za dziwkę". Feminizm, rewolucja seksualna i wartości demokracji zrobiły na szczęście pewien wyłom w podwójnej moralności zaakceptowanych z dawną standardów zachowań kobiety i mężczyzny. Jest to jednak jak na razie - wyłom mały i drobny. Varda Burstyn - wydawca "Women Against Censorship" stwierdza bowiem, że - generalnie ujmując temat - mężczyźni ciągle jeszcze zachowują w głębi swej świadomości owe podwójne standardy moralności. Z jednej strony chcą, aby kobieta była im dostępna seksualnie, ale z drugiej - nie przyznają jej prawa do seksualnej tożsamości. I dalej - jak stwierdza Atwood, kwintesencją prawnego i politycznego systemu zdominowanego przez mężczyzn, jest zdanie - "jaka kobieta mogłaby pisać o czymś takim w swojej książce?! Ona nie jest damą!!!". Autorem zdania powyższego jest naturalnie mężczyzna.

Wielu pisarzy pamięta smutne, przykre doświadczenia Margaret Laurence, kiedy to cenzura czyniła próby wycięcia z jej książki tych scen, które niektórzy czytelnicy

uważali za nieprzyzwoite. Jej przyjaciel - Lois Wilson (były mediator United Church of Canada), pisarz Timothy Findley i dziennikarz - June Callwood wspominają, że publiczne oskarżenia skierowane pod adresem Laurence i cała kampania, mająca stawić pod znakiem zapytania całą jej twórczość sprawiła autorce wiele przykrości i dotknęła ją dojmująco. Praktykująca chrześcijanka, nieśmiała i wrażliwa Margaret cierpiała dotkliwie będąc oskarżoną przez fundamentalistów, którzy twierdzili, że pisze ona "pornografię i sprośności".

Inne kanadyjskie artystki zostały potraktowane z taką samą zaciętością i to w oparciu o już istniejące prawa cenzury. Kilka lat temu zabroniono rozpowszechniania antypornograficznego filmu - "Not a Love Story". Ontario Censor Board nie chciał nawet rozpatrzyć sprawy ponownie, tłumacząc się, że film zawiera ostre sceny aktów seksualnych. W 1985 roku księgarnia Pages została oskarżona o wystawianie sztuki feministycznej w oknach swego sklepu. Kiedy zaś Ontario Censor Board ustaliło zasady dotyczące kaset video - pierwszymi

kasetami, które zostały brutalnie ocenzurowane były oczywiście te filmy, które traktowały o sprawach seksu z perspektywy kobiet. Wielu artystów i pisarzy odnosi się sceptycznie do polityków federalnych, którzy zapewniają krytyków Bill C-54, że cała twórczość dotycząca wartości społecznych nie będzie podlegała zasadom ustawy. Trzeba jednak pamiętać, że proponowana ustawa pozwala każdemu na wniesienie sprawy do sądu i rozpalenie tym samym stosu, na którym spłoną "niegrzeczne czarownice". W pierwszych szeregach zaś zapewne zobaczymy tych, którzy przesładowali Margaret Laurence i jej podobnych. Wydaje się, że "zaczyna się wielkie polowanie na artystów" - stwierdza Margaret Atwood - "Jeżeli ONI chcą ochronić kobietę, dlaczego nie chronią kobiet, tworzących sztukę?" - pyta pisarka, dodając - "To, co robisz jest wsadzaniem kija w szprychy toczącego się koła kanadyjskiej kultury, i to właśnie teraz, kiedy oczy całego artystycznego świata powoli kierują się na nas. Mogłoby się wydawać, że nasz rząd powinien być po naszej stronie. A tymczasem..."

UWAGA OSOBY NA WIZYCIE !

Atrakcyjne ceny i szeroki wybór ubezpieczeń dla osób przebywających na wizycie.

POLIMEX

215 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont., M6R 2L6
Tel. 537-7914

Posiadamy również na składzie szeroki wybór słowników, kaset i książek do nauki angielskiego

UWAGA Polonia w Toronto i okolicy

POLISH ALLIANCE TORONTO CREDIT UNION LTD.

2150 Bloor St. W.
(wejście od wschodniej części budynku)

TEL. 762-9523

CODZIENNIE od 10 do 2:30 po poł. i od 7:30 do 9 wiecz.
SOBOTY od 10:30 do 12:30 po poł.

Konta depozytowe...	6 1/4% rocznie
Specjalne konta depozytowe... (minimalny depozyt \$ 5.000 oprocentowany na każdy dzień depozytu)	5 3/4% rocznie
3-miesięczne certyfikaty...	7 1/4% rocznie
3-miesięczne certyfikaty... (min. \$50,000)	8% rocznie
6-miesięczne certyfikaty...	7 1/4% rocznie
6-miesięczne certyfikaty... (min. \$50,000)	8% rocznie
1-roczn. certyfikaty...	9% rocznie
1-roczn. certyfikaty... (min. \$50,000)	9 3/4% rocznie
3-letnie certyfikaty...	9 3/4% rocznie
3-letnie non-redeemable...	10 1/4% rocznie
3-letnie certyfikaty (min. 50 tys.)	10 1/2% rocznie
RRIF	9 1/2% rocznie
demand depozyt	9% rocznie
1-roczne term depozyt (min. \$10,000)	9 1/2% rocznie
3-letnie term depozy (min. \$10,000)	10 1/2% rocznie
Pożyczki personalne...	15% rocznie
Pożyczki hipoteczne... (\$ 50,000 pożyczki ubezpieczone na życie)	12 1/4% rocznie
RRCP	8 1/2% rocznie
Line of credit...	15 3/4% rocznie

BEZPŁATNE PERSONALNE KONTA CZEKUWE

Członkostwo w jakiegokolwiek organizacji polonijnej nie jest warunkiem członkostwa w naszej Credit Union

THE FUTURE BAKERY

NAJLEPSZY W MIEŚCIE ŚWIEŻY CHLEB

dostarczamy do sklepów i do domu

739 Queen St. W.

Toronto, Ont.

TEL. 368-4235

OŚRODEK POMOCY POLSKIM IMIGRANTOM K.P.K. OKRĘG TORONTO

206 Beverley St. Tel.: 979-9634, 979-9639

oferuje informacje i pomoc imigrantom polskim (w okresie poprzedzającym uzyskanie kanadyjskiego obywatelstwa) we wszystkich sprawach związanych z osiedleniem się i integracją w społeczeństwie Kanady, m.in. skierowania, tłumaczenia, pisania życiorysów, uwierzytelniania dokumentów pod przysięgą itp. Biuro otwarte od poniedziałku do piątku od 10 rano do 4 po południu. Usługi bezpłatne.

Komplety pytań na test prawa jazdy po polsku mogą nabyć nowi imigranci w Ośrodku Pomocy na 206 Beverley St.; cena \$3.

Oferuje nowo przybyłym pomoc w osiedleniu w Kanadzie, pośrednictwo w szukaniu mieszkań, pracy, kursy angielskiego, poradnictwo i licencje zawodowe, usługi notarialne; program sponsorowania uchodźców - poniedziałki i czwartki, godz. 10.30 i 2.30; **zbiorowe sesje orientacyjne** - wtorki godz. 11.00 - 1.00. Zapraszamy. Biuro otwarte: pon. - piątku 9.30 - 4.30.

Uwaga: tłumaczenia dokumentów dla osób bez statusu imigranta, jak również niektóre usługi notarialne są odpłatne.

prowadzi, przy współpracy ochotników program "SPONSOROWANIA POLSKICH UCHODźCÓW". Zainteresowanych poręczycieli, grupy minimum dwuosobowe, zapraszamy do biura w poniedziałki i czwartki w godzinach 10.00 do 2.00 po południu, w celu załatwienia formalności. Wymagamy oryginalne listy z pracy lub inne dowody dochodów. Wydajemy formularze oraz udzielamy telefonicznych informacji przez cały tydzień, w godzinach urzędowania biura. Telefon 979-9634, 979-9639".

Serdecznie Zapraszamy Całą Polonię na PIKNIK

W NIEDZIELĘ, 10 LIPCA 1988

W PARKU IM. IGNACEGO

PADEREWSKIEGO - Hwy 27

OTWARCIE BRAMY DO PARKU

GODZ. 8:00 rano

MSZA ŚW POŁOWA • 12.00

OBFITY BAR - GORĄCE I ZIMNE DANIA,

CZAS UMILI DOBOROWA ORKIESTRA

"CYGANKI Z GDAŃSKA" ORAZ

NIESPODZIANKI.

WSTĘP \$ 4.00

AUTOBUSY SPRZED CREDIT UNION -

CENA 9.00 - ODJAZD 10.00 RANO -

Z PIKNIKU ODJAZD

6:00 WIECZOREM

REZERWOWAĆ WCZEŚNIE -

TEL. 251-4514; TEL. 532-2822

ORGANIZATORZY

KOMITET I TOW. RÓŻAŃCOWE PRZY PAR. -

ŚW. KAZIMIERZA - KS. Z. MUSIELSKI,

OMI - PROBOSZCZ

DOJAZD:

HWY 427 DO 27 - MINĄC HWY 7

3 1/2 M. LEWY SKRĘT - RIVER VALLEY

ODPOWIEDNIO OZNACZONY

KAZIO

ZAPRASZA wszystkich Rodaków

do swojego sklepu przy

3655 St. CLAIR AVE. East (róg Midland)

SCARBOROUGH, TEL. (416) 266-1547

na najlepszej jakości polskie wędliny.

Przyjmujemy również do wysyłki

przez POLIMEX - PACZKI DO POLSKI

IWONA MAJEWSKA

SZKOŁA PO KANADYJSKU

Zdjęcie ANDRZEJA STAWICKIEGO

Kiedy obiecywałam czytelnikom "Echa" artykuł o szkole kanadyjskiej nie myślałam, że zadanie to okaże się takie trudne. Starłam się zebrać możliwie dużo informacji, czytałam na ten temat i rozmawiałam z ludźmi związanymi w różny sposób ze szkolnictwem. Byli to nauczyciele, pracownicy Board of Education, rodzice i uczniowie. Wygłaszane opinie były bardzo różne, a nawet fakty podawali moi rozmówcy sprzeczne. Mimo to (a może właśnie dlatego) zdecydowałam się publicznie wypowiedzieć, zastrzegam jednak, iż nie roszczę sobie prawa do słuszności swoich sądów, choć wydają mi się w miarę obiektywne. O ile szkolnictwo polskie jest mi znane osobiście, wiem jaki jest program i jak go się egzekwuje, kanadyjskie znam wyłącznie z relacji innych. Może moja wypowiedź spowoduje reakcję ludzi znających ten problem "od podszewki", myślę że bardzo przydałyby się społeczności polonijnej takie wypowiedzi.

FILOZOFIA SZKOŁY

Jedną z prac, jakie przeczytałam przygotowując się do napisania tego artykułu był esej Anny Sawisz pt. "Związki systemu oświaty z formacją społeczno-polityczną". Poza nieprawdziwymi aksjomatami, demagogią i fałszywymi wnioskami znalazłam tam trochę historii szkolnictwa i jedno zdanie, z którym się zgadzam, a to, że "szkolnictwo jest silnie związane z formacją, w której funkcjonuje (...)". To prawda. W społecznościach demokracji zachodniej wciąż dominuje liberalizm, która to ideologia została przeniesiona do szkolnictwa. Zakłada ona racjonalność i indywidualność natury ludzkiej oraz atomistyczną koncepcję społeczeństwa, na którego całość i dobre funkcjonowanie składają się nieskrępowane działania jednostek. Całością rządzi mechanizmy autoregulacji, zapewniające postęp, dobrobyt i sprawiedliwość społeczną. Szkolnictwo jest według tej ideologii jednym z mechanizmów regulujących. Uważa się, że dając wszystkim takie same możliwości, jest kanałem ruchliwości społecznej, szansą dla warstw uboższych. Szkoła kanadyjska, dalej w zgodzie z liberalizmem, zakłada jako niezbędny czynnik rozwoju jednostki, akceptację otoczenia i siebie, a to założenie jest chyba najmocniej zaznaczone w programie.

Społeczeństwo Kanady jest wysokocywilizowane, stąd szkoła musi położyć nacisk na wyrobienie pewnych umiejętności, niestety dzieje się to kosztem innym. Specyficzna dla społeczeństwa kanadyjskiego jest też jego ogromna różnorodność etniczna. Także ten fakt musi uwzględniać szkoła. Zgodnie z zasadą mozaiki kulturowej musi ona uwzględniać potrzeby i możliwości wszystkich mieszkańców Kanady. Nie jest to łatwe, szczególnie w sferze programu. Trzeba, aby dając ogólną wiedzę o świecie, stwarzając szansę jej pogłębienia w zależności od indywidualnych potrzeb, pozwolił skończyć szkołę uczniom z różnych środowisk, ba! krajów, jednocześnie nie "zabierając" im dzieciństwa i nie unieszczęśliwiając ich. Szczęście dziecka

jest niepisana częścią filozofii kanadyjskiej. Przyznaję, że podoba mi się to założenie. Nawet jeśli część absolwentów kończy szkołę bez wielkiej wiedzy, wchodzą przynajmniej w świat dorosłych zadowoleni, bez stresów i kompleksów i o cztery lata później.

Dalszy ciąg zdania wyjętego z tekstu Anny Sawisz brzmi "(...) bólaczki szkolnictwa zachodniego są bólaczkami kapitalizmu". I to prawda, tyle że sformułowałabym to inaczej: Zalety demokracji mogą stać się przyczyną niedomagań społecznych. Artykuł Sawisz publikowany był w peerleowskim biuletynie, mój przeznaczony jest dla polonijnego pisma w wolnym kraju, stąd inny sposób werbalizacji tego samego. Ale ad rem. Tolerancja dla indywidualnych przekonań i ambicji, stosowanie naturalnych metod wolnego rynku także w szkole, różnicują społeczeństwo. Jak w kapitalizmie w ogóle, tak i w szkole, możliwości materialne decydują o sposobach edukowania dzieci, ale szansa na zdobycie wiedzy rośnie też, gdy się jest inteligentnym lub pracowitym. Z liberalnej, zachodniej filozofii wypływa też fakt, że średni poziom wymagań stawianych uczniom nie jest wysoki, taki by mógł im sprostać przeciętny Kanadyjczyk, jednakże wynika z niej również możliwość nauki dla tych, którzy uczyć się pragną.

PROGRAM

O tym pisać najtrudniej, gdyż sformułowany bardzo ogólnie, tworzy szerokie ramy, w których różnie się mieszczą poszczególne wydziały oświaty i szkoły. Krótko mówiąc, to jak realizowany jest program i czego dzieci się uczą, zależy od danej szkoły. Nie jest to dobre. Powinno być wiadomo, że program wszystkich szkół katolickich jest jednakowy, publicznych także, tylko szkoły prywatne i alternatywne mogłyby mieć większy wpływ na swój program nauczania. Wprawdzie istnieje pewne minimum, którego w każdej szkole trzeba nauczyć, ale nawet to minimum sprecyzowane jest dość ogólnie. Problem ten (wśród wielu innych) porusza George Radwański w krytycznym raporcie o stanie oświaty w Ontario, wydany przez Ministry of Education w biuletynie pt. "Ontario Study of the Relevance of Education and Issue of Drop outs" w 1987 roku. Nie będę podawać wszystkich 13 punktów programu, są one do przeczytania w podanej książce. Skoncentruję się na kilku najbardziej krytykowanych, komentując je zgodnie z moją wiedzą na ten temat. Jako drugi punkt celów ontaryjskiej edukacji wymieniono "Rozwój zaradności, umiejętności przystosowania się i twórczego reagowania w procesie uczenia i w życiu". Te umiejętności ćwiczone są głównie w Kindergarten, klasach przedszkolnych i pierwszych szkolnych, kiedy to w atmosferze zabawy dzieci uczą się jak rozwiązywać praktyczne problemy życiowe, ćwicząc jakby inteligencję. Niestety, przyznaję, że tego celu nie udaje się szkole zrealizować. Ludzie są tutaj raczej niezaradni, często fiksują się na jednym (znanym) sposobie działania. Myślę, że wygody dostatniego życia biorą górę nad krótką edukacją, zwłaszcza że późniejsze lata nauki jakby zaniedbują ten cel.

Punkt trzeci "Przyswojenie podstawowej wiedzy i umiejętności potrzebnych do rozumienia i wyrażania myśli przez słowa, cyfry i inne symbole" jest jednym z najczęściej krytykowanych. Przede wszystkim zarzuca mu się (robi to także G. Radwański) brak precyzji, wszak dziecko sześciolatnie wyraża swoje myśli, ale czy taki poziom może nas zadowolić u absolwenta szkoły średniej? Ja rozumiem ten punkt (tak jak i wszystkie inne) w ten sposób, iż każdy dochodzi w tej umiejętności do swojego indywidualnego poziomu, a szkoła stymuluje jego rozwój tak długo, jak długo chce się on uczyć. Istnieje pewne minimum, które studenci muszą opanować i niektórzy, oczywiście, na tym poprzestają. Jednakże nie jest prawdą, że ze szkoły średniej wychodzą analfabeci. Fakt taki może mieć miejsce w wyjątkowych, patologicznych wypadkach, ale regułą jest opanowanie zdolności podstawowego pisania, czytania i wypowiadania się. Kanada ma 20% analfabetów, to prawda, ale liczba to dotyczy wszystkich mieszkańców tego państwa, a przecież niektórzy przyjeżdżają tu zbyt późno, aby się uczyć, a szkoły średnie (High School) kończy zaledwie 30-40% populacji, jako że nie jest obowiązkowa.

Nauka angielskiego prowadzona jest w sposób systematyczny na coraz wyższym poziomie (aktualny program Toronto Board of Education kładzie na nią szczególny nacisk), a podsuwane dzieciom do czytania książki nie tylko rozwijają w zakresie tej umiejętności i wzbogacają słownictwo, ale dostarczają też wiedzy o świecie, uczą myślenia, są przyczyną sięgania po inne książki. To prawda, że nie wymaga się od uczniów szkół podstawowych znajomości dzieł Shakespeare'a, Dickens'a, Shelleya czy J.S. Eliota, co zarzuca programowi Radwański. Znowu zadecydował tu prawdopodobnie szacunek dla indywidualności upodobań jak też brak absolutnych ustaleń co do wartości poszczególnych utworów.

Bardziej odpowiada mi wskazówka dla nauczycieli dotycząca czytelnictwa, która brzmi "powinno się umożliwić studentom zobaczenie mężczyzn i kobiety w różnych rolach, ukazanie szerokiej gamy ludzkich zachowań, możliwości i emocji". To prawda, że oglądać to można zarówno poprzez współczesne amerykańskie kieszonkowe romanse, jak też twórczość Hemingwaya, dlatego też istnieją preferencje w doborze literatury i wytyczne dla uczniów. Umiejętność pisania ćwiczona jest poprzez zadania, które wydają się dobrze służyć temu celowi. Uczeń, który je wykona z pewnością opanuje tę sztukę.

Kontrowersje budzi nauka matematyki. Spotkałam wykształconych w Polsce matematyków, którzy uważają, że kanadyjski program uczy myślenia, rozwiązywania problemów matematycznych, a także przygotowuje do uczestnictwa w skomputeryzowanym świecie pracy. Były też zarzuty, że nie uczy się dzieci operacji matematycznych, nawet podstawowych działań, wprowadzone do prostego pytania "Co będzie jak się popsuje kalkulator?". No cóż? Wydaje mi się, że chcąc przygotowywać do programowania komputerów, można założyć, że kalkulator będzie działał. A tak naprawdę w matematyce są trzy poziomy trudności i o ile ten najniższy jest istotnie nauką posługiwania

się schematami, najwyższy rozwija myślenie matematyczne. Znowu indywidualne możliwości decydują o wyborze poziomu działania.

George Radwański w swoim raporcie pyta, dlaczego młodzież kanadyjska nie uczy się systematycznie historii Kanady i świata, geografii, a także biologii, fizyki, chemii. Rzeczywiście obowiązkowa wiedza z tych przedmiotów jest niewielka, znacznie mniejsza niż w szkolnictwie europejskim, nieporównywalna z tym, co jest w programie szkoły polskiej. Osobiście popieram raczej szukanie różnych dróg dochodzenia do wiedzy, a nie jej stan, stąd też w tym aspekcie program kanadyjski mi odpowiada, gdyż stwarza szansę na taki odbiór nauki, a także na pogłębianie wiedzy.

"Szansa" - to jest właśnie wartość istotna w programie kanadyjskiego szkolnictwa. Istnieją niemal nieograniczone możliwości na penetrowanie poszczególnych dziedzin wiedzy. Uczniom zainteresowanym dostarcza się książki, materiały, ba!, sprowadza kompetentnych ludzi. Zresztą sporo dzieci już bardzo wcześnie przejawia poważne zainteresowania w wybranych przedmiotach, a ich referaty (projects) są nierzadko małymi rozprawkami naukowymi. Cechą większości uczniów jest też znaczna samodzielność, niezależność od nauczyciela w procesie nauki, rzecz w Polsce bardzo rzadko spotykana.

Kilka punktów programu dotyczy rozwoju osobowości, samoakceptacji, poczucia własnej wartości, a także tolerancji dla przekonań innych. Choć sposób realizacji tych celów krytykowany jest także, myślę, iż większość czytelników przyzna mi rację, że w tym zakresie szkoła ma duże sukcesy. Ponieważ zagadnienie to ściśle łączy się z metodyką i wychowaniem omówię je razem.

METODYKA I WYCHOWANIE

Od pierwszego dnia w szkole dziecko traktowane jest jak mały człowiek, ma swoje imię (nawet mówi się do niego tak jak w domu), ulubioną bajkę, zabawki. Ten szacunek dla dziecka, dla jego indywidualności i godności towarzyszy całemu okresowi nauki. Nauczyciele, wbrew potocznym sądom wśród Polaków, to ludzie kompetentni i zwykle pełni dobrej woli. To od nich głównie zależy sposób realizacji założeń programowych, choć także od dyrekcji i możliwości finansowych szkoły. Szkoła kanadyjska jest zasobna, szczególnie publiczna, bo w katolickiej obserwować można pewien "niedostatek". Dzieci dostają znakomitą większość potrzebnych im przyborów, dofinansowuje się wycieczki. Część funduszy przeznaczają się na pomoce naukowe, dzięki czemu zwiększa się poglądowość zajęć. Czas szkolny nie jest podzielony na jednostki lekcyjne, nauczyciel może nim swobodnie dysponować, co stwarza korzystniejsze warunki pracy.

Stosunki między nauczycielem i uczniami oparte są na zasadach partnerstwa, co często jest przyczyną krytyki przez polskich zwolenników dyscypliny. Nie zauważyłam, aby te metody wpływały negatywnie na atmosferę pracy. To nieprawda, że w szkołach kanadyjskich w czasie lekcji jest tak gwarno jak na przerwie w polskiej szkole (takie opinie słyszałam). Czasami rzeczywiście słyszy się rozmowy, a to głównie dlatego, że dominującą formą pracy są ćwiczenia, zajęcia w grupach, sporo zdrowego współzawodnictwa. Dzieci spędzają w szkole 6 1/2 godziny, nie też dziwnego, że nie pracują już długo w domu. Lekcje do domu czasami są zadawane, poczynawszy od obejrzenia listka

skończywszy na referacie (project) na określony temat.

Szkoły życzą sobie ściślej współpracy z rodzicami, a to, jaki jest poziom w danej szkole w dużym stopniu od tej współpracy zależy.

Zgodnie z filozofią szkoły w ocenie dominują wzmocnienia pozytywne, dziecko jest chwalone ilekroć tylko wykaże się niewielkim nawet wysiłkiem. Oceny z poszczególnych sprawdzianów wiedzy określone są zwykle liczbą punktów, zaś te końcowe - literami. Skala ocen jest sześciostopniowa, przy czym ocenia się nie tylko efekty pracy, ale także wysiłek ucznia. Impionującą dokładność są świadectwa z kanadyjskich szkół, opatrzone zwykle dodatkową informacją o uczniu od nauczyciela. W szkołach katolickich nie istnieje powtarzanie klasy, dopuszczalne jest ono natomiast (szczególnie w 8 klasie) w szkołach publicznych. Nie ma specjalnego nacisku na uczniów nie pracujących, nie karze się ich, nie strofuje, nie poniża. Nauczyciel bada przyczyny złego funkcjonowania ucznia, dziecko jest badane przez psychologa, prowadzone są rozmowy z rodzicami, opracowuje się model indywidualnej pracy z uczniem. Nikt jednak nie zmusza ucznia do pracy, jeśli on sam tego nie chce, ani nie wymaga od niego więcej niż go na to stać. Właśnie to postępowanie budzi sprzeciw wielu Polaków. Sporo ludzi w naszym środowisku uważa, że w tym okresie życia do nauki należy zmusić. Osobiście sądzę, że raczej zachęcać poprzez pokazywanie wartości z niej wypływających, a jeśli zdarzają się wyjątkowe sytuacje, że trzeba zmuszać - **powinien to robić dom, nie szkoła.**

Gros odpowiedzialności za wychowanie dzieci zostawione jest w społeczeństwach zachodnich rodzinie. W przeciwieństwie do państw komunistycznych, tutaj szkoła nie uzurpuje sobie prawa do wychowywania dzieci, zostawia to rodzicom, a w szkole średniej studenci decydują wręcz sami o sobie.

Dzieci traktowane są w szkole tak, aby rozwijały w sobie wszystkie silne cechy osobowości, aby utwierdzały się w poczuciu własnej odrębności, niepowtarzalności i wartości. Temu celowi służy wiele ćwiczeń artystycznych, tych robionych na zajęciach dramatycznych (drama), a także codzienne traktowanie uczniów. Pewne techniki są jakby wyjęte z metod terapeutycznych, w Polsce dostępnych na treningach interpersonalnych. Uczniowie uczą się tolerancji dla innych, ale też i dla siebie. Rodzi to postawę swobodnego luzu psychicznego, która często prowadzi do bezkrytycyzmu. Są to uboczne skutki takich form wychowywania, nie jest to jednak zjawisko groźne dla społeczeństwa.

EFEKTY KANADYJSKIEGO MODELU NAUCZANIA

Są tak różne jak zróżnicowany społecznie i etnicznie jest ten kraj i tak, jak w ogóle różni są ludzie. Z jednej strony absolwenci

kanadyjskich szkół uczą się później z powodzeniem w uniwersytetach, Kanada świetnie sobie radzi w wielu współczesnych dziedzinach nauki i życia, z drugiej - część społeczeństwa jest niemal wyłącznie skoncentrowana na najprostszych formach kultury, kieszonkowych programach telewizyjnych, komiksach i sportowych widowiskach.

Myślę, że płytkość odbioru kulturalnego, jak też fakt, iż niektórzy (pewnie większość) absolwenci szkół średnich Kanady nie posiadają wiadomości znanych ich rówieśnikom w Europie, spowodowane są nie tyle procesem nauczania, ile filozofią życia obowiązującą na kontynencie amerykańskim.

Prawdą jest, że w konkursach organizowanych dla studentów high school Kanada zajmuje pośrednie miejsca, ale zdarzają się także wysokie pozycje (najlepsi są uczniowie Japonii i Węgier - krajów, gdzie procent samobójstw wśród młodzieży jest najwyższy). Prawdą jest także, że Art Galery of Ontario gości w każdą środę wielu ludzi, którzy przychodzą tam na wykłady o sztuce [Polaków spotyka się tam rzadko], a z ich pytań i komentarzy wynika, że głęboko czują sztukę. Kanadyjczycy mają zresztą różne zainteresowania, nie świecą pustkami teatry, a sklepy, hobbystyczne nieźle prosperują. Nigdzie w Polsce nie widziałam tylu czytających osób. Tutaj czyta się wszędzie. "Ale co oni czytają?" - powie ktoś z pogardą. Odpowiem: To na co ich stać, to jakie mają potrzeby i możliwości. Książki czytają bardzo różne, widziałam Jamesa Joyce'a, Hemingwaya, Faulknera, podręczniki do medycyny i psychologii, także łatwe romanse i wiele innych. Niektórzy Polacy uważają, iż "inte-

ligencja kanadyjska" jest na niższym poziomie niż polska. Myślę, że albo nie mają oni kontaktu z ludźmi rzeczywiście wykształconymi, albo nie prowadzili z nimi rozmów na tematy kulturalne, może też nie potrafili ich zrozumieć lub po prostu tworzą kolejny mit o wyższości Polaka nad..., który ułatwia im przetrwanie tutaj. To prawda, że najwybitniejsi w Kanadzie często wyjeżdżają do USA, co powoduje pewne ograniczenia rozwoju kulturowego tego kraju, ale jest to już zupełnie inny problem nie związany bezpośrednio ze szkolnictwem.

...

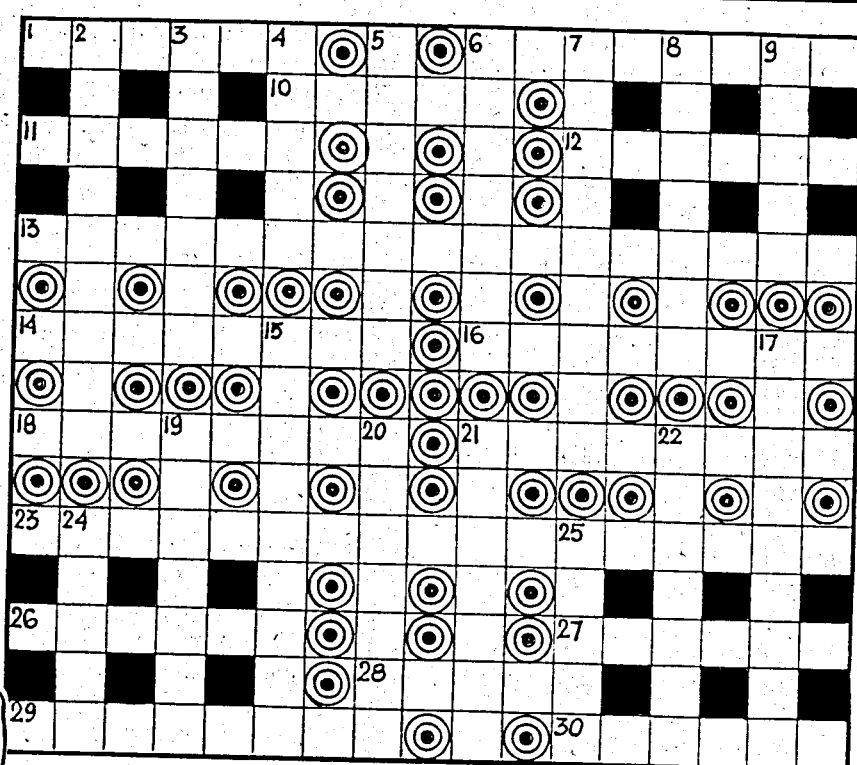
Na zakończenie chcę dać swoją odpowiedź na pytanie: Czy szkoła kanadyjska jest zła czy dobra?!

Szkoła jest dobra, jeśli przygotowuje ludzi do adekwatnego i pełnego życia w określonym społeczeństwie. W tym sensie szkoła jest dobra.

Młodzież kanadyjska, dzieci tego kraju to przeważnie dzieci szczęśliwe, a jeśli nie, to nie szkoła temu winna. Rząd stwarza jednakowe szanse do zdobycia wiedzy podstawowej, problem polega na różnym stosunku do tej szansy dzieci i ich rodziców. Ci, którzy chcą tę możliwość wykorzystać, robią to z powodzeniem. Dlaczego zatem szkoła kanadyjska jest ostatnio tak często krytykowana?

Potrzeby społeczne zmieniają się i być może krytyka chce nadążyć za tymi zmianami. Zjawisko to cenne i pożyteczne i myślę, że także dzięki konstruktywnej krytyce sytuacja w oświacie kanadyjskiej będzie coraz lepsza.

N
A
S
Z
AK
R
Z
Y
Ż
Ó
W
K
A

POZIOMO:

- 1 Uboczne odczucie smakowe obce danej potrawie
- 6 Koń maści ciemnokasztanowej
- 10 Drogi kamień w pierścionku
- 11 Połączenie się węzłem małżeńskim
- 12 Sprowadzanie towarów z zagranicy
- 13 Obrotność, ruzkość, zaradność
- 14 Urozmaicenie, rozrywka
- 16 Dział etyki chrześcijańskiej, traktujący o ascezie
- 18 Pocucie winy, niepewności, niższej wartości
- 21 Kobieta zręcząca i kłóliwa, sekutnica (od imienia żony Sokratesa)
- 23 Jednostronność, uwzględnianie tylko jednego aspektu
- 26 Nowy... - miasto w USA (Luizjana), port nad Mississippi
- 27 Wyznaczona data
- 28 W dawnej Polsce grupa sąsiadujących, zjednoczonych ze sobą wsi
- 29 Ściągła należności pieniężne
- 30 U drzwi

- 7 Napływ osiedleńców
- 8 Przedmiot złożony do przechowania
- 9 Największy z współczesnych ptaków
- 15 Dźwięk podobny do terkatania świerszcza, kuropatwy
- 17 Zupa z kapusty
- 19 Lampart, leopard
- 20 Rasa owiec i tkanina z wełny tej rasy owiec
- 21 Orzeźwiający napój ziołowy
- 22 Restauracja portowa
- 24 W kinie
- 25 Mały kociak

Rozwiązanie krzyżówki

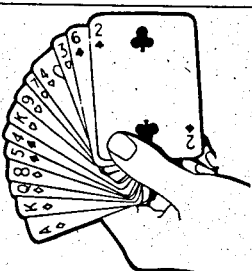
POZIOMO: posmak, gnładosz, oczko, ożenek, import, przedsiębiorczość, atrakcja, as-cetka, kompleks, Ksantypa, jednokierunkowość, Orlean, termn, upole, inkasent, kłamka. PIONOWO: obywatelstwo, mania, kokos, szczeka, godziła, imigracja, depozyt, sier-cier, kapuśniak, pantera, szewiel, kruszon, lawerna, ekran, kolek.

PIONOWO:

- 2 Łakomstwo, żarłoczność
- 3 Sposób bycia, ogłada towarzyska
- 4 Orzech palmowy
- 5 W niej są osadzone zęby
- 6 Dwudziestaczwarta część doby

BRYDŻ

ODCINEK 4

Rozwiązanie z poprzedniego numeru. Mając po dwie lewy górą: w pikach, kierach i karach, wystarczy zastać w treflach rozkład 3:2 i u przeciwników figury albo podzielone, albo obie u S, aby wziąć trzy lewy w tym kolorze realizując kontrakt.

Sprawa jednak nie jest tak prosta. Są bowiem do pokonania dwie trudności. Po pierwsze, jeżeli dama pik będzie u S, podegrana dziesiątką będziemy mieli tylko jedno dojście do podegrania trefli, a potrzebne dwa. Dlatego należy zagrać na impas pików, wychodząc waletami. Walety, niezależnie od tego, kto będzie miał damę, dojdziemy dwa razy pikami na stół. Chyba że N, mając damę pik, nie zabije waleta. Wówczas jednak wystarczają nam już tylko dwie lewy w treflach. Przejdziemy więc asem pik do impasu treflowego, a potem możemy już zagrać trefle górą, bo do ręki dojdzie S, który już nie będzie mógł nas niebezpiecznie zaatakować. Drugą groźbą jest ewentualność odegrania przez N trzech fort karowych, jeśli kara są podzielone 5:2. Aby się przed tym zabezpieczyć, nie wolno brać pierwszej lewy. Bowiem, jeśli gracz S weźmie lewę na damę

pik, to wytraci nam ostatnie zatrzymanie w karach i gdy N dojdzie treflami, swobodnie odegra forty karowe. Natomiast, gdy pierwsze karo przepuścimy i N powtórzy kara, wówczas S, przy ich rozkładzie 5:2, już nie będzie miał kar, gdy dojdzie dama pik.

Autentyczna ręka S:

♠ D 6 5 4 ♥ 10 8 5 3 ♦ 7 2 ♣ D 5 2

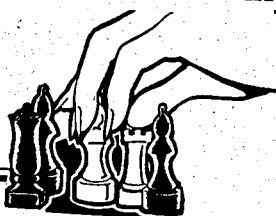
ZADANIE

♠ K D
♥ W 10 6 5
♦ 9 4 3
♣ A 10 8 4

♠ A 5 2
♥ D 4 3
♦ A D W 10 8
♣ D 3

Jak W powinien rozegrać trzy b.a., skoro po ataku szóstką pik, S podłożył waleta? Rozwiązanie w następnym numerze.

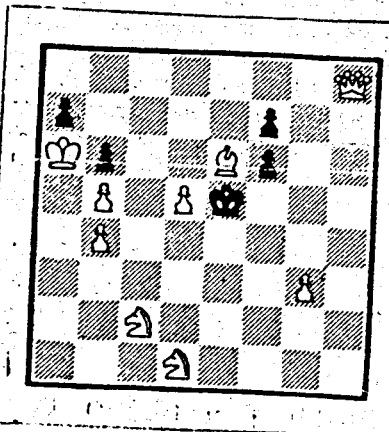
DAMA PIK

KĄCIK SZACHOWY

ZADANIE NR 9

Edward Potemski (1876 - 1936)
Kurler Warszawski 1893 r.

Białe zaczynają i dają mat w 3 ruchach.

Rozwiązanie w następnym numerze. Edward Potemski (brat Wacława) po studiach w Rydze i w Karlsruhe osiadł w Warszawie i komponował prawie wyłącznie trzychodówki. Jego talent stawia go w czołowie kompozytorów ubiegłego stulecia.

GRAORZ

Motto: "Myślenie na kolosalną przyszłość"

ROZWIĄZANIE ZADANIA NR 8

1. Wd3 - d4! Ke5 : d4
2. Ha3 : b2+ Kd4 - c4
3. Gf5 - d3x

2. - " - Kd4 - e3
3. Sf4 - d5x

1. - " - Ke5 : f5
2. Ha3 - f3! dowolny
3. Wd4 - d5x

1. - " - Sh7 - g5
2. Wd4 - d5+ Ke5 : f4
3. g2 - g3x

KALENDARIUM

Ludzie się radują latu,
a pszczoły kwiatu.

30 czerwca - czwartek

Wschód Słońca: 04.18 Zachód Słońca: 19.54
Wschód Księżycy: 21.16 Zachód Księżycy: 04.40

Imieniny obchodzą: Emilia, Lucyna, Marcejan i Rajmund

1940 - Gen. Sikorski wydał rozkaz ustanowienia w kraju Komendy Głównej Związku Walki Zbrojnej z gen. Stefanem Roweckim (ps. Grot) na czele. W 1942 roku ZWZ zostaje przemianowany na Armię Krajową.

1 lipca - piątek

Wschód Słońca: 04.18 Zachód Słońca: 19.54
Wschód Księżycy: 21.50 Zachód Księżycy: 06.02

Imieniny obchodzą: Halina, Juliusz, Klarysa, Marian, Otton i Teobald

1546 - Zmarł Marcin Luter, reformator religijny
1569 - Unia Lubelska: Polska i Litwa ustalają wspólne: monarchię, sejm, monetę i politykę zagraniczną.
1804 - Urodziła się George Sand, francuska pisarka (prawdziwe nazwisko - Aurore Dupin).

2 lipca - sobota

Wschód Słońca: 04.19 Zachód Słońca: 19.54
Wschód Księżycy: 22.17 Zachód Księżycy: 07.27

Imieniny obchodzą: Maria, Martynian, Mirosław, Otton i Urban

1961 - Ernest Hemingway popełnił samobójstwo w swym domu w Ketchum, w stanie Idaho.
1977 - Zmarł Władimir Nabokov

3 lipca - niedziela

Wschód Słońca: 04.19 Zachód Słońca: 19.54
Wschód Księżycy: 22.39 Zachód Księżycy: 08.50

Imieniny obchodzą: Anatol, Jacek, Mirosław, Paweł i Tomasz

1883 - Urodził się Franz Kafka, pisarz austriacki, za życia prawie nieznany, po II wojnie światowej uznany za jednego z największych prozaików współczesności (zm. w 1924 r.).
1969 - Utonął we własnym basenie, będąc pod wpływem narkotyków i alkoholu Brian Jones, założyciel zespołu "The Rolling Stones".

4 lipca - poniedziałek

Wschód Słońca: 04.20 Zachód Słońca: 19.54
Wschód Księżycy: 22.59 Zachód Księżycy: 10.10

Imieniny obchodzą: Aurelian, Elżbieta, Malwina, Odon i Teodor

1900 - Urodził się Louis Armstrong, murzyński kompozytor, trębacz i śpiewak jazzowy, zwany królem jazzu (zm. w 1971 r.).
1940 - Zmarł Józef Pankiewicz, malarz, grafik, pedagog (ur. w 1866 r.).
1943 - Zginął w katastrofie lotniczej w Gibraltarze gen. Władysław Sikorski, premier rządu RP na emigracji i wódz naczelny (ur. w 1881 r.).

5 lipca - wtorek

Wschód Słońca: 04.21 Zachód Słońca: 19.53
Wschód Księżycy: 23.18 Zachód Księżycy: 11.28

Imieniny obchodzą: Antoni, Cyryl, Filomena, Karolina, Liberat i Sędziszław

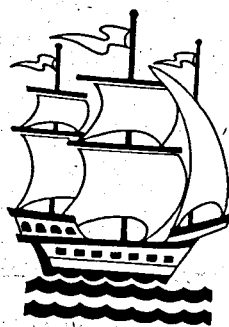
1943 - Wybuch bitwy pod Kurskiem, jednej z największych operacji strategicznych II wojny światowej.

6 lipca - środa

Wschód Słońca: 04.21 Zachód Słońca: 19.53
Wschód Księżycy: 23.38 Zachód Księżycy: 12.45

Imieniny obchodzą: Dominika, Gotard, Izabella, Lucja, Maria i Teresa

1415 - Zmarł Jan Hus, czeski pisarz, reformator religijny (ur. w 1371 r.).
1893 - Zmarł Henri Rene Guy de Maupassant, pisarz francuski (ur. w 1850 r.).

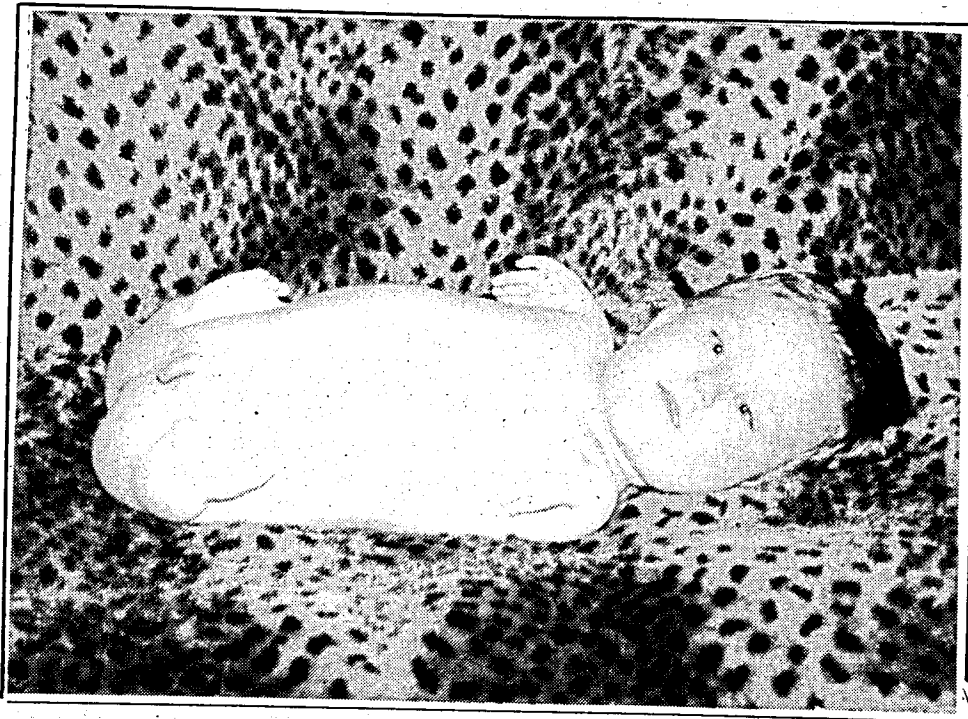
Ciąg dalszy ze str. 9 **NATO**

Jednym z kroków mających zmniejszyć tę różnicę jest zmieniony program LHX, uwzględniający cięcia budżetowe w roku fiskalnym 89. Zgodnie z tym programem armia skupi się na konstrukcji jednego typu lekkiego helikoptera zamiast, jak planowała, na kilku rodzajach. Helikopter ten będzie dwuzałogowy, ale będzie też mógł być pilotowany przez jedną osobę. Jego waga minimalna wyniesie 7500 lbs, maksymalna 11000 lbs. Na uzbrojeniu helikoptera w wersji helikoptera atakującego znajdzie się 8 rakiet antyczołgowych 2 rakiety obronne typu stinger, 500 naboł do pokładowego karabinu maszynowego. Ten sam helikopter będzie mógł być użyty także jako helikopter zwiadowczy. Wówczas będzie uzbrojony w 4 rakiety antyczołgowe typu Hellfire, 4 stinger, oraz 320 naboł do pokładowego karabinu maszynowego. Gdy helikopter wystąpi w roli helikoptera prowadzącego walkę powietrzną na jego uzbrojeniu będą 2 rakiety typu Hellfire, 6 stingerów i 500 naboł do pokładowego karabinu maszynowego. W zależności od spełnianego zadania bojowego zmianie podlegać będzie także wyposażenie elektroniczne helikoptera. Loty próbne mają się rozpocząć w 1993 roku, a na stałe helikopter ten ma się pojawić w amerykańskich siłach lądowych w 1995 roku.

WŁAMANIE DO SPK W TORONTO

Ciąg dalszy ze str. 1

w poniedziałek rano, policja nie stwierdziła śladów włamania do budynku z zewnątrz. Wyłamane były natomiast drzwi biur Kongresu, Credit Union i SPK. Biura były splądrowane, dokumenty z wywróconych szafek walały się po podłodze. Zginęła stosunkowo niewielka suma pieniędzy. Według niepotwierdzonych informacji, około 500 dolarów. Ciekawe są okoliczności popełnionego przestępstwa. W ub. tygodniu w budynku tym mieścił się polski pawilon Caravanu. Do soboty otwarte były stoiska. Pawilon odwiedziło kilka tysięcy ludzi. Budynek otwarty był w niedzielę w celu likwidacji stoisk i dekoracji. W nocy nie było gospodarza. Policja podejrzewa, że złodzieje dostali się do budynku w niedzielę i ukryli się tam aż do zamknięcia. Ich zdaniem byli to ludzie mało doświadczeni w swym fachu. Prawdopodobnie szukali gotówki, której duże ilości spodziewali się znaleźć po Caravanie. Nie stwierdzono dotychczas kradzieży dokumentacji. Nie stwierdzono, choć nie można wykluczyć, istnienia innego niż rabunkowy motyw splądrowania biur niepodległościowych placówek. Śledztwo trwa.

Na zdjęciu 3-letni Marcin Ryng nie może poruszać się o własnych siłach

POMÓŻMY KALEKIEMU DZIECKU

Do Redakcji gazety polonijnej!

Szanowna Redakcjo, piszę do Was bezpośrednio z kraju, z Polski. List mój będzie zwierzeniem, a zarazem prośbą o pomoc, której bezustannie szukam. Jesteśmy rodziną polską przeciętną, jak wiele rodzin w tym kraju. Po roku naszego małżeństwa przyszedł na świat zdrowy, ładny chłopiec Łukasz. Łukasz ma 5 lat, rośnie i rozwija się prawidłowo. Po urodzeniu pierwszego dziecka, zaczęłam odczuwać ból w okolicy żołądka - wątroby. Odwiedzałam internistów, którzy przepisywali szereg leków, które zażywałam. Po niespełna 18 miesiącach okazało się, że jest druga ciąża. Po 2 miesiącach ciąży, ataki zaczęły się nasilać i tak do 9 miesiąca, większość przeleżałam w szpitalu pod kroplówką, na lekach przeciwbólowych. W trakcie ciąży okazało się, że to woreczek żółciowy jest wypełniony kamieniami, jak powiedzieli lekarze - operować nie mogę, bo ciąża, chyba, że ciążę usunąć. Nie mogłam zgodzić się na usunięcie dziecka, tego zabrania mi moja Wiara, musiałam je urodzić, i tak też się stało. 30.X.1984 r. urodził się chłopiec - Marcin. Dziecko bez kończyn górnych i dolnych, zamiast rączek ma małe 4-palcowe dłonie wychodzące bezpośrednio z barku i małe stopki po obu stronach pośladków, oraz nieprawidłowo rozwinięte narządy płciowe. Narodziny mego dziecka dla nas rodziców, a szczególnie dla mnie matki, były wstrząsem. Gdzieś w głębi czułam, że coś jest nie tak, ale niewyobrażałam sobie, że to będzie aż tak straszne. Zaraz po urodzeniu Marcinka, leżąc jeszcze na stole porodowym, pokazano mi dziecko, walczyłam wtedy ze sobą, ze swoim szaleństwem, które we mnie rosło. Teraz na przestrzeni 3,5 roku, pogodziłam się z tym, mamy mądrego synka, spokojnego i nadzwyczaj muzykalnego, potrafi dostarczyć wiele radości mimo tak okrutnego kalectwa. W kraju odwiedziliśmy wiele poradni i szpitali, wszędzie załamywano ręce, nic nie można pomóc dziecku, skazane jest na leżenie. Gdy Marcin miał 1,5 roku, po wielu staraniach i znajomościach, udało się nam załatwić Klinikę w RFN w Monachium u prof. Heckera. Po korespondencji, która trwa już 2 lata, profesor zobowiązał się pomóc naszemu dziecku, na podstawie zdjęć rentgenowskich, które wysyłałam, zobowiązał się wykonać wózek, w którym Marcin sam mógłby się poruszać. Cały problem tkwi w pieniądzu. Zwracałam się już z tym do wielu, wielu instytucji. Kontaktowałam się z Krajową

Redakcja otrzymała wstrząsający list z kraju. Matka 3-letniego kalekiego dziecka błaga o pomoc w zdobyciu środków na leczenie syna w klinice w Niemczech Zachodnich. Do listu dołączone jest oświadczenie prof. dr. W.Ch. Heckera z Kliniki Dziecięcej w Monachium, w którym wyraża zgodę na przyjęcie dziecka do Kliniki i bezpłatne wykonanie zabiegów i pomiarów w celu przygotowania wózka ortopedycznego, pozwalającego Marcinowi na samodzielne poruszanie. Koszt dzienny pobytu w Klinice wynosi 375 marek niemieckich. Wszystkie próby zdobycia tych pieniędzy dotychczas zawiodły. Krystyna Ryng wierzy, że nasi Czytelnicy, jak wielokrotnie już to się zdarzyło, pomogą w nieszczęściu. Rodzina Ryngów zamieszkała w Zabkowicach Śląskich zwróciła się do Redakcji o pomoc w zebraniu funduszy. Czeki prosimy wysyłać na adres Redakcji Echa-Tygodnika Polskiego z zaznaczeniem na odwrocie "NA POMOC MARCINOWI".

Komisja Charytatywną w Katowicach pod przewodnictwem Biskupa Domina, pukałam do swojej Diecezji katolickiej we Wrocławiu - na próżno. Pisałam do Polskiego Czerwonego Krzyża w Genewie, do Niemieckiego Czerwonego Krzyża w Hamburgu - odpowiedź zewsząd odmowna. Prosiłam również Kurie Katolicką i Caritas w Munchen - nie dostałam nawet odpowiedzi na list. Teraz zwracam się z gorącą prośbą do Redakcji waszego czasopisma, pomóżcie mi, koszt jest duży, bo doba pobytu kosztuje 375 marek, jak długo dziecko będzie przebywać na klinice - tego nie wiem, być może profesor będzie mógł orientacyjnie podać czas pobytu, dlatego też załączam kopię ostatniego listu profesora z adresem i nr telefonu. Pomóżcie nam proszę, pragnę dla niego zrobić wszystko, kto powie - to dziecko to kaleka, nie jest pełnowartościowym człowiekiem, dla nas rodziców znaczy on wiele, jest mądry, zdolny i bardzo przez nas kochany.

KRYSTYNA RYNG
z mężem i synem

ECHO W TYM TYGODNIU POLECA

- Na ekrany kin w Toronto weszły w tym tygodniu: półanimowany "Who Framed Roger Rabbit" film Spielberga za 45 mln dol., w reż. Roberta Zemekisa, w rolach głównych Bob Hoskins i Joanna Cassidy. Wg powieści Gary K. Wolfa "Who Censored Roger Rabbit?". Drugim interesującym filmem jest animowany z gatunku science-fiction "Light Years" w reż. Rene Laloux, wg scenariusza Isaaka Asimowa.
- "The Fantasticks", znany musical od 5 lipca będzie grany na deskach Premiere Dance Theatre, 207 Queens Quay W. (973-4000).
- "Can-Can" tylko do 3 lipca w O'Keefe Centre, Front i Yonge (872-2262).
- W Kingswood Music Theatre 3 lipca o godz. 20 - Billy Ocean! Canada's Wonderland, Hwy 400 i Rutherford Road (832-8131).

- Z okazji Canada Day i trzydniowego weekendu w wielu miejscach odbędą się specjalne uroczystości i koncerty z udziałem wielu znanych zespołów i solistów. I tak:
 - York Quay, Centre, 235 Queens Quay W. (973-3000) oferuje fajerwerki, międzynarodowe zawody w wrestlingu i koncerty z wolnym wstępem;
 - Exhibition Place, Lake Shore Blvd., 531-9991: Chin International Picnic.
- W Ontario Science Centre od 1 lipca czynna będzie nowa wystawa pt. SPORT. 770 Don Mills Road, 429-4100).
- I DZIECIOM:
 - Kortright Centre zaprasza dzieci 1, 2 i 3 lipca o godz. 13 na studia nad pszczołami. Pine Valley Dr., Kleinburg (661-6600).
 - W Ontario Science Centre dla dzieci od 5 do 13 lat specjalne zajęcia pn. Oscamp zaczynają się 4 lipca. 770 Don Mills Rd. (429-4100 wew. 269).
 - Teatr na wolnym powietrzu w każdy wtorek od 5 lipca o godz. 19. Harbourfront, York Quay Centre, 235 Queens Quay W. (973-3000).

PACZKI DO POLSKI

przez

POLIMEX

215 Roncesvalles Ave., Toronto, Ont. M6R 2L6, Tel.: 537-7914
1575 Sismet Rd. Unit 7, Mississauga, Ont. Tel.: 624-1965

PACZKI MORSKIE • PACZKI LOTNICZE

- OWOCE CYTRUSOWE □ PRZEKAZY NA KONTO □ SAMOCHODY
- LEKI □ GOTÓWKA □ WĘGIEL □ ŻYWNOŚĆ
- SPRZĘT GOSPODARSTWA DOMOWEGO

UWAGA SCARBOROUGH!

lokalnym przedstawicielem POLIMEX jest **A & K SCARBORO MEAT**
3655 St. Clair Ave. E. (róg Midland), Tel. 266-1547

POLSKI PROGRAM TELEWIZYJNY

on CITY TV
KANAL 57, KABEL 7
w każdą sobotę o godz. 11 rano

WŁAŚCICIEL - 755592 ONTARIO LIMITED
ZYGMUNT PRZETAKIEWICZ, TEL. 534-7788

PRODUKCJA - TADEUSZ LIS, TEL. 747-9883

**POLISH
STUDIO**

ADRES: POLISH STUDIO
c/o SHERLOCK HOMES REAL ESTATE INC.
431 RONCESVALLES AVE., TORONTO M6R 2N3

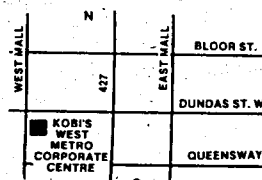
Pod powyższym adresem nasi widzowie mogą nadsyłać wszelkie uwagi, życzenia i propozycje w sprawie programu, a także, jeśli sobie życzą i chcą wesprzeć nasz program finansowo - czek, które powinny być wystawione na POLISH STUDIO.

POLSKI KLUB i RESTAURACJA w wieżowcu w Etobicoke 621 - 6050

miejsce spotkań, wspaniały wystrój sal, duże bezpłatne parkingi,
znakomity dojazd i komunikacja. Świetna polska i kanadyjska kuchnia,
przebogaty wybór napojów alkoholowych i zakąsek.

Kobi's
LLBO

195 The West Mall, Etobicoke

121 Roncesvalles Ave.
Toronto, Ont. M6R 2K9
TEL. (416) 531-8786

Enterprises Ltd.

- Paczki morskie
- Paczki lądowe
- Owoce cytrusowe i żywność
- Ubezpieczenia wizytujących
- Termin ubezpieczenia niezależny od daty przyjazdu wizytora
- Pieniądze na kanta i do rąk
- Zaproszenia, telegramy, telexy
- Ziola Herbapolu

- dostawa do domu 8 tyg.
- dostawa do domu 3 tyg.
- dostawa do domu 3 tyg.
\$ 115.00 93 dni

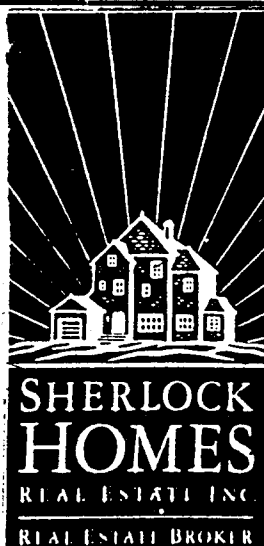
WSZYSTKO MOŻNA ZAŁATWIĆ TELEFONICZNIE
LUB U NASZEGO UPRAWNIENEGO DEALERA W:

MISSISSAUGA 2560 Shepard Nr 2 TEL. 897 - 0695	HAMILTON 774 Barton St. E. TEL. 549 - 8652	LONDON 96 Rectory St. TEL. 434 - 4025
OSHAWA 555 Ritsen Rd. S. TEL. 728 - 7647	HAMILTON 833 King St. E. TEL. 545 - 5822	LONDON 549 Hamilton Rd. TEL. 433 - 5177
SARNIA 850 Colborne Rd. TEL. 337 - 6724	GUELPH 130 Silvercreek Pkwy 10	EDMONTON, AB. 10158 116 St. TEL. 488 - 8472
WINDSOR 1332 Hall Ave. TEL. 254 - 4035	BRANTFORD 208 Market St. TEL. 753 - 9753	WINNIPEG, MAN. 284 Selkirk Ave. TEL. 582 - 4202
WINDSOR 1818 Ottawa St. TEL. 254 - 2101	CHATHAM 163 McNaughton Nr 1 TEL. 352 - 6723	VANCOUVER, B.C. 421 Abbott St. TEL. 681 - 0510
CAMBRIDGE 215 Beveril TEL. 740 - 3803	KITCHENER 28 Gruhn St. TEL. 745 - 2324	DARMOUTH, N.S. 9 Pioneer Court TEL. 434 - 5015

Sherlock Homes Real Estate Inc.

**DANUTA
KOTAPKA**
Telefon
Biuro: 534-7788
Dom: 769-5394

Mississauga - Cawthra/Dundas - wolno stojący "back-split". Duża parcela, 4 sypialnie, pokój rodzinny z kominkiem, podwójny garaż. Cena wywoławcza \$229,000.
Dundas/Hurontario - prawie nowy, wolno stojący, murywany, piętrowy dom. 3 sypialnie, pokój rodzinny, podwójny garaż. Cena wyw. \$229,900.
Zachodnia Mississauga - Duży, nowy dom - 2400 sq. ft. 4 sypialnie, 3 łazienki, podwójny garaż. Cena wyw. \$259,900.
"Semi-det." "backsplit", 4 sypialnie, 2 łazienki, duża parcela. Cena \$ 164,900.
Etobicoke - Norseman/Islington - wolno stojący, murywany "bungalow", pięknie odnowiony, 3 sypialnie, pokój rodzinny z kominkiem, garaż, duża działka. Cena wyw. \$288,000.
Windsor/Morningside - wolno stojący, murywany, piętrowy dom w bardzo dobrym stanie. Idealna lokalizacja. Cena \$ 279,000.
Okolice Roncesvalles - Semi-det., murywany dom, wyjątkowo pięknie wykończony, pełen charakteru. 4 sypialnie, podwójny garaż. Tylko \$249,000.
Okolice London - Motel, 9 pokoi gościnnych + 3-sypialniowy dom mieszkalny i biuro. Piękna i duża parcela. Idealny dla rodziny. Cena \$ 169,900.

UWAGA: W sobotę o 11:00 w programie Polish Studio, kanał 57, cable 7, Toronto, FOTO STUDIO BARBARA przedstawi film - Migawki z Meksyku.

Znana polska agencja modelek zaprezentuje Państwu pokaz mody plażowej. POLSKIE DZIEWCZYNY! Szykujcie się do kolejnego pokazu.

Agencja już wkrótce rozpoczyna nabór i szkolenie modelek.
TEL. 279 - 5144

Nowy punkt
sprzedaży Echa-
Tygodnika Polskiego
KIOSK W KNOB
HILL FARM
WESTON RD.

**Paris
Studio**
Andrzej z Warszawy
zaprasza do swojego
salonu fryzjerskiego
2007 Bloor St. West, Toronto
Tel: 766-0660

Barbara, lat 23
wykształcenie średnie

**Słoneczna
dziewczyna**

Firma Sunshine, specjalizująca się w usługach matrymonialnych, przygotowała katalog, w którym zamieszczają zdjęcia pań i panów z Kanady i z Polski, pragnących wstąpić w związek małżeński.
W ramach reklamy, zgodziła się nam na zdjęcia udostępnić do publikacji. Będziemy więc co tydzień zamieszczać podobną piękną Polkę. Może przez Echo znajdzie ją szczęśliwy Pytania i odpowiedzi w tej sprawie prosimy kierować wyłącznie na firmę SUNSHINE.

Międzynarodowe Biuro
Matrymonialne
SUNSHINE

Panie i Panowie!
Posiadamy ponad 300 ofert
pań i panów, głównie z Polski,
również z Kanady, USA i
Europy.
Piszcie do nas po Fotokatalog
oraz informator,
załączając \$ 5.00.
P.O. Box 11, Station D
Scarborough, Ont., Canada
M1R 4Y7

Mgr inż. Włodzimierz GRZESZCZAK
nowoczesne metody bioterapii,
szybka i skuteczna pomoc w większości
schorzeń. Ulga w przewlekłych bólach.
Zalecana terapia dla dzieci i osób starszych
RYSZARD PIOTROWSKI

DROBNE
CHCESZ poznać swoją
przyszłość, masz problem,
nie wiesz jak go rozwiązać?
Może pomoże Ci w tym
wróżba z kart.
Dzwoń 633-4469
prosić Anię

**dermaton
ZAKŁAD
KOSMETYCZNY**
• Pielęgnacja twarzy, rąk i stóp.
• Usuwanie zbędnego owłosienia
• Specjalistyczna aparatura
• Jakościowe kosmetyki
• Wizyty prosimy zamawiać
telefonicznie
TEL. 766 - 1867
2198 Bloor St. W., Toronto

**EUROPEAN
ESTHETICS**
natural skin care
NOWOCZEŚNIE
WYPOSAŻONY
ZAKŁAD
KOSMETYCZNY
• Leczenie przeciw-
zmarszczkowe
• Pielęgnacja twarzy
• Masaż kosmetyczny
• Manicure i pedicure,
waxing
• Makijaż oraz inne
zabiegi
TEL. 240-9177
1692 Jane Str. Unit 4
(Skrzyżowanie
LAWRENCE AV. W. / JANE ST.)

**SKIN CARE
STUDIO**
DYPLOMOWANA
KOSMETYCZKA
Z WARSZAWY
zaprasza do
nowo otwartego
gabinetu
kosmetycznego
w MISSISSAUGA
Wizyty proszę zamawiać
telefonicznie
TEL. 848 - 4835
(okolice Queensway E. and Cawthra)

**SHOCKING
MAIL ORDER PLAN**
Earn \$100.00 in 12 months!
If not, our company will pay
you \$5,000 CASH!
YOU CANNOT LOSE!
For details on this "RED-
HOT" business, send \$2
(redeemable) for our
complete info kit to:
A.M.B. P.O. Box 88,
Chadstone Centre,
Victoria, 3148 Australia.

HOROSKOP

BARAN

Wszystkie znaki na gwiazdnym niebie obiecują Ci dni pogodne, spokojne, przyjemne. Oczywiście i Ty musisz się do tych pomyślnych widoków i perspektyw przyczynić, między innymi okazaniem dobrej woli w rozważaniu pewnego nabrzmiewającego od dłuższego czasu problemu natury osobistej. Więcej czasu poświęć sportowi i czynnemu wypoczynkowi! Osoba spod znaku Ryb ma dla Ciebie wiele serca. Ale unikaj Wagi. Dzień pomyślny dla Ciebie - poniedziałek, Twoja cyfra - 9.

BYK

Gwiazdy wróżą Ci kilka miłych i nader przyjemnych dni, ale trzeba polegać nie tylko na ciałach niebieskich, lecz także na sobie samym. Pamiętaj o tym! Miłe i pełne atrakcji spotkanie z osobą, z którą kontakty - niegdyś bliskie i bardzo serdeczne - ostatnio zostały zerwane. Więcej czasu poświęć rozrywkom kulturalnym! Osoba płci przeciwnej spod znaku Skorpiona znowu Tobą oczarowana (jeżeli nie zakochana!). Dniem pomyślnym będzie czwartek. Unikaj Wodnika. Twoja cyfra - 7.

BLIŹNIĘTA

Bardzo interesujące układy gwiazdne zapowiadają tydzień pełen emocji, atrakcji, niespodziewanych i zaskakujących wydarzeń. Musisz uważać, aby w tym prawdziwym kalejdoskopie nie stracić głowy i zdrowego rozsądku! Ale dasz radę! Złóż się na radach i pomocy zawsze Ci sprzyjającej osoby spod znaku Barana! Koniecznie musisz bardziej zatroszczyć się o swój rozwój intelektualny i kulturalny! Unikaj Ryb. Dniem korzystnym będzie niedziela. Szczęśliwa cyfra - 1.

RAK

Gwiazdy zapowiadają tym razem dni raczej spokojne, żeby nie powiedzieć - monotonne. Ale - jeżeli dołożysz starań i odrobiny wysiłku - także i one mogą być miłe i przyjemne. Trzeba je wykorzystać między innymi na wypoczynek i uspokojenie przed wszystkim nerwowe po ostatnim dość burzliwym i niespokojnym okresie. Osoba spod znaku Koziorożca lubi Cię bardzo. Ale unikaj Ryb. Piątek będzie sprzyjał Twoim zamiarom i planom. Twoja cyfra - 3.

LEW

Ostatnie miesiące zbyt biernie podchodziś do życia. Jeżeli nie będziesz sam kształtował swoich losów, to nie liczy na to, że fortuna sama zapuka do Twoich drzwi. Przede wszystkim Twoje sprawy prywatne i zawodowe już od dłuższego czasu nie dają Ci spokoju i wymagają rozstrzygnięcia. Zastanów się jednak poważnie i przemyśl wszystko dokładnie, zanim podejmiesz decyzję! Wybierz się na wycieczkę, choćby krótką. Strzelec życzliwy bardzo. Wtorek będzie dniem pomyślnym. Twoja cyfra - 8.

PANNA

Zycie towarzyskie i stosunki międzyludzkie sprawiają Ci ostatnio najwięcej problemów. Nie - zwłaszcza stosunki międzyludzkie nie załatwi się automatycznie! Potrzeba wysiłków i dobrej woli także i z Twojej strony! Dbaj bardziej o kondycję fizyczną! Osoba spod znaku Raka jest po Twojej stronie! Byk jest na "nie". Dniem nader sprzyjającym jest sobota, a Twoja cyfra jest 4.

WAGA

Najbliższy tydzień przyniesie Ci wypoczynek fizyczny i psychiczny. Kilka spraw, drażniących Cię od dłuższego czasu i mocno niepokojących, może ulec wyjaśnieniu, nawet pomyślnemu rozwiązaniu. Staraj się wykorzystać postawę drugiej strony i doprowadzić do kompromisu. Bliźnięta życzliwie Tobie i Twoim zamiarom. Unikaj Raka. Dniem korzystnym dla Twoich poczynań będzie czwartek, a liczba szczęśliwa - 7.

SKORPION

Gwiazdne konstelacje wskazują na pewne komplikacje w Twoich sprawach, przede wszystkim osobistych. Mogą one rzutować także na sprawy zawodowe. Musisz wykazać się rozwagą i rozsądkiem. Nie zawadzi oprzeć się przy tym na pomocy i radach osoby płci przeciwnej spod znaku Wodnika, który po dawnemu bardzo Ci sprzyja. Więcej czasu poświęć rozrywkom kulturalnym! Dniem korzystnym będzie wtorek, liczba szczęśliwa - 5.

STRZELEC

Twoje współdziałanie jest konieczne. Musisz przede wszystkim dążyć do załatwienia ciąży na Tobie od dawna pewnej drażliwej sprawy w życiu zawodowym. Powinieneś zdecydować się na kompromis, innej rady nie ma... Dbaj więcej o swoje zdrowie. Na pomoc i życzliwość Byka zawsze możesz liczyć, unikaj Strzelca. Dzień sprzyjający planom - piątek. Cyfra szczęśliwa - 2.

KOZIOROŻEC

Drażąca Cię od dłuższego czasu sprawa osobista ulegnie załatwieniu. Oczywiście, nie nastąpi to samo przez się, musisz i Ty się do tego przyczynić. Możesz tu liczyć na pomoc ciagle Ci życzliwej osoby spod znaku Wagi. Na pewno nie opieraj się na Bliźniętach, mogą Ci tylko zaszkodzić. Dniem pomyślnym dla Ciebie i Twoich zamiarów będzie środa. Cyfra szczęśliwa - 4.

WODNIK

Przed Tobą tydzień ważkich dokonań; mała stabilizacja i porządki w sprawach zaległych. Stawiaj sobie mniejsze zadania i celów, ale za to bardziej konsekwentnie realizuj te plany i higienę psychiczną. Osoba płci przeciwnej spod znaku Lwa życzliwa Ci i pomocna. Wtorek, jak zwykle zresztą. Unikaj Panny. Dzień pomyślny - piątek. Twoja cyfra - 4.

RYBY

Tydzień będzie urozmaicony i obfitujący w wydarzenia. Większość z nich będzie pomyślna i korzystna dla Ciebie, ale należy się spodziewać także mniej przyjemnych okoliczności. Musisz się przykładać do pracy, bowiem dalsze zaniedbywanie tych spraw może przynieść niezbyt miłe skutki. Panna nader Ci życzliwa, ale Lwa unikaj. Dniem pomyślnym będzie środa, a Twoja cyfra jest 6.

30 czerwca - 6 lipca

High Park
National
SINCE 1972
Realtor
TEL. 532 - 4444
24 HOUR
ACTION CENTRE III

**TAK !!!
SUKCES
FIRMY
TO FAKT...**

**Blisko 1500 sprzedanych
nieruchomości!!!
Chcąc korzystnie i szybko
sprzedać lub kupić
nieruchomość
powierzcie
Państwo to naszej firmie.
Komputerowe połączenia.
40 agentów do usług
Państwa,**

**Podajemy do wiadomości:
Firma założyła szybki i łatwy
do zapamiętania numer
telefonu
532 - 4444.
Poprzedni numer
532 - 4441
jest teraz drugą linią.**

**217 RONCESVALLES
Avenue
TORONTO, M6R-2L6**

DEMONSTRACJA W BUDAPEŚCIE

Ciąg dalszy ze str. 1

Bohaterów, gdzie złożono kwiaty pod pomnikami św. Stefana i św. Władysława. Odśpiewano hymn narodowy. Następnie demonstrujący rozeszli się w spokoju. Rumuńska agencja prasowa Agrepress oświadczyła, że Rumuńska Rada Narodowa odrzuciła krytykę ze strony Węgier. Rząd rumuński postanowił zamknąć konsulat węgierski w Cluju w Siedmiogrodzie. Jak podała rozgłośnia budapeszteńska, pracownikom konsultatu dano 48 godzin na opuszczenie placówki. W oficjalnym oświadczeniu węgierskim określono postępowanie Rumunii jako pogwałcenie dwustronnych porozumień konsularnych. Rumuński szef państwa i partii N. Ceausescu oskarżył węgierskie organa partyjne i państwowe o poparcie manifestacji w Budapeszcie.

KONFERENCJA PARTYJNA

Ciąg dalszy ze str. 1

pominięciem rad. Zdając sprawozdanie z postępu przebudowy Gorbaczow powiedział, że część programu reformy nie da się osiągnąć bez zmiany ustroju politycznego oraz dalszej demokratyzacji społeczeństwa sowieckiego. Oświadczył, że społeczeństwo sowieckie chce bezwarunkowej demokracji oraz rządów prawa. Nawijając do reformy gospodarki, Gorbaczow sugerował rozszerzenie eksperymentalnego systemu, zezwalającego rolnikom na dzierżawienie gruntów kołchozów i sowchozów. Mówiąc o zagadnieniach praw człowieka, Gorbaczow zaproponował położenie kresu naciskom na ludzi wierzących, by przechodzili na stanowiska ateistyczne. Gorbaczow mówił też o potrzebie wzmocnienia praw zapewniających nienaruszalność domów, mieszkań prywatnych, korespondencji oraz połączeń telefonicznych. Wykluczył on jednak zgodę na istnienie innej partii politycznej niż partia komunistyczna. Członek biura politycznego A. Jakowlew powiedział następnie dziennikarzom, że konferencja partyjna przejdzie do historii jako punkt przełomowy w demokratyzacji społeczeństwa sowieckiego.

Ciąg dalszy ze str. 7

cznie i zaraz się złapałem na tym, że próbuję dyskutować z gazetą, co świadczy o znacznym już oddaleniu od realiów kraju i nie wróży mi niczego dobrego.

...

Podnoszą się głosy, które na terenie działania kultury niezależnej podejmują krytykę jej dotychczasowych osiągnięć. W jednym z tekstów czytam: "W przeciągu tych dziesięciu lat wydano zbyt wiele książek, które nie mogły okazać się oficjalnie tylko ze względu na cenzurę polityczną. Wypuszczono w Polskę znaczną ilość politycznie właściwych literackich bzdetów (...). Zbyt często bowiem argumenty polityczne przesłaniały argumenty artystyczne". Czytam te słowa i nie mogę się im nadziwić. Nie - w żadnym wypadku nie chodzi mi o to, by kwestionować prawo autora (pseudo-

nim) do krytyki. Wręcz przeciwnie: z większością jego wywołu, a zwłaszcza z tą częścią, która mówi o dominowaniu polityki, zgadzam się w całej rozciągłości. Ale zauważam jednocześnie, że jest to takie bicie na oślep i po omacku. Wiele można by przywołać argumentów na rzecz rzeczywistych osiągnięć obiegu niezależnego w Polsce - mimo wszystkich wad, jakie on posiada. Ot - z najnowszych - choćby wspomniana tu powieść Andrzeja Szczypiorskiego "Początek" (wydana także przez paryską Kulturę), która nie schodzi od kilku tygodni z listy bestsellerów w RFN. Nie wspomnę już o wierszach Herberta, czy Zagajewskiego, esejach Michnika i Króla, itd.

Warto, a zatem i trzeba krytykować obieg niezależny. Nie można jednak przy tym zapominać, że ma on swoje niepodważalne sukcesy. Warto też może przy okazji zauważyć, że krytyki podejmują się na ogół ludzie, dla których obieg "bibuły" jest w Polsce zjawiskiem normalnym, w którym wyrosli - nie znają kraju, w którym niepodzielnie panował monolog i monopol państwa. Nie zauważają, że słowno istnienie obiegu niezależnego spowodowało tak olbrzymie obniżenie bariery cenzury i zmusiło komunistów do kokietowania pisarzy i uczonych obietnicami "liberalizacji" - byle tylko zrezygnowali z "zabawy w konspirację".

Należy tylko zacierać ręce z uciechy, że w niezależnym obiegu pojawiać się zaczęły wypowiedzi samokrytyczne, co dotychczas traktowane było z pewną podejrzliwością. Niemniej jeszcze bardziej bym się cieszył, gdyby te wypowiedzi nie ograniczały się tylko do emocji, by potrafiły ważyć plusy i minusy. Obiegi kultury niezależnej ma sporo wad, podobnie zresztą jak cała struktura życia opozycyjnego w Polsce. Ale to nie oznacza, że należy z działań opozycyjnych rezygnować. Trzeba natomiast wskazywać rzeczywiste słabości. Czas pozwoli na rozwinięcie takiej dyskusji. I to jest temat, do którego będę tu wracał, gdyż dotyczy także emigracji.

KSIAŻKA O FATIMIE JUŻ W III WYDANIU POLSKIM

Książkę tę liczącą 96 stron i ozdobioną licznymi barwnymi ilustracjami, można nadal nabywać za tę samą cenę: 3.30 za egzemplarz + \$1.00 za przesyłkę. Osobom pragnącym nabyć więcej niż 5 egzemplarzy (doskonały prezent dla krewnych i przyjaciół!) Komitet Fatimski oferuje książki po niższej cenie, a mianowicie: od 5-9 egzemplarzy - \$2.40 za sztukę, od 10 egzemplarzy wzwyż - \$2.00 za sztukę + \$1.00 za przesyłkę za każde 5 egzemplarzy. Książkę "Fatima: orędzie tragedii czy nadziei?" można zamawiać pisząc do: Komitet Fatimski, 7426 Mount Vernon Rd., St. Louisville, Ohio, 43071, USA. Czeki prosimy wystawiać na konto FATIMA.

APTEKA NATURY

Redaguje: dr JADWIGA GÓRNICKA

**PODZIAŁ ZIOŁ
WEDŁUG
ICH DZIAŁANIA**

Przeciwościenne: liść brzozy, czarnej porzeczki, kora wierzbowy, gąbka słodkowodna, kwiat tawuły, ziele skrzypu, nasienie czarnuszki i nasienie gorczycy białej (w okładach suchych).

Przeciwrobacze: czosnek, nasiona dyni, ziele piołunu, macierzanki, tymianku, kwiat wrotyczu, owoc czarnej jagody i borówki brusznicy.

Przeciwzapalne wewnętrzne: kwiat rumianku posp., rumianku rzymskiego, ногietka, bławatka, ziele srebrenika i świetlika.

Przeciwzapalne do użytku zewnętrznego (w formie okładów z naparu): ziele hyzopu, Inicy, majeranku, szalwii, liść babki, kłącze pięciornika, cebula gotowana i kwiat rumianku posp.

Przeciwskurczowo działają: ziele jaskółcze, połonicznika, nostryku, bazylii, majeranku, srebrenika, szalwii, macierzanki, tymianku, werbeny, owoc kolendry, anyżu, kminku, kopru włoskiego, bzu czarnego, kwiat lawendy, rumianku posp., lipy, dziewanny, korzeń goryszu, kora wierzbowy i zhamię kukurydzy.

Przeciw stanom zapalnym jelit: korzeń lukrecji, kwiat rumianku, ziele dziurawca i krwawnika.

Przeczyszczają i rozwalniają: kora kruszyny, kłącze rzewienia, owoc bzu czarnego, ziele tysiącznika, Inicy, kwiat kocanki i siemie lniane.

Przeciwszkorbutowe: ziele bluszczyku, owoc dzikiej róży, owoc jarzębiny, korzeń chrzanu, liść orzecha włoskiego.

Regenerują śluzówkę przewodów oddechowych i trawiennych: sliwki suszone, siemie lniane, ziele bukwicy, rzepiku, liść podbiału i korzeń żywokostu.

Regulują krwawienia okresowe kobiet: kwiat, ногietka, wrotyczu, ziele dziurawca, szanty, szalwii, tymianku, korzeń lubczyku, pietruszka, kminek, czarnuszka i nasienie pietruszki.

Ściągające (przeciwbiegunkowe): kora dębowa, kasztanowca, wierzbowy, korzeń kuklika, żywokostu, kłącze pięciornika, ziele rzepiku, przywrotnika, świetlika, dziurawca, rdestu ptasiego, srebrenika, płucnika-miodunki, szalwii, cząbr, nawłoci, macierzanki, tymianku, werbeny, przetacznika, kwiat rumianku rzymskiego, orzecha włoskiego, czarnej porzeczki, maliny, pokrzywy, czarnej jagody, borówki, barwinka, owoc dzikiej róży, jarzębiny i czarnej jagody.

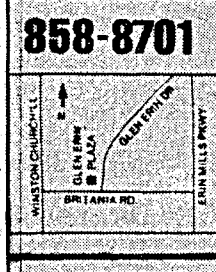
Trawienne: ziele bylicy, bożodrzewu, piołunu, bylicy pospolitej, marzanki, tysiącznika, drapacza, dziurawca, hyzopu, nostryka, majeranku, szalwii, nawłoci, przetacznika, czosnek, cebula, kłącze tataraku, korzeń arcydzięgla, podróżnika, owoc kminku, kolendry, kopru włoskiego, jałowca, kwiat rumianku, wrzосу, kocanki, lawendy, szyszki chmielu, liść pokrzywy, nasienie czarnuszki, gorczycy i korzeń chrzanu.

Ciąg dalszy
w kolejnym numerze

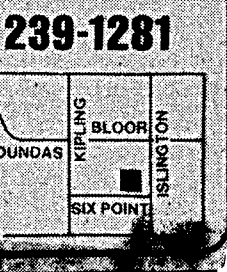
ARMADALE Meats Product (Mfg.) Ltd.
1011 Haultain Court Unit 16/17
Mississauga, Ontario L4W 1W1
TEL. 625-832/27

Sprzedaż hurtowa mięsa i wyrobów mięsnych
bezpośrednio w masarni

Mississauga
Glen Erin Plaza
6040 Glen Erin Drive
858-8701

Etobicoke
78 Six Point Rd.
239-1281

KINGSWAY MEAT PRODUCTS AND DELICATESSEN LTD.

HUBERT WESIERSKI, IVAN GRGIC
2342 Bloor St. W., Toronto
TEL. 762-5365

Ponad 100 gatunków wyrobów wędliniarskich
własnej produkcji, wyrabianych przez wysoko kwalifikowanych
polskich rzeźników, według tradycyjnych polskich receptur.
CENY KONKURENCYJNE

SUPERIOR SAUSAGE CO.
1004 Dundas St. W.
TEL. 531-8422

KONKURENCYJNE CENY!
Wędzone na miejscu
słynne na całe Toronto
polskie kielbasy
Szyunki, kabanosy, wędliny,
mięsa, różne delikatesy

Karl's Butcher & Grocery

właściciel: Karol Jarząbek
Posiadamy na składzie zawsze
świeże mięsa, wędliny własnego
wyrobu, smaczne i świeże oraz
importowane z Polski i Europy
artykuły spożywcze
105 Roncesvalles Ave.
TORONTO
TEL. 531-1622

PRZYJDŹ NA OBCHODY CANADA DAY 1988 UDZIAŁ BIORA

Artyści makijażu cyrkowego
oraz baloniarze

7th Toronto Regiment,
Royal Canadian Artillery –
salwa honorowa z 21 dział

Teatr Tańca „Panda”

Washboard Supper Club
(wędrowną trupą komediantów)

Science North Outreach
(przedstawienia ze zwierzętami
i pokazy powietrzne)

Keyboard Magic –
gra na instrumentach klawiszowych

Zespół Tańca „Pharazon”

Brass Trazx
(tancerze limbo)

Prairie Oyster
(zespół muzyczny)

Refreshments

Karnawał z Kensington

KIDEO
(dziecięcy zespół rockowy)

Ontario
Pozdrawia
Artystów

w programie
Toronto Festival Pops
Orchestra
dyrektor artystyczny:
Boris Brott

Poliquin (piosenkarz
francusko-kanadyjski)
Stratford Festival (pokazy pojedynków)
Artyści pantomimy
Puppetmongsers Powell
(teatrzyk kukielkowy)
Teatr „Whole Loaf”
Artyści przy pracy...
...i wiele, wiele innych atrakcji

Hot Dogi po 5 centów

Ministry of
Intergovernmental
Affairs
Ontario

**GORĄCO
ZAPRASZAMY!**

Piątek, 1 lipca
Między 11 rano a 3 po południu
Plac przy Queen's Park
(róg College i University)

"Wyroby mięsne, wędliniarskie i delikatesowe najwyższej jakości"
SPRZEDAJEMY DOSKONAŁE, POLSKIE WĘDLINY
PO CENACH HURTOWYCH

- realizujemy duże zamówienia, kroimy na życzenie wołowinę, cielęcinę, wieprzowinę i baraninę;
- przyrządzamy specjalne tace na przyjęcia;
- świadczymy usługi typu "catering";
- cotygodniowe obniżki
- prowadzimy sprzedaż Echa-Tygodnika Polskiego

KUPON

**10%
ZNIŻKA**

POLSKIE BIURO PODRÓŻY JERZEGO ŁUCKIEGO
HIGH PARK TRAVEL CENTRE LTD.
 1592 Bloor St. W. Toronto, Ont. M6P 1A7
 stacja kolejki Dundas West. TEL. 533-9496-7
 Podróże indywidualne, grupowe, czarterowe • PKO gwarantowane zlecenia w/g
 katalogu • Pomoc w sprawach imigracyjnych, paszporty, wize, tłumaczenia •
 Wycieczki krajoznawcze, sanatoria, wakacje na południu.

FIRMY PRZEWOZOWE

JANOSIK I MIRA TRAVEL

polecają swoje usługi w zakresie przewożenia
osób na trasie

TORONTO - MONTREAL - TORONTO

Pomoc w przenoszeniu bagaży, dowożenie
pod dom, zniżka dla rodzin, luksusowe
mikrobusy, kierowcy z ponad 10-letnim
doświadczeniem.

TEL. 247-0817 lub 421 - 3591

PRZEWÓZ PASAŻERÓW NA TRASIE

TORONTO - MONTREAL - TORONTO

FIRMA PRZEWOZOWA

O R Z E Ł

- Bezpośredni przejazd z domu na lotnisko w Montrealu
lub z lotniska do domu
- Nowe klimatyzowane samochody
- Osobny samochód dla niepalących
- Pomoc przy przenoszeniu bagaży

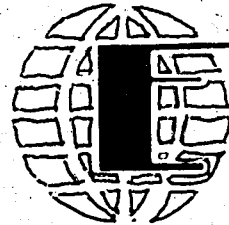
10% ZNIŻKA WRAZ Z KUPONEM

TEL. 242 - 6328; 748 - 1694

HIGH TOP PHOTO LAB

Profesjonalne wywoływanie filmów,
obróbka laboratoryjna zdjęć.
TEL. 252 - 9934

3043 Lakeshore Blvd. West, Etobicoke
MÓWIMY PO POLSKU

**EMPRESS
TRAVEL AGENCY Ltd**

185 RUNCESVALLES AVE. TORONTO ONT. M6R 2S5 TEL. (416) 536-3554/6991

(naprzeciwko Credit Union) pod fachowym i doświadczonym kierownictwem
RENATY OKOŁO-KULAK

- BEZPOŚREDNIE PRZELOTY

DO POLSKI od \$ 567.00 (cena w obie strony)

- BILETY LOTNICZE, przeloty czarterowe, wycieczkowe i indywidualne
do Polski i wszystkich krajów świata

- PASZPORTY, WIZY, ZAPROSZENIA

Atrakcyjne **WAKACJE** i ciekawe **WYCIECZKI** po przystępnych cenach
(Hawaje, Floryda, Meksyk, Wyspy Karaibskie)

- Wysyłamy PACZKI ŻYWNOŚCIOWE i artykuły pierwszej potrzeby
do Polski

- UBEZPIECZENIE dla przybywających z wizytą do Kanady od \$ 110 za
3 miesiące (wykupione nie później niż w ciągu 5 dni po przylocie)

- INCOME TAX - szybko, sprawnie, tanio

- Załatwiamy wszystkie formalności wizowo-paszportowe

- Tłumaczenia, akta notarialne, legalizacje

- Upoważniony Dealer PEKAO - pieniądze na konto A, C, bony, gotówka

PRZYJMUJEMY ZGŁOSZENIA

TELEFONICZNIE, LISTOWNIE I OSOBIŚCIE

ZAPRASZAMY

Akceptujemy American Express na wszystkie usługi

TEL.: (416) 536-3554/6991

HUMBERVIEW INSURANCE BROKERS LTD.

337 Runcesvalles Ave., Toronto, Ont.
TEL. 531 - 4647

INSURANCE NA:

**DOMY
SAMOCHODY
KOMERCYJNE
SKLEPY**

**WYCIECZKI
ZAPROSZENIA
WIZY
WYMIANA PASZPORTÓW
UBEZPIECZENIA SZPITALNE
DLA ODWIEDZAJĄCYCH
BILETY SAMOLOTOWE DO POLSKI**

HUMBERVIEW TRAVEL

TEL.: 531 - 4648

Pekao-Travel

**Organizator Najtańszych, Bezpośrednich
Lotów Czarterowych Do Polski - 1988 -
Samolotami Polskich Linii Lotniczych "Lot"**

TORONTO - WARSZAWA	CENY	WARSZAWA - TORONTO
LUTY 10, 21	567.00	DOWOLNE DATY POWROTU
MARZEC 13, 20, 30	653.00	LUTY 21
KWIECIEŃ 6, 13, 20, 24	629.00	MARZEC 13, 20, 30
MAJ 1, 8, 15, 22, 29	776.00	KWIECIEŃ 6, 13, 20, 24
CZERWIEC 1, 5, 8, 12, 15	809.00	MAJ 1, 8, 15, 22, 29
CZERWIEC 19, 22, 26, 29	873.00	CZERWIEC 1, 5, 8, 12, 15, 19, 22, 26, 29
LIPIEC 3, 6, 10, 13, 17, 20, 24, 27, 31	777.00	LIPIEC 3, 6, 10, 13, 17, 20, 24, 27, 31
SIERPIEŃ 3, 7, 10, 14	639.00	SIERPIEŃ 3, 7, 10, 14, 17, 21, 24, 28, 31
SIERPIEŃ 17, 21, 24, 28, 31	579.00	WRZESIEŃ 4, 7, 11, 14, 18, 25
WRZESIEŃ 4, 7, 11, 14, 18	769.00	PAŹDZIERNIK 2, 9, 16, 23, 30
WRZESIEŃ 25	809.00	LISTOPAD 13, 27
PAŹDZIERNIK 2, 9, 16, 23, 30	567.00	GRUDZIEŃ 4, 11, 18, 21
LISTOPAD 13, 27		STYCZEŃ 4, 19 (1989)
GRUDZIEŃ 4, 11		LUTY 2 (1989)
GRUDZIEŃ 18, 21		
STYCZEŃ 4, 19 (1989)		

DZIECI PONIŻEJ LAT 12. \$567.00
 DODATKOWE KOSZTY
 OPŁATA LOTNISKOWA. \$20.00
 UBEZPIECZENIE. \$25.00
 DOZWOLONA ILOŚĆ BAGAŻU 30 kg.
 PLUS BAGAŻ PODRĘCZNY

**Prosimy Nie Zwlekać i Już
Rezerwować Miejsca U Swoich Agentów Podróży
Lub Bezpośrednio W Pekao Travel
588-1988**

NIERUCHOMOŚCI • KUPNO • SPRZEDAŻ

Century 21

PIOTR POBOJEWSKI

TEL. biuro: 743-7722 dom: 890-2145

Scarlett Rd. - przepiękny stylowy dom z dwoma kominkami, podwójnymi garażami i bardzo dużą parcelą. \$ 389,100.

Północne Etobicoke - 3 sypialniowy, bardzo ładny townhouse, blisko parku i rzeki, przepiękna okolica. Tylko \$ 124,900.

Mississauga/Lech Walesa Dr. - przepiękny wolno stojący, 2-letni dom, z podwójnymi garażami i drzewami podłogami. Cena wyw. \$ 247,900.

Eglinton/Scarlett - bardzo ładna kawalerka do sprzedania w polskiej kooperatywie "Krusus". Cena wyw. \$ 74,900.

Południowe Etobicoke/Royal York - wolno stojący 2-piętrowy dom z apartamentem do wynajmu w "basementie", 2 piece, 2 lodówki etc., podwójne garaże. Cena wyw. \$ 247,900.

Lansdowne/St. Clair - 12-pokojowy 3-piętrowy dochodowy dom, dochód roczny \$33200. Cena wyw. tylko \$ 249,000.

Business (sprzątanie i czyszczenie) z kontraktami. Duży dochód, \$14,900.

Parkdale/Fuller Ave. - dom do remontu z prywatnym jazdem, spadkowa sprzedaż.

Cena wyw. \$ 174,900.

Mississauga - nowy wolno stojący dom w prestiżowej okolicy, 3000 stóp powierzchni, unikalny rozkład. Cena wyw. \$294,900.

ROBERT HOLECZEK

Udziela solidnej i fachowej pomocy w sprzedaży, kupnie, wynajmowaniu, finansowaniu i wycenie wszelkich nieruchomości w Metro Toronto

TEL. biuro: 690-6363

dom: 423-9540

24-godzinny serwis

Bloor/Lansdowne - Semi z cegły, 3 sypialnie, 3 pełne łazienki, 3 kuchnie, blisko metra.

Dundas/Annet - Ładny, 3-piętrowy, dochodowy dom, cena \$ 254,900

High Park - 3-piętrowy dom z cegły, 8 pokoi, 5 sypialni.

Eglinton/Rogers - wolno stojący, dwupiętrowy dom z cegły, z garażem, 6 pokoi, 3 sypialnie, cena \$ 179,900

Downtown - 2-piętrowy dom z dwoma sypialniami i parkingiem, cena \$ 134,500

• WYCENA
• KUPNO
• SPRZEDAŻ
• INWESTYCJA

Chętnie udzieli w wszelkich porad oraz profesjonalnej pomocy

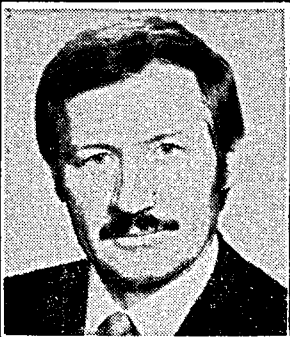
ERYK HASIAK

Biuro 534-7788 (24-godz. serwis); Dom 620-1177

Północne Etobicoke - duży 3-sypialniowy townhouse z wykończonym "basementem", prywatnym garażem, dużym ogródkiem. Super lokalizacja. OKAZAJ - tylko \$135,900!

Centennial Park - ekskluzywna działka w Etobicoke, blisko do wszystkiego. Ceny od \$199,00 do \$259,00.

Uwaga Inwestorzy - duży wybór domów dochodowych po przystępnych cenach.

RE/MAX
realty properties inc. realtor

• KUPNO • SPRZEDAŻ
• OSZACOWANIE
• ZAŁATWIANIE SPRAW
FINANSOWYCH I PRAWNYCH

JACEK GOGOLA

biuro: 272-3434

dom: 826-0747

• 1143 Highgate - pięknie wykończony backsplit dla dwóch rodzin - cena \$258,800

• 3175 Kipling - townhouse, ogródek, garaż, wykończona piwnica.

• 30 Queen Str. - dom w budowie, możliwość otwarcia biznesu, cena \$ 380,000.

• 831 Main Str. - 33-apartamentowy dom, 150 tys. dochodu, cena 1 milion 150 tys.

• 61 Proctor - Fourplex, 25 tys. dochodu. Tylko \$ 219 tys.

• Blisko Wasaga - motel, restauracja, dom, parcela 1,5 akra. Tylko \$ 195 tys.

• 122 Rosslyn Ave. - Fourplex, 25 tys. dochodu. Cena \$ 229 tys.

• Etobicoke - sklep delikatesowy, wyposażony. B. dobry dochód. Cena \$ 149 tys.

• Mississauga - Townhouse, tylko \$ 15 tys. wpłaty.

• Toronto - wolno stojący dom, apartament w piwnicy. Tylko \$169,800.

ANNA KRYSIAK

RE/MAX

udzieli rzetelnej i fachowej porady we wszystkich sprawach związanych z kupnem i sprzedażą domów. Pomagam przy otrzymaniu wszelkich mortgage, nawet przy minimalnym downpayment. Bezpłatne oszacowanie nieruchomości.

Cottage na 25 akrowej działce, przy Seaton Lake. Cena \$ 64,000. / Możliwość podziału ziemi.

Laurance i Royal York - Duży, 2-sypialniowy bungalow. Wykończony basen z pełną łazienką. Cena \$ 192,900.

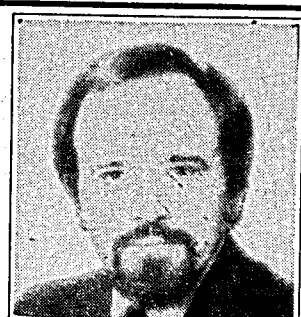
Mississauga - 3-sypialniowy apartament, wynajmowany za \$975 miesięcznie - dobra inwestycja.

Mississauga - 3-sypialniowy townhouse, 2 łazienki, garaż. \$ 132,900

TEL. biuro: 231-0600; dom: 858-0129

EAGLE
REAL ESTATE LTD.

NIERUCHOMOŚCI
• SPRZEDAŻ
• KUPNO
• FINANSOWANIE
INWESTYCJE

ALEKSANDER OKOŁO-KULAK

biuro: 259-9231 dom: 626-0532

Erindale - 5-sypialniowy dwupoziomowy townhouse. Blisko do wszystkiego, cena \$144,900.

Alderwood - 3-sypialniowe bungalow z apartamentem w piwnicy. Duży garaż. Cena \$ 259,800

Dundas Dixie - 2-sypialniowe condominium do natychmiastowej sprzedaży. Cena \$ 114,800

East York - 12-apartamentowy budynek z dobrym dochodem. Cena \$649,900.

TORONTO... ETOBICOKE... MISSISSAUGA...

CHOLKAN

NIERUCHOMOŚCI
• KUPNO • SPRZEDAŻ •
• FINANSOWANIE

ELŻBIETA KAUPÉ

TEL.: 763-5555

MAŁGORZATA JEDLEWSKA

R.CHOLKAN & CO.LIMITED REALTOR

2336 Bloor St. W., Toronto, Ontario

• Restauracja w centrum Bloor West Village - 28 miejsc. 165 tys. roczny obrót, 1200 dol. miesięczny czynsz.

Cena 128 tys. dolarów.

• Ziemia na Florydzie pod budowę Condominium i w Toronto pod budowę i motelu.

BARBARA SAWALA

udzieli wszelkiej pomocy i informacji w zakresie sprzedaży, kupna i wynajmu posiadłości w Burlington, Hamilton i okolicach.

Prosimy dzwonić:

Alec Murray

Real Estate Co. Ltd.

(416) 639-8004

- czynny całą dobę

TEL. domowy

(416) 332-8119

4195 Dundas Street West, Toronto, Ont. M8X 1Y4

MARK GORLEWSKI

M.Sc., M.B.A., P.Eng.

Bus. 231-0600

Res. 769-9440

SPRZEDAŻ I KUPNO NIERUCHOMOŚCI

• Residential • Commercial • Industrial • Mortgages

• Investments • Appraisals

CENTURY 21

Parkland Ltd.

• Pomoc w załatwianiu spraw finansowych i prawnych
• Pomoc w finansowaniu kosztów przeprowadzki
• Kupno, sprzedaż domów, kondominium, biznesów.
• Townhouse i kondominia w cenie od 79.000 \$
• Dochodowe domy w rejonie High Park - Parkdale.

TURSKI

Lease tylko 890 miesięcznie.
3 kuchnie, cena 185 tys.

Montreal Trust
247-7884

Dzikka Skrętkowska

serdecznie zaprasza zainteresowanych wynajmem, kupnem i sprzedażą nieruchomości
Oferuję swoją pomoc przy załatwianiu formalności finansowych i prawnych

Floryda, okolica St. Petersburg, piękne 2-sypialniowe domy i condominium, 2 łazienki, klimatyzacja, baseny, korty tenisowe, sauna, wyposażone sale gimnastyczne, sale do zabaw, tylko CONDO - 44,900 \$ US, domy - 49,900 \$ US. Pożyczka na 8%.

Farmy w okolicy London, 100 ok. 110 tys., 83 akry + dom 4-sypialniowy.

Łazienka, stodoła, silos, cena 124,900\$

2-sypialniowy townhouse, Mississauga, TYLKO 104 tys. \$

3-sypialniowy townhouse, 2 łazienki, wykończona piwnica, garaż, tylko 28 tys. \$ \$

MAREK REJNIAK

Serdecznie zapraszam zainteresowanych kupnem i sprzedażą nieruchomości

Lakeshore/Islington - dwupoziomowy, wolno stojący dom na inwestycję. Dochód miesięczny - \$2,400. Cena \$223,900.

Delikatesy - w polskiej dzielnicy, znakomity "business" dla rodziny.

Triplex - po przystępnej cenie w zachodniej części Toronto, znakomita inwestycja

Po bliższe informacje i fachową pomoc proszę dzwonić
Biuro 534-7788, oraz Pager Dom 756-1538
431 Roncesvalles Ave. Toronto, M6R 2N3

RENEWAL

Construction and Renovation

Instalacje elektryczne, renowacje łazienek, kuchni, wykładziny, kafelki, wykańczanie piwnic.

Bezpłatna wycena.

TEL. 249-5212 lub 742-1302

Mi & Le
Profesjonalnie, tanio i szybko!

• urządzamy
• projektujemy
• tapetujemy
• malujemy

(z zewnątrz i wewnątrz) wszelkiego typu pomieszczenia

TEL. 253-0687

**FIRMA
ITPOL
CONSTRUCTION**

- kompleksowe remonty i renowacje: domy, biura, sklepy
- fachowe porady oraz wyceny gratis
- ściany, sufity, prace wykończeniowe
- stolarka, malowanie, instalacje

TEL. (416) 271-7029

**DENTURE THERAPY
CLINIC**
JAN M. WISNIEWSKI, D.T.
Pierwsza polska protezownia dentystyczna

2337 Dundas St. W., Toronto
M6R 1X6
(Bloor-Dundas Square Building)
TEL. (416) 533-8811

**DENTYSTYCZNE
PROTEZY
NOWE I NAPRAWY**
4 Wall Ave., Toronto
(Hwy 401 i Weston Rd.)

**URSZULA I. BAUMAN,
D.T.**
przyjmuje codziennie i w soboty
TEL. (416) 245-7168

**Dr. Maria
RACZYŃSKA**
lekarz rodzinny
z długoletnim doświadczeniem w chorobach zylaków
uprzejmie zawiadamia o otwarciu gabinetu lekarskiego oraz kliniki zylaków:
2000 Credit Valley Rd.
Suite 506, Mississauga, Ont.
TEL. (416) 828-4812, 828-4813

dr Janina Dutkiewicz
FAMILY PHYSICIAN
zawiadamia o otwarciu gabinetu lekarskiego przy
3095 Glen Erin Dr. ste. 7
MISSISSAUGA
TEL. 828-0038

**ADAM
RADIO - TV - RAPAIR**
Naprawa wszystkich rodzajów telewizorów, radii, magnetofonów, video, konwerterów
TEL. 626 - 0620

**MARBLE AND TILE
RENOVATION
SERVICE**

RICHMOND HILL
(416) 884-6328
Najnowocześniejszymi metodami odnawiamy i odświeżamy kafelkowe i marmurowe ściany i podłogi, popękane lub poszczerbione kominki, schody, balustrady, kolumny.
UKŁADAMY MARMUR I KAFELKI

**TANIO, SZYBKO
I SOLIDNIE
ODNAWIANIE
apartamentów
i domów**
TEL. 663 - 5778
Proszę dzwonić po 18:00
IREK

**doktor
Matthew Kuszewski**
FAMILY PHYSICIAN

uprzejmie zawiadamia o otwarciu praktyki lekarskiej w Toronto przy 22 Roncesvalles Ave.
Proszę dzwonić pod:
531-8887

Wszelkie porady medyczne, wypadkowe, rodzinne, stress-relaxing, psychoterapia, wizyty domowe

Dr. J. Wójcik
MEDYCYNA OGÓLNA
6000 COTÉ DES NEIGES 190
Montreal
(w pobliżu szpitala St. Mary's i Jewish General)
TEL. (514) 342-4522, 342-4525

dr Bogdan Pietraszek
rozpoczął praktykę lekarską w Toronto jako lekarz ogólny.
L.J. "Family Doctor"
w gabinecie przy
190 Fern Ave.
naprzeciwko Credit Union
TEL. 532-4317
przyjmuje od pon. do piątku 10-18
w soboty 10-13
ODBYWA TEŻ WIZYTY DOMOWE

dr Jerzy Ochociński
z długoletnim doświadczeniem w schorzeniach stawów i kręgosłupa oraz komplikacjach pourazowych
dr Paweł Ochociński
uprzejmie zawiadamiają o otwarciu gabinetów lekarskich w Toronto
2199 Bloor West TEL. 762-4136

POTRZEBNI OCHOTNICY

Jeśli zastanawiasz się nad tym, jak produktywnie i konstruktywnie spędzać wolny czas, skontaktuj się z OŚRODKIEM IM. PAWŁA I JANA REKAI, pierwszym w Toronto wielojęzycznym domem dla ludzi niedoświadczonych, znajdującym się przy ul. Sherbourne nr 345. W przyjemnej, przypominającej dom atmosferze będziesz mógł, jako wolontariusz, zajmować się całym szeregiem spraw. Jeżeli interesują Cię ludzie i do tego znasz jakiś język, poza angielskim, skontaktuj się z Martą pod nr. 964-1599, od której uzyskasz więcej informacji.

**ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY
ANKA
&
PETER**
2974 Bloor W.
Toronto, Ont.
TEL. 769-4488
Zdjęcia i portrety na różne okazje

**POMOC W UZYSKANIU
STATUSU IMIGRANTA
W KANADZIE**
Niezależnie od tego, jaki masz status - NIE ZWLEKAJ - nawiąż kontakt z
**D.L.B. IMMIGRATION
CONSULTANTS**
POPRZEDNIO KIEROWNIK
RZĄDOWEGO PROGRAMU
IMIGRACYJNEGO
DLA POLAKÓW W TORONTO
LINDA LEVER
240 Richmond St. West,
Suite 304
Toronto, Ont. M5V 1W1
TEL. (416) 971-9914

**Montreal
POLONIJNA KASA
KREDYTOWA**
65 Sherbrooke St. E. ste. 103
TEL. 845-3534
oferuje Polonii na wyjątkowo dogodnych warunkach wszelkiego rodzaju pożyczki i najlepsze oprocentowanie za sumy złożone w Kasie
poniedziałek - środa 10-15
czwartek i piątek 10-20

**BIURO POMOCY
SPOŁECZNEJ**
30 Marmaduke Str.
(budynek szkoły HOWARD PARK)
TEL. 533-5471
Czynne: pon., wtorek, czwartek i piątek, godz. 10.00-4.00

**POMOC I PORADY WE
WSZYSTKICH SPRAWACH**
Legalizacja dokumentów
i uwierzytelnianie podpisów.

**MIRROR IMAGE
TRANSLATIONS**
Jan Welinsberg
Tłumacz przysięgły
236 Buryers St.
Ottawa, Ont. K1N 9E5
TEL. (613) 238-6570

**ROACH
BUSTERS**
rewelacyjna, bezwonna
i nietoksyczna metoda
wypełnienia plagi karaluchów
mówimy po polsku
tel. 588-3007
lub 259-8309

Iolanta Interiors
zaśleże poślone i płoowe
wyposażenie kuchni i łazienek
mocne dodatki do mieszkań
nowoczesny sprzęt oświetleniowy
srebrna biżuteria
upominki z importu
zabawki
2368 Bloor Street W., Toronto, Ont. M6S 1P5 tel. 762-9638 762-9880

SYRENA TRAVEL LIMITED
1684 Queen Street West
TORONTO, ONTARIO, CANADA M6R 1B.
tel. 1-416-533-9486

• SYRENA w służbie Polonii od 1957 roku.
Oferujemy
1988 - loty do Polski, szybko, tanio.
Chcesz odwiedzić rodzinę - korzystaj z naszych usług.
Polecamy ubezpieczenia dla odwiedzających Kanadę
Załatwiamy deklaracje dla osób potrzebujących wizę
UBEZPIECZENIA, KSIĘGOWOŚĆ

PIOTR CHWALISZ
HENDERSON PARTNERS
Chartered Accountants
TEL. (416) 861-9046; 530-0305

NEW YORK LIFE INSURANCE COMPANY
FINANCIAL PLANNING • UBEZPIECZENIA
Life insurance (na życie) • Disability (chorobowe)
• Mortgage (hipoteczne) • Business (handlowe) • RRSP • Annuity (emerytura)
SOLIDNIE • TANIO • SZYBKO
ANDRZEJ KRYSIAK
Po bliższe informacje proszę dzwonić
biuro: 226-6515, dom: 858 - 0129

**INCOME TAX SERVICE
FINANCIAL PLANNING**
ZOFIA ADAMCZYK, M.B.A.
TEL. 822 - 6826
Zeznania podatkowe dla osób prywatnych i małych przedsiębiorstw według najnowszych przepisów finansowych.
Bezpłatne konsultacje i porady.
Jeżeli jesteś nowo przybyłym, też należą Ci się kredyty.

**PRUSIŃSKI
NAJSTARSZE
POLONIJNE BIURO
POMOCY
IMIGRACYJNEJ**
W związku z przewidywaną zmianą kanadyjskich przepisów imigracyjnych zawiadamiamy wszystkie osoby pragnące uzyskać stały pobyt w Kanadzie - niezależnie od ich obecnego statusu - że nasze biuro udziela bezpłatnie porad we wtorki w godzinach 12 - 7 wiecz.
**192 GARDEN AVENUE
TEL. 588 - 1659**

**COMPUTERIZED
ACCOUNTING
BOOKKEEPING
&
INCOME TAX SERVICES**
TEL. (416) 762-5891
Fachowo i solidnie
• księgowość i rachunkowość dla małych przedsiębiorstw
• wypełnianie formularzy
ANDRZEJ SZCZERBA

**Halina Baranowska,
M.A., A.I.C.**
Analiza potrzeb finansowych, ubezpieczenia na życie, zdrowie, plany emerytalne RRSP, dotywnie renty, ubezpieczenia grupowe
**The Prudential Assurance
COMPANY LIMITED**
suite 503, 295 The West Mall
ETOBICOKE, Ont. M9C 4Z4
TEL. bus. 622-1115

**ECHO-TYGODNIK POLSKI
PISMEM EMIGRACYJNEJ
INTELIGENCJI**

Czy jesteś już członkiem Credit Union św. Stanisława i św. Kazimierza instytucji, która służy Polonii od ponad 40 lat.

Dysponujemy szeregiem usług, które kompletne serwis bankowy;

- Personalne Konta Czekowe
- Konta Dienne
- Krótkoterminowe Certyfikaty
- Fundusz Emerytalny
- Pożyczki Hipoteczne
- Ciągłe Kredyty
- Płacenie Świadczeń
- Skrytki Bankowe
- a także szereg innych.

Sześć biur o dogodnej dla Polonii lokalizacji czeka na Ciebie. Dogodne godziny urzędowania. Ponad sto milionów wkładów.

Skorzystaj z dorobku Polonii
Zapisz się do
**Credit Union
św. Stanisława
i św. Kazimierza**

TORONTO
220 Roncesvalles Ave.
tel. 537-2181

12 Denison Ave.
tel. 863-0996

2987 Bloor St. W.
tel. 236-1225

MISSISSAUGA
4260 Cawthra Rd.
tel. 848-4303

KITCHENER
56 Shanley St.
tel. 745-6393

GUELPH
180 Wyndham St. N.
tel. 837-1077

**Polska Księgarnia
Wysyłkowa
"OD NOWA"**
oferuje najfajniejsze polskie książki w Kanadzie. KATALOGI wysyłamy na życzenie.
4100 Pony Trail Drive, Apt. 506
MISSISSAUGA, ONT.
**L4W 2Y1
TEL. 629 - 7857**

**INTERNATIONAL
VIDEO SERVICE**
Oferuje obsługę video w systemie amerykańskim na terenie Polski nagrywanie wszelkiego rodzaju spotkań, uroczystości itp. od \$49
odtwarzanie kaset video we wskazanych miejscach w kraju od \$29
Świąteczne video-listy i życzenia jedno- i dwustronne oraz wszelkie inne życzenia
Informacje: (416) 769-4366 cała doba
OBSŁUGUJEMY CAŁĄ KANADĘ I USA
Visa • Master Charge

ARNOLD PENK

SALES AND LEASING
Przedstawiciel firmy
sprzedającej samochody
General Motors

Nowe samochody 87 i 88
posiadają 6-letnią gwarancję
lub 100 tys. km (power train)
oraz gwarancję antykorozyjną
na 6 lat lub 160 tys. km

• Wielka wysprzedaż samochodów przy wyjątkowo niskim oprocentowaniu • Szeroki wybór nowych i używanych samochodów • Używane samochody mają do nabycia roczną gwarancję. ARNOLD PENK gwarantuje najlepsze warunki sprzedaży samochodów, załatwia na poczekaniu sprzedaż i pożyczkę. Polecam tanie ubezpieczenia, uwzględniające zagraniczne prawa jazdy. Osobista opieka ARNOLDA PENKA w ciągu całego okresu posiadania auta. ARNOLD PENK posiada długoletnią praktykę w sprzedaży samochodów i udzielaniu pożyczek. Cieszy się wielkim uznaniem i zaufaniem wśród Polaków, a także znany jest jako społecznik. Kupno samochodu jest poważnym wydatkiem finansowym, trzeba wiedzieć z kim nawiązać tak poważną transakcję. ARNOLD PENK jest wyróżniony przez GM jako Senior Master Salesman. Czy jeszcze ktoś może to zaferować? Zanim podpisze gdziekolwiek transakcję zakupu, sprawdź u ARNOLDA PENKA!

Po wszelkie informacje uprasza się dzwonić 964-3211 lub do domu o każdej porze 731-0757, podając nazwisko i numer telefonu.

832 Bay St., Toronto, Ont. (przy College)

ELŻBIETA (ELIZABETH) KORZYCKA

PRZEDSTAWICIEL
COOKSVILLE DODGE
CHRYSLER

290 DUNDAS ST. E. Miss

(pomiędzy Cawthra i # 10)

TEL. bus. (416) 279-3031

Res. 625 - 1961

ZNIŻKA PIENIĘŻNA do \$ 3000
na wybrane modele. Olbrzymi wybór
"PICKUP TRUCKS" i "VANÓW".
Model 1987 - rodzinny samochód Shadow
• Nowe samochody mają gwarancję na 7 lat,
lub 115 km

DOUBLER TRUCKDRIVER TRAINING

NAUKA JAZDY NA SAMOCHODACH CIĘŻAROWYCH
kategorii A i D

• ocena umiejętności i doszkolenia dla kierowców
• nauka od podstaw wraz z możliwością
dogodnych spłat
Registered and approved as a Private
Vocational School

2095 Weston Rd. (na pld. od 401)

244-2725

TOYOTA

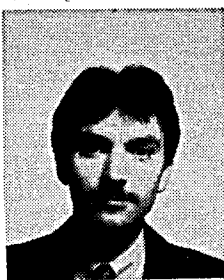
TERCEL • COROLLA • CAMRY • CRESSID
• CELICA • SUPRA • VANS • TRUCKS

PRZYJDŹ I PORÓWNAJ
zanim podpiszesz transakcję kupna
nowego samochodu
DO ZOBACZENIA!

YONGE - LAWRENCE TOYOTA

3020 YONGE ST.
481 - 5216

(tuż obok przystanku metra)

**JACK
KLIMCZAK**

Tel. domowy: 762-9421

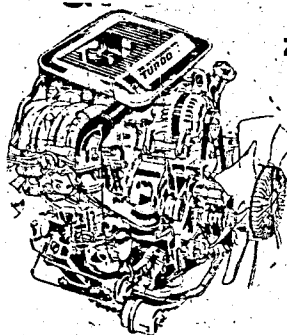
KAPITAŁNE NAPRAWY SILNIKÓW

z pełnym zamontowaniem

CRANKSHAFT SERVICE
& SUPPLIES Ltd.

483 Dupont St.

Wszystkie prace objęte
gwarancją
1 roku lub 25,000 km
Kompletne naprawy
obsługa krajowych
i importowanych
samochodów

\$50,00 zniżki na główną
naprawę silnika
wraz z niniejszym
kuponem

AUTO

DRIVING SCHOOL

"THE HELPFUL
PROFESSIONALS"

WOJTEK
ANTCZAK

Licencjonowany Instruktor jazdy
udziela lekcji oraz przygotowuje
do egzaminów państwowych
(Kat. "G")

TEL. (416) 270-8145 res.;
536-5454 bus.
900 Dufferin St. Suite 215
TORONTO, ONT.

No payments, no interest!

KUPUJĄC KAŻDY NOWY
PONTIAC lub BUICK w OLD MILL
nie płacisz rat i procentów
przez pierwsze 3 miesiące.

Dzwoń: DAREK ZIELIŃSKI
TEL. 766 - 2443

OLD MILL

PONTIAC BUICK Ltd.

2500 Bloor St. W. - Bloor / Jane

ACURA

S
H
E
R
W
A
Y

Wysoko wyspecjalizowana
stacja obsługi samochodowej
prowadzi SPRZEDAŻ, NAPRAWĘ
i WYNAJMIOWANIE SAMOCHODÓW.

Wszystkie naprawy mechaniczne.
Warsztat blacharski
Naprawy wypadkowe
(w ramach ubezpieczenia i bez)
Najnowocześniejsze urządzenia m.in.
prostownice do samochodów
Malowanie farbami europejskimi
SPECJALIŚCI

O NAJWYŻSZYCH KWALIFIKACJACH

2000 The Queensway, Etobicoke

Po informacje dzwonić i prosić o
JOHNA LUDWIGA (mówi po polsku)
TEL. 620 - 1987 8:00 do 6:00

PASSPORT

ON THE QUEENSWAY 1629
OPTIMA - IMARK - TROOPER
Oprac. Konst. OPEL, ISUZU

Bez cła - najlepsze światowe
samochody

mgr KAROL KUBIK

TRENER ŻEGLARSTWA

B. - 253-5008

H. - 424-2144

Dzwoń
o poradę

EastWay

EASTWAY PLYMOUTH CHRYSLER LIMITED

2851 Eglinton Ave. East

NAJLEPSZY SPRZEDAWCA

W SCARBOROUGH

oferuje:

- największy wybór samochodów nowych i używanych
- bezkonkurencyjne gwarancje: 7 lat/115 tys. km.
- dogodne możliwości kredytowe
- tanie ubezpieczenia, rejestracje
- Nikt nie sprzedaje samochodów lepiej niż ANDRZEJ CIERPICH
- tel. biuro: 264-2501
- dom: 921-0515

COURTESY

1635 THE QUEENSWAY (przy East Mall)

MAREK POPLAWSKI

SALES AND LEASING

PRZEDSTAWICIEL COURTESY
CHEVROLET • OLDSMOBILE
POLECA:

- Duży wybór nowych i używanych samochodów
- Nowe samochody posiadające 3-letnią lub 1000 km powertrain warranty oraz gwarancję przeciwkorozyjną na okres 6 lat lub 160 000 km
- Najlepsze warunki kupna samochodu
- Pożyczkę GM przy zakupie samochodu nowego lub używanego
- Tanie ubezpieczenie

Po informacje proszę dzwonić:

255 - 9151 lub 242 - 6969 (dom)

PRZYJDŹ ZOBACZ NAJWIĘKSZY SALON
SAMOCHODOWY W TORONTO!

ADVANCE REAL ESTATE LIMITED

1055 Bloor Street West, Toronto, Ont.

Od 1958 roku udziela Polonii solidnej,
fachowej i życzliwej pomocy przy kupnie
i sprzedaży nieruchomości. Załatwiamy
również finansowanie na korzystnych
warunkach.

**EWA
JANICKA**

TELEFON

534 - 9246

234 - 8319

POMAGAMY W SFINANSOWANIU KUPNA
LUB SPRZEDAŻY NIERUCHOMOŚCI,
DLA NASZYCH KLIENTÓW.

NIERUCHOMOŚCI

• KUPNO • SPRZEDAŻ • NISKIE WPLATY

ANDRZEJ PATOCZKA

Countrywide
EXECUTIVE REALTY INC.

TEL. Bus. (416) 897-8888; Res. (416) 849-6679
257 Dundas Str. E. Mississauga, Ont. L5A 1W8

OGŁOSZENIA

O PRACY

Wszystkie ogłoszenia osób oferujących pracę lub poszukujących pracy zamieszczamy bezpłatnie trzykrotnie.

TEL. 743-5706

POTRZEBUJE opiekunki do dwóch dzieci z zamieszkanem lub dochodzącą. Okolica Cawthra Rd. - Lakeshore. Tel. 271-6452, proszę dzwonić po godz. 18.

37-39 ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem u siebie w domu. Bathurst and St. Clair. Tel. 653-4807

37-39 POTRZEBNA recepcjonistka do zakładu fizjoterapii w pobliżu Ontario Science Centre. Znajomość angielskiego konieczna. Tel. 425-4114 lub 762-8770

37-39 SOLIDNA kobieta zaopekuję się dzieckiem lub starszą osobą na dochodzącą lub z zamieszkanem. Tel. 588-4416

37-39 MŁODY, doświadczony w pracach budowlanych i remontowych przyjmie każdą pracę. Tel. 793-9453

37-39 MŁODE, energiczne małżeństwo czekające na stały pobyt, znające trochę język angielski, poszukuje pracy w okolicy Mississauga. Tel. 897-1809

37-39 ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem u siebie w domu lub podejmę pracę chałupniczą. Okolica Lawrence/Kingston, Scarborough. Tel. 283-8478

37-39 SOLIDNA pani poszukuje dochodzącej pracy. Opiekę nad dziećmi, lekkie sprzątanie, Kitchener. Tel. (519) 741-9032

37-39 POTRZEBNA opiekunka do półrocznego dziecka. Burlington. Tel. (1) 332-1510

37-39 STOLARZ z Polakami i 40-letnim doświadczeniem budowlanym i meblarskim przyjmie sezonową pracę. Tel. 266-4631

37-39 MŁODY mężczyzna poszukuje pracy w dziedzinie remontowo-budowlanej, ew. sprzątania. Tel. 251-1966

37-39 POTRZEBNA dochodząca opiekunka do dzieci, lekka praca domowa, pięć dni w tygodniu, słaba znajomość angielskiego wymagana. Lawrence/Bathurst. Tel. 787-5593

37-39 DWÓCH młodych mężczyzn podejmie każdą pracę. Tel. 458-7555

37-39 POSZUKUJĘ pracy w okolicy High Park, prace plastyczne, szycie, sprzątanie, doglądanie dzieci, chętnie u siebie w domu. Tel. 767-8723

37-39 DOŚWIADCZONY elektronik szuka pracy. Proszę Rafała. Tel. 233-8007, dzwonić po 19.

37-39 POTRZEBNY doświadczony ogrodnik i tzw. słoń rączka. 2 dni w tygodniu. Musi mówić trochę po angielsku, bądź niemiecku. Tel. 920-7663

37-39 POTRZEBNI pracownicy do zbierania robaków. Tel. 759-0216, proszę dzwonić po 18.

37-39 NATYCHMIAST zatrudnię niepalącą osobę do opieki nad dziećmi 211 lat z zamieszkanem lub miejscem w Mississauga. Warunki pracy i pacy do uzgodnienia. Tel. 822-5025 dzwonić po 5 po poł.

37-39 POTRZEBNA osoba do warsztatu stolarskiego przy produkcji klepek podłogowych. Pozwolenie na pracę wymagane. Warunki pracy i pacy do omówienia. Zainteresowani proszę dzwonić 253-5420 lub zostawić wiadomość na answering-machinie.

37-39 POSZUKUJĘ pracy jako malarz pokojowy. Posiadam doświadczenie kanadyjskie oraz zachodnioeuropejskie. Tel. 253-5420, proszę Jerzego.

37-39 POTRZEBNA pani do opieki nad dwójką dzieci 9 i 4 lata i pracy domowej z zamieszkanem. Willowdale, tel. 496-1780, po 18.

37-39 POSZUKUJEMY młodych, energicznych ludzi do pracy przy sprzedaży hot dogs. Angielski pomocny, ale niekonieczny. Tel. 532-3010

37-39 PRACA w okolicy High Park: prace plastyczne, szycie, sprzątanie, doglądanie dzieci. Niektóre z tych prac można wykonywać w domu. Tel. 767-8723, proszę Marię

37-39 POTRZEBNA pani do opieki nad dwójką dzieci i lekkich prac domowych. Tel. 621-2286 wieczorami.

37-39 FULL time and part time staff wanted. Apply Kingfarr Donuts, 1188 King Str. West. Tel. 588-2734

37-39 POTRZEBNY tokarz w Brampton. Tel. 452-0485

37-39 ELEKTROMECHANIK samochodowy z praktyką 10-letnią szuka pracy w Toronto. Tel. 535-0842

37-39

SOLIDNY "handyman" podejmie pracę przy remoncie domów, malowaniu, tapetowaniu i innych. Tel. 253-9308 po g. 19.

36-38 PANI do opieki nad 2-letnią dziewczynką - Scarborough, Kennedy - Steeles. Tel. 297-8722

36-38 COUNTER help Donut Shop. Midnight shift. Good wages. Near Sheppard subway. Must understand English. Tel. 226-2728, Alda

36-38 NOWO przybyła poszukuje pracy jako opiekunka do dzieci z zamieszkanem. Tel. 534-1763. Proszę Krystynę.

36-38 POTRZEBNE kelnerki do Parkdale Hotel, 1302 Queen Str. W. Tel. 531-4452, George

36-38 ENERGETYCZNY mężczyzna podejmie każdą pracę. Proszę Janusza, 767-0138

36-38 MALARZ z kanadyjskim doświadczeniem poszukuje pracy. Tel. 259-7956

36-38 ZAOPIEKUJĘ się dzieckiem u siebie w domu - Mississauga North, Service Rd. oraz w weekendy przyjmę pracę. Może być szcyle. Tel. 273-4482

36-38 KOBIETA poszukuje pracy - opiekę nad dziećmi, osobą starszą, zajmie się domem. Wolne popołudnia i weekendy. Tel. 253-5251

36-38 PRAWNIK i administratywa - biega znajomości polskiego, angielskiego i rosyjskiego. Doświadczenie w pracy z ludźmi (Polska i Włochy) - nowo przybyła poszukuje pracy. Tel. 274-7476

36-38 PANI dochodząca do opieki nad rocznym chłopcem potrzebną od 20 czerwca. Okolica Eglinton East/Leaside. Tel. 421-8497

35-37 DOŚWIADCZONY kierowca z 1-tonowym Vanem oczekuje propozycji. Tel. 897-6863

35-37 NOWO przybyły poligraf, typograf, dobrze znający składarkę poszukuje pracy. Tel. 537-6954, proszę Andrzeja

35-37 KOBIETA dochodząca do dwóch dorosłych osób potrzebną. Okolica Bathurst i St. Clair. Tel. 486-0221

35-37 POTRZEBNA opiekunka do 3-miesięcznego dziecka, centrum Toronto, od pon. do piątku w godz. 8:30 - 17:30. Tel. 281-9779

35-37 NOWO przybyły podejmie każdą pracę. Ma doświadczenie w malowaniu i pracach remontowych. Tel. 233-6608

35-37 POTRZEBNA doświadczona kelnerka lub kelner z dobrą znajomością języka angielskiego. Praca w weekendy. Tel. 535-4540

35-37 ZATRUDNIĘ kierowcę traktor-treller. Tel. 259-8952

35-37 DOŚWIADCZONY (5-letnia praktyka), elektryk, bardzo solidny, młody, nowo przybyły, szuka możliwości pracy przy boku doświadczanego licencjonowanego elektryka, możliwa praca za darmo na próbę. Tel. 274-7476

36-38 NOWO przybyły, młody mężczyzna poszukuje pracy. Tel. 235-0725

36-38 LABORATORIUM fotograficzne zatrudni osobę z doświadczeniem w fotografii barwniej. 3043 Lakeshore Blvd. West, tel. 252-9934

36-41 SZYJĘ na miarę, wykonuję przeróbki. Tel. 742-4016

36-38 POTRZEBNA pani do opieki nad dzieckiem i pracy domowej z zamieszkanem na miejscu. Okolica Richmond Hill. Mówimy po polsku. Tel. 663-7334

36-38 NOWO przybyły podejmie każdą pracę. Doświadczenie w pracach wykończeniowych i instalacyjnych. Tel. 445-0317

36-38 DOŚWIADCZONA (RFN, Włochy, Kanada) artystka-plastyk - Akademia Sztuk Pięknych, Kraków: wykonuje na zamówienie portrety, techniki: olej, pastel (również na zdjęcie), malarstwo sakralne, konserwacja obrazów, artystyczne kompozycje kwiatowe i aranżacja przestrzeni. Szuka pracy. Tel. 275-3009

36-38 NOWO przybyła osoba poszukuje pracy. Tel. 255-2184, proszę Bożenę

36-38 MŁODA Polka potrzebną do pracy w kuchni. Dzwonić 482-7104

36-38 PODEJMĘ pracę w charakterze pomocnika malarza. Proszę dzwonić po godz. 7 wiecz., proszę Leszka. Tel. 247-6401

36-38 PRYWATNA SPRZEDAŻ

DOMU w rejonie High Park. 6 pokoi + 2 kuchnie,

3 łazienki czteroczęściowe, kuchnie nowo wyposażone (hydraulika i meble), dom z modernizowany,

całkowicie odnowiony. Szkoły na miejscu, sklepy blisko, doskonałe połączenia komunikacyjne.

TEL. 767-3016

WÓZEK i łóżeczko dziecięce do sprzedania. Tanio. Tel. 746-7950

SAMOCHOBY DO SPRZEDANIA

81 Reliant Combi automat lub 81 Datsun 510 Combi,

4 biegi, lub 78 Volkswagen Combi, 4 biegi. Wszystkie

w bardzo dobrym stanie i oczywiście z "certyfikatem"

TEL. 858-8457 po 19.

PONTIAC Fenix 84, pralka i suszarka firmy Viking do sprzedania.

TEL. 269-6030

SPRZEDAM mieszkanie M2 w centrum Warszawy (osiedle za Żelazną Bramą)

- 10 piętro, 6 wind, parkiet, wykończona łazienka.

TEL. (416) 439-9806

DO sprzedania ciężarówka - 88 Kenworth z kontraktem, jeżeli się kwalifikuje.

Pokazowy model. TEL. 453-5396

W bibliotece polskiej Polskiego Funduszu Wydawniczego ukazały się:

1. ADAM TOMASZEWSKI: Gorzko pachną piotuny (wyczerpane)

2. ANDRZEJ CHCIUK: Trzysta miesięcy \$ 18.00

3. STANISŁAW KAWCZYŃSKI: Dzieje 8.00

4. PIERSZE PIĘCIOLECIE - broszura

5. SEVEN POLISH CANADIAN POETS. Anthology 15.00

6. JADWIGA JURKSZUS-TOMASZEWSKA: Wczoraj i dzisiaj 15.00

7. BARBARA CZAPLIKA: Wiersze 5.00

8. IRENA HABROWSKA-JELIACZYC

ADAM TOMASZEWSKI: Ze sceny i estrady 18.00

9. JÓZEF ŁOBODOWSKI: Pamięci Sulamity (wiersze) 10.00

ARKUSZE POETYCKIE. TOMIKI MŁODYCH POETÓW.

1. MAGDALENA CZYŻYCKA: Pierwsza miniatura baśni 5.00

2. KRZYSZTOF KASPRZYK: Stan zagrożenia 5.00

3. MAREK KUSIBA: Samobójstwo Marsjan 5.00

4. RADOŚLAW SARNICKI: Jeszcze jeden wiersz 5.00

Zapowiedź wydawnicza:

H. NELKEN: Pamiętnik z krakowskiego getta. Przesyłka pocztowa - 10% wartości zamówienia.

POLISH CANADIAN PUBLISHING FUND

P.O. Box 173, Station "B" TORONTO, ONT. M5T 2T3

odpowiednie do Twoich ambicji

• Pamiętaj - Twoja natura z Polski oraz dostateczna znajomość angielskiego powinny wystarczyć do zakwalifikowania Cię na kursy Herzog Institute.

• Nasz college prowadzi kursy ranne i wieczorowe, a dla studentów w trudnej sytuacji umożliwia pomoc finansową

• "Tracąc czas, tracisz pieniądza" jest naszą dewizą, nie zwlekaj więc tylko dzwonić pod numer

TEL. 629-7857

w godzinach po południowych, a uzyskasz tam informacje po polsku oraz będziesz mógł umówić się na interview.

NAJBLIŻSZE KURSY ZACZYNIAJĄ SIĘ 11 LIPCA

MIESZKANIA

POSZUKUJĘ pilnie mieszkania 2-sypialniowego na Mississauga. Tel. 261-6073

WYNAJME umeblowany, duży, frontowy pokój, kuchnia, łazienka i osobne wejście tylko dla lokatorów. Dla małżeństwa lub dwóch panów, niepalących. Okolica Lakeshore i Islington. Tel. 251-6280

SŁONECZNY pokój do wynajęcia w domku osobie bez nałogów. Spokojna piękna dzielnica Erin Mills. Dobra komunikacja. Cena 330 miesięcznie. Używalność kuchni i łazienki. Tel. 828-7349, dzwonić przed 9:30 rano.

ATTRACTIVE, single mother wishes to meet gentleman between 30-40 for a long lasting relationship. Oferty proszę kierować na adres redakcji dla Ewy.

POLSKIE PROGRAMY TELEWIZYJNE I RADIOWE

PANI JADWIGA polski program radiowy nadawany w każdą sobotę od godz. 13 do 14 ze stacji CHWO 1250 w Oakville program muzyki, pieśni i słowa polskiego z uwzględnieniem "Kobieta w ognisku domowym" Tel. 691-8789

POLISH STUDIO PROGRAM TV "POLISH STUDIO" W każdą sobotę od 11:00 do 11:30 do południa, channel 57, cable 7 CITY TV.

PROGRAM RADIOWY POLONIA W EDMONTON na stacji CJSR FM stereo 88.5 Wiadomości tygodniowe, kronika religijna, pogadanka medyczna, zgadulka w niedzielę od 17 do 19. adres: 10858 - 97 St., Edmonton, Alta. T5H 2M5

POLSKI PROGRAM RADIOWY W VANCOUVER Wiadomości z Polski, Kanady i ze świata, komentarze, wywiady, ogłoszenia i Jerzy Kusmider P.O. Box 58262, Station "L", Vancouver, B.C. V2P 6E3 Tel. (604) 327-6892

program telewizyjny w Toronto POLONIA REVIEW Środa 20:30; czwartek 21:30; sobota 1 po poł. Jest programem TV Polonii przedstawiającym wiadomości z Polski, ciekawych ludzi, informacje o ważnych, dotyczących Polonii sprawach

program radiowy ECHO OJCZYNY od poniedziałku do piątku na fali CHIN FM 100 w godz. 1030 do 1130 rano Program prowadzi KRYSZYNA PIOTROWSKA w programie: koncerty, wiadomości polonijne i z Polski, interesujące wywiady, komentarze, muzyka dla wszystkich 637 College St., Toronto, Ont. M6G 1B6 Tel. 531-9991,

AUDYCJA BIAŁY ORZEŁ od poniedziałku do piątku na fali CFCL w TAMIAMI, Ontario od 17:00 do 18:00 w każdą niedzielę. Prowadzi BOŻENA ROGAL

Nowe polskie radio KALEJDOSKOP TEL. 249-1887 z rozgłośni AM 790; we środy od 9.00 do 10.30 wiecz. MAŁGORZATA I PAWEŁ JEDLEWSKY W programie wiadomości z Kraju i ze świata • Informacje w sprawach codziennych • Aktualności kulturalne • Wspomnienia • Rocznice • Muzyka • Kabaret • Poezja

TELE-POLONICA program telewizyjny w Montrealu i okolicy kanał 24 CF CABLE TV: niedziela godz. 18, środa 11, sobota 21" VIDEOTRON: niedziela 17", wtorek 10" i 24, środa 18" korespondencja na adres: STEP, 375 Claremont, Westmount, Que. H3Z 2P5

POLSKI PROGRAM MUZYCZNY niedziela od godz. 18 do 19 na CKWR, fala FM 98.7 Kitchener Koncerty, polskie piosenki i prelekcja ks. Korneliana Jan Żuk, Kitchener, (519) 579-3615

POLSKA FALA soboty od 14 do 16 na CFMB Radio Montreal 35 York St., Westmount, Montreal, Que. Tel. (514) 483-2362

POLSKI PROGRAM RADIOWY CKER nadawany ze stacji CKER w Edmonton każdej niedzieli od godz. 16:00 do 18:00 na fali 1480 AM w Edmonton. Program słyszalny jest w Calgary Ab. 94.7 Cable FM, Lethbridge Ab. 92.2 Cable FM, Ft. McMurray Ab. 94.5 Cable FM, Red Deer Ab. 103.9 Cable FM, Campbell River, BC 93.7 Cable FM. Wiadomości z kraju i ze świata, komentarze, wywiady, koncert zyczeń, otwarta linia dla słuchaczy, ogłoszenia reklamowe. FRANK ZALEWSKI, P.O. Box 931, Edmonton, Ab T5J 2L8 Tel. (403) 488-8472. Program można odbierać z satelity Anik D, proszę pisać po bliższe informacje.

ADVERTISING RATES

DISPLAY ADS \$7.00 per col. inch, FULL PAGE \$700, HALF PAGE \$350.00 Classified Ads: \$4 (up to 25 words) Job Ads FREE Special: minimum 3 months' advertising (12 issues) 1 col 1 1/2 inch \$65.00, 2 cols - 1 1/2 inch \$130, 2 x 3 inches: \$260.00, photo extra \$5.00

SUBSCRIPTION PRENUMERATA

POŁROČNY \$25.00, ROCZNY \$50.00 dla nowo przybyłych, wg. kolejności zgłoszeń (12 numerów) bezpłatna

ECHO TYGODNIK POLSKI

wydają:

Grażyna i Zbigniew FARMUS

adres pocztowy:

51A Thistle Down Blvd. REXDALE, Ont. M9V 4A6

tel. 743-5706

Redaktor naczelny: Grażyna Farmus Dyrektor ds. reklamy: Inż. Zdzisław Wójcik 534-4367

REDAKTORZY DZIAŁÓW:

Świat, Kanada

Polska: Zbigniew Farmus

Czytane między wierszami & Lekture nieobojętne:

Karolina Jankowska

Korespondencje z dalekiego Kraju:

Bolesław Ślesieński

Polityka kanadyjska: dr Tadeusz Pruss

Wojciech Wojnarowicz

Poradnia Zaufanie: dr Zofia Bończa

Pokochoć kapitalizm:

dr Krzysztof Ostaszewski

Apteka Natury: dr Zofia Górnicka

Horoskop, Kalendarium, korekta:

Ewa Rewkowska

WSPÓŁPRACUJĄ:

prof. dr Ewa Brantłóg, Leszek Szaruga

Wacław Liebert, Bogusław Rzepecki

Andrzej Stawicki, Lech Jamka,

Janusz Pietrus. S. Cech,

Adela Dymka, Iwona Majewska

Magda, Marek i Koty Czyżych

SPORT

HOLANDIA MISTRZEM EUROPY

Zespół Holandii pokonał w przekonującym stylu w finale. piłkarskich mistrzostw Europy drużynę Związku Sowieckiego 2:0. Pierwszą bramkę dla Holendrów zdobył kapitan zespołu Ruud Gullit, który po otrzymaniu w 32 minucie podania od van Bastena główkował z bliskiej odległości pod poprzeczkę nie dając żadnych szans bramkarzowi sowieckiemu Dasajewowi. Wynik spotkania ustalił w 53 minucie M. van Basten strzelając, według powszechnej opinii kibiców, piłkarzy i trenerów; najpiękniejszą bramkę 15-mecowego turnieju i jedną z najpiękniejszych w historii piłki nożnej. Strzelił on prosto z woleja z bardzo ostrego konta ostro bitą paraboliczną piłkę, która przeleciała nad kompletnie zaskoczonym strzałem Dasajewem. Bramka van Bastena była jego piątą bramką w turnieju, pieczętując zdobycie przez niego tytułu króla strzelców mistrzostw Europy 88. Trener Holendrów Rinus Michels powiedział, że bramka zdobyta przez van Bastena była bramką, którą zawodnik może strzelić jedynie raz podczas swojej kariery. Holandia rozegrała spotkanie finałowe ze Związkiem Sowieckim bezbłędnie taktycznie. Zgodnie z planem opanowała całkowicie grę w polu nie pozwalając zawodnikom sowieckim rozwinąć szybkich ataków, często przetrzymując piłkę z jednej strony boiska na drugą, zmuszając Sowieców do nieustannego biegania i pogoni za piłką. Była to taktyka skuteczna. Wyczerpała ona Sowieców. Ostatni kwadrans spotkania odbywał się pod całkowite dyktando drużyny holenderskiej, która praktycznie nie schodziła z sowieckiego pola karnego. Przy stanie 2:0 w 60 minucie spotkania, drużyna sowiecka nie wykorzystwała rzutu karnego. Bramkarz holenderski rzucił się

we właściwy róg, wybijając piłkę.

Tak więc dwukrotny wice-mistrz mistrzostw świata (w 1974 i 78) zespół Holandii zdobył wreszcie upragniony tytuł mistrzowski. Trener holenderski R. Michels, który po latach z zespołem narodowym odchodzi wkrótce trenować I-ligowy zespół zachodniemiecki Bayer Leverkusen, nie mógł otrzymać lepszego prezentu. Trudno wyobrazić sobie także lepszy prezent dla rozmiłowanej w piłce nożnej Holandii. Ponad milion osób przywitało w Amsterdamie zwycięski zespół.

Dziennikarze sportowi uznali za piłkarza turnieju van Bastena, który otrzymał 1250 głosów. Na drugim miejscu uplasował się kapitan drużyny holenderskiej Gullit 578 głosów, a na trzecim również piłkarz holenderski Rijkaard - 498 głosów. W 1986 roku van Basten zdobył Złote Buty, strzelając dla Ajaxu Amsterdam 37 bramek. Obecnie gra on w AC Milan podobnie jak Gullit i Rijkaard.

W pierwszym meczu w turnieju Holandia przegrała 0:1 ze... Związkiem Sowieckim.

W półfinale Holendrzy pokonali RFN 2:1, a Związek Sowiecki zwyciężył Włochy 2:0.

Za zwycięstwo w finale każdy gracz holenderski otrzymał (wstępnie) 70 tysięcy dolarów. Niemcy za zwycięstwo mieli otrzymać co najmniej 75 tysięcy dol., a skończyło się na 20 tys. dol. dla każdego. Najwięcej mieli otrzymać za mistrzostwo Włochy - 200 tys. dolarów każdy (otrzymali po 60 tys.). Anglicy za zdobycie mistrzostwa mieli otrzymać 150 tysięcy dol. każdy. Sowiecki Związek Piłki Nożnej otrzymał za udział w finale drużyny Związku Sowieckiego 2,5 mln dol., ale tylko nikły procent z tego otrzymają zawodnicy.

DOOKOŁA ŚWIATA:

• Na zawodach lekkoatletycznych w Paryżu czterokrotny złoty medalista z olimpiady w Los Angeles, Amerykanin Carl Lewis wygrał bieg na 100 m z czasem 9,95 sek. Były rekordzista świata Calvin Smith był drugi z czasem 10,03, a Desai Williams z Toronto trzeci z czasem 10,10. Bieg na 100 m kobiet wygrała Evelyn Ashford z USA w czasie 11,10 sek. Drugie miejsce zajęła Angela Issajenko z Toronto w czasie 11,21.

• Tymczasem rekordzista świata w biegu na 100 m, Kanadyjczyk Ben Johnson, po naciągnięciu mięśnia uda 13 maja, podczas biegu w Tokio, nie bierze, aż do całkowitego wyleczenia kontuzji, udziału w zawodach sportowych. Napływają jednakże niepokojące wieści, iż Johnson oraz twórca jego sukcesów trener Charlie Francis, znajdują się na stopie wojennej. W grę wchodzi nawet całkowite rozstanie. Jak to wpłynie na występy Johnsona na olimpiadzie w Seulu?

• Tytuł klubowego mistrza świata zawodowców w koszykówce, tak samo jak w roku ubiegłym, zdobył zespół Los Angeles Lakers, który w siódmym decydującym spotkaniu pokonał Detroit Pistons 108:105. Mecz szósty, który Lakers musieli wygrać, aby zdobyć tytuł, był niezwykle dramatyczny. Ostatecznie Lakers zwyciężyli różnicą jednego punktu 103:102. Zdobywając tytuł po raz drugi z kolei Lakers powtórzyli wyczyn Boston Celtics sprzed 19 lat, którzy wygrały zawodową ligę amerykańską w 1968 i 1969 roku.

• Kolarz kanadyjski Steve Bauer zdobył drugą lokatę w wyścigu dookoła Szwajcarii. Uplasował się on o 1 min. 27 sek. za zwycięzcą 35-letnim H. Wechselbergerem z Austrii. Zwycięstwo kolarza austriackiego było wielką sensacją, gdyż na zawodowstwo przeszedł on dopiero w roku ubiegłym.

• Kanadyjczyk polskiego pochodzenia Andrzej Sznajder niespodziewanie przegrał w finale turnieju tenisowego w Ste-Adele w Quebecu z 20-letnim K. Braaschem z RFN 7:5, 7:6 (9:7). W drodze do finału nierozstawiony Braasch wyeliminował rozstawionego z numerem 1 Amerykanina Jimmy Ariasa.

• Olimpijska reprezentacja USA w piłce nożnej przygotowująca się do olimpiady w Seulu, rozegrała trzy mecze w Nowym Jorku z Chile. Pierwszy mecz zakończył się remisem 1:1, dwa następne wygrało Chile po 3:1.

• Polska przegrała z Francją wszystkie trzy spotkania w piłce siatkowej 3:0, nie zdobywając więc nawet seta.

• Doskonali bramkarz włoski

Dino Zoff znów jest w Juventusie Turyn. Tym razem jako menadżer. "Spełniło się moje marzenie" - powiedział 46-letni Zoff.

• Podczas zawodów lekkoatletycznych w Leningradzie Galina Czysiakowa skokiem na odległość 7,52 metra ustanowiła rekord świata w skoku w dal.

DRUŻYNA NORTH YORK ROCKETS NADAL NIEPOKONANA

Drużyna North York Rockets wygrała mecz ligowy z Montreal Supra 3:1, pozostając jedyną niepokonaną drużyną w lidze kanadyjskiej. Trenerem Rockets jest Grzegorz Lato, a bramkarzem Zygmunt Kalinowski.

MIKE "ŻELAZO" TYSON ZNOKAUTOWAŁ SPINKSA W 91 SEKUNDZIE

21-letni Mike "Żelazo" Tyson, absolutny bokserski mistrz świata wszechwag, nie dał żadnych szans 31-letniemu Michaelowi Spinkowski, nokautując go w 91 sekundzie I rundy. Spinks był jedynym bokselem, który, wydawało się tak przed walką, stanowił pewne zagrożenie dla Tysona. Mike "Żelazo" udowodnił jednak błyskawicznie, że tak nie jest. Pomimo tego, że Spinks od 12 lat nie przegrał ani jednej walki na 31, które stoczył i nigdy nie był postany na deski, Tyson po jednym z uderzeń zmusił Spinksa do przykłąku. Natychmiast po przyjęciu postawy bokserskiej przez Spinksa Tyson doskoczył do niego i krótkim uderzeniem sierpowym na szczękę posłał go po raz drugi na deski. Tym razem definitywnie. Sędzia wyliczył Spinksa. Tyson obronił tytuł absolutnego mistrza świata wszechwag (uznawany jest za mistrza wszechwag przez wszystkie trzy federacje bokserskie - WBC, WBA i IBF). Walka Tysona

ze Spinksem była czwartą najkrótszą walką w historii walk o tytuł mistrza świata wszechwag. Tyson nie przegrał jeszcze jako zawodowiec ani jednej walki. Zwycięstwo nad Spinksem w Atlantic City było dla Tysona 35 wygraną walką. 31 tych walk wygrał Tyson przez nokaut, a 16 w pierwszej rundzie. W chwili obecnej nie widać żadnego boksera, który mógłby zagrozić Tysonowi. "Od 13 roku życia trenowałem tylko po to, aby zostać mistrzem świata wszechwag - powiedział Tyson po walce. Nie wytrzymuję nawet myśli o przegranej. Po prostu nie wierzę, że mogę zostać pobity". Dla znawców boks nie ulega wątpliwości, że Tyson krok po kroku zbliża się do miana najlepszego boksera wszechwag w historii boks. Za walkę ze Spinksem Tyson otrzyma co najmniej 18-20 mln dol. Spinks otrzyma co najmniej 13,5 mln. dol.

LECH POZNAŃ ZDOBYWCĄ PUCHARU POLSKI

Bardzo zacięty był pojedynek Lecha Poznań z Legią Warszawa o zdobycie Pucharu Polski. Po 90 minutach gry wynik brzmiał 1:1. Nie zmieniła go także dogrywka. W rzutach karnych lepsi okazali się zawodnicy Lecha, którzy wygrali 3:2.

Oto wyniki poprzednich mistrzostw Europy:

1960 ZSRR - Jugosławia	2:1
1964 Hiszpania - ZSSR	2:1
1968 Włochy - Jugosławia	2:0
1972 RFN - ZSSR	3:0
1976 Czechosłowacja - RFN	2:2
(Czechosłowacja wygrała rzuty karne)	
1980 RFN - Belgia	2:1
1984 Francja Hiszpania	2:0

UWAGA SYMPATYCY PIŁKI NOŻNEJ !

Dnia 9 lipca br. w godzinach 9 rano - 19.00 na stadionie Centennial przy ulicy Rathburn w pobliżu skrzyżowania z West Mall w Etobicoke, odbędzie się II TURNIEJ PIŁKARSKI - POLONIA CUP

(Puchar Polonii Kanadyjskiej).

W imprezie udział wezmą następujące zespoły:

POLONIA HAMILTON (obrońca pucharu)

FALCONS - TORONTO

POLSKA - VANCOUVER

POLONIA - WINDSOR

WHITE EAGLE - LONDON

MISSISSAUGA - RIDERS.

Wstęp wolny. Rozkład gier opublikujemy po losowaniu w przyszłym tygodniu.

WSZYSTKICH KIBICÓW SERDECZNIE ZAPRASZAMY

KANADA - POLSKA

Mecz piłkarski, o którym mogłeś marzyć!

Uczestnicy finałów Mundial 86 sprawdzą swoje możliwości przed rozpoczęciem eliminacji do Italia 90

15 lipca 1988 roku
o godz. 8.00 wieczorem
na Varsity Stadium
w Toronto

Kanadyjskie gwiazdy: Branko Segota, Randy Samuel, Ian Bridge zmierzą się z nową kadrą trenera Łazarka.

Bilety w cenie \$12.00 i \$9.00 oraz dla młodzieży poniżej 16 lat w cenie \$6.00 do nabycia w

Toronto Blizzard - tel. 977-4622

BASS outlets - tel. 872-BASS

Solarski Pharmacy, 149 Roncesvalles Ave.

Racket & Ski Centre, 2120 Bloor St. W., tel. 766-6757

Kraków Delicatessen, 2560 Sheppard Ave., Mississauga

Sponsorzy: MOLSON, KNOB HILL FARMS, YORK HANNOVER HOTELS, ADIDAS.